

זוהר לעם

בראשית א'

חלק ג'

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן עניינים

3	בראשית א'
3	נעשה אדם
5	תפילה לעני
11	אבן הקלע
16	בורא עולמות ומחריבן
18	ה' מינים דערב רב
19	משה ובי משיחים
25	אבני שֵׁשׁ טהור
26	ונהר יוצא מעדן
28	ויניחהו בגן עדן
29	עבודה זרה שפיכת דמים גילוי עריות
31	ויצר ה' אלקים, כל חית השדה
32	ויבן ה' אלקים את הצלע
33	הבל משה
34	ערבובים רעים
35	התיקון של עולם התחתון מעולם העליון

בראשית א'

נעשה אדם

מלפני החטא. וכיוון ששמעו המלאכים את זה, תכף הסכימו לבריאתו.

לכן החברים אמרו, שהמלאכים עצמם הסכימו ואמרו, נעשה אדם, שבכתוב הזה, מטעם שאמר להם הקב"ה, שעל ידו ישיגו כולם עלייה לאצילות. וע"ז אמר להם רבי שמעון, מאחר שהיו יודעים העתיד להיות, שהוא עתיד לחטוא ויאבד בחזרה כל המוחין דאצילות, ויפול בחזרה לבי"ע ועימו כל המלאכים. וא"כ למה הסכימו לעשות האדם, הרי יפסידו יותר ממה שירוויחו לשעתם?

ולא עוד, אלא שעזא ועזאל היו מקטרגים על בריאת האדם. שהמלאכים ידעו שיחטאו, הרי עזא ועזאל קטרגו תכף, והודיעו שיחטא האדם, ועכ"ז הסכימו כל המלאכים. באותה שעה אמרה להם השכינה, בדבר זה שאתם מקטרגים בו, עתידים אתם ליפול. כמ"ש ויראו בני האלקים את בנות האדם, כי טובות הנה, וייקחו להם נשים מכל אשר בחרו. והשכינה הפילה אותם מקדושתם.

ולמה קטרגו ולא הסכימו עזא ועזאל לבריאת האדם, כמו שהסכימו כל המלאכים העליונים? כל המוחין דגדלות, היוצאים ב-6000 שנה אינם מגי'ר דע"ב, אלא מו"ק דע"ב. ותדע, שאלו המלאכים עזא ועזאל נמשכים מאחוריים דאו"א הפנימיים, ששימשו בנקודים, שהם גי'ר דע"ב, שהם נגזו, ואינם מתגלים ב-6000 שנה.

ולפי זה נמצא, שתשובה זו, שהשיב הקב"ה למלאכים עליונים כולם, שהאדם, הנברא בצלם שלנו, יהיה חכמתו מרובה מחכמתכם, שבשביל זה התרצו כולם להתמעט בעת המאמר, נעשה אדם, הרי זו תשובה שאינה מספיקה כלל בשביל עזא ועזאל. כי היות שבחינתם מגי'ר דע"ב, הרי כל המוחין הגדולים דאדה"ר, ואפילו המוחין שמטרם החטא, אינם שייכים כלל לבחינתם, כי כולם היו רק מו"ק דע"ב. וא"כ לא ירוויחו כלום ע"י בריאת האדם. ולפיכך יצאו מכלל כל המלאכים העליונים, וקטרגו על בריאת האדם, כי לא רצו להתמעט בשביל בריאתו.

וקטרוגם זה עוד הגדילו לאחר שחטא. אחר שברא הקב"ה את האדם, וחטא, באו עזא ועזאל ואמרו לפני הקב"ה, פתחון פה יש לנו לפניך, הרי האדם שעשית, חטא לפניך, ומסיבת הקטרוג שלהם התעכב האדם בתשובתו. ולכן נאמר, בדבר זה שאתם מקטרגים, בו עתידים אתם ליפול. כי בסיבת קטרוג שלכם, יימנע האדם

177. נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. ביארו אותו החברים על מלאכי השרת, שאמרו הכתוב הזה אל הקב"ה. אמר להם רבי שמעון, מאחר שהמלאכים יודעים את ההווה ואת העתיד להיות, והיו יודעים שהאדם עתיד לחטוא, א"כ למה רצו לעשות את האדם, כי אמרו נעשה אדם?

178. ולא עוד, אלא שהמלאכים עזא ועזאל היו מקטרגים על בריאת האדם. כי בעת שאמרה השכינה להקב"ה, נעשה אדם, אמרו, מה אדם וְתַדְעָהוּ, למה אתה רוצה לברוא האדם, בעת שתדע, שהוא עתיד לחטוא לפניך באשתו, שהיא חושך? כי אור הוא זכר, וחושך היא הנקבא, שהיא מקו שמאל, הנבחן לחושך הבריאה.

אחר גדלות הזו"ן, שהשיגו בששת ימי בראשית, שעלו והלבישו לאו"א עילאין, אז הוציאו הזו"ן את אדה"ר. וסדר בריאתו היה מתחילה בקטנות ואח"כ בגדלות, על דרך שיצאו כל מעשה בראשית. אשר במאמרות, יהי אור, יהי רקיע, יהי מאורות, יצאו המיעוטים, שהביאו הקטנות, ובכתוב, ויהי אור, ויעש אלקים את הרקיע, ויעש אלקים את שני המאורות, יצאו הגדלות שלהם, שהחזירו אותיות אל"ה. ועד"ז גם כאן במאמר, נעשה אדם, נעשה המיעוט, שהנוקבא הורידה אותיות אל"ה שלה לבי"ע. וע"י זה התמעטה הנוקבא לו"ק בלי ראש. ועימה כל המלאכים כולם, שהם צבאותיה. ובכתוב, ויברא אלקים את האדם, יצאה הגדלות.

ואמרו החברים, שקרא לכיתות כיתות של מלאכים העליונים, והושיב אותם לפניו, ואמר להם, אני רוצה לברוא אדם. כלומר, שהזו"ן התמעט לו"ק, ועימהם כל מלאכי מעלה, בעת שרצה לברוא האדם, ורמזו זאת במילים, והושיב אותם לפניו. כי ישיבה רומזת על מיעוט שיעור קומה. כי אין הקומה בשלמות, אלא רק בעת עמידה. אבל בישיבה מתקצר הקומה. והוא שהתמעטו כל המלאכים לו"ק בלי ראש.

ולפיכך התרגשו כל המלאכים ושאלו, מה טיבו של אדם זה, שבשביל בריאתו מיעטת אותנו? אמר להם, האדם, הנברא בצלם שלנו, יהיה חכמתו מרובה מחכמתכם. כלומר, אחר שהזו"ן יחזירו את אותיות אל"ה למדרגתם, יתעלו עימהם גם העולמות בי"ע לאצילות, וישיג האדם נר"ן דאצילות, שהוא גבוה לאין שיעור מבחינת מלאכים. ואז כל המלאכים יתעלו בשבילו לאצילות. כמו שהיה באמת ביום שישי

והשכר הוא השגת התורה, כמ"ש, כי מלאה הארץ דעה את ה'. כי אורייתא והקב"ה חד הוא. ואם לא היה נברא האדם באור ובחושך, שיייתכן בו עניין הבחירה, בין טוב ורע, ועניין שכר ועונש, לא הייתה אפשרות שיתגלה השכר הטוב הזה לצדיקים, המקובל בתורה, שנבראה בשבילו.

אמרו החברים, ודאי שמענו עתה, מה שלא שמענו עוד עד היום. ועתה ברור, שלא ברא הקב"ה דבר מה, שאינו צריך לו.

182. ולא עוד, אלא התורה דבריא, שיש בה אור וחושך שכר ועונש, היא לבוש של השכינה. ואם האדם לא היה עתיד להיברא, הייתה השכינה בלי לבוש, כענין שאין לו בגדים. ומשום זה, כל החוטא, הריהו כאילו הפשיט הלבושים מהשכינה, וזהו עונשו של האדם החוטא.

183. וכל מי שמקיים מצוות התורה, הריהו כאילו מלביש את השכינה בלבושיה. וע"כ פירשו את הפסוק, הנאמר בטלית ובציצית, כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו, ב"מה ישכב. שסובב על הגלות, שאז, ע"י החטאים של ישראל, התפשטה השכינה מלבושיה. ונאמר עליה, במה ישכב?

כי החושך דבריא הוא חושך דאמא, ז"ת דבינה, המלבישות לא"א מחוזה שלו עד הטבור. והם נקראים או"א תחתונים. ונאמר לעיל, שאמא עילאה, היה לה כינוי אחד, העולה פ"ו (86) כחשבון אלקים, וכינוי ההוא הוא אור וחושך, ומשום אותו חושך בכינוי ההוא, אמר אבא, שאדם דבריא עתיד לחטוא. האדם דבריא הוא אור לבוש העליון.

חושך דבריא, המחטיא את האדם דבריא, הוא הכינוי של אמא עילאה. וחושך דאמא, הוא לבוש לאור העליון, כי חושך זה נעשה ע"י עליית המלכות המצומצמת למקום בינה, לאמא, וירדו אותיות אל"ה, בינה ותו"מ דאמא, למקום הנוקבא. וכן בינה ותו"מ דנוקבא יורדות לנר"ן של בני אדם. ונשארה אמא במ"י דאלקים, כו"ח דכלים ובו"ק בלי ראש דאורות. וכן הנוקבא נחשכה בו"ק בלי ראש. והיא החושך שנברא בכינוי של אמא.

אמנם אמא עשתה זאת בכוונה. כי ע"י עליית מ"ן מתורה ומע"ט של התחתונים, מחזירה אמא אח"כ את אותיות אל"ה שלה, ונשלם בה השם אלקים. וכן הנוקבא, שהייתה מלבישה על אותיות אל"ה, עולה עימהם לאמא, ומחזירה אותיות אל"ה שלה, ונשלם גם בה השם אלקים. ואז עולים גם נר"ן של בני אדם, עם אותיות אל"ה של הנוקבא, למקום אמא. ומקבלים שם המוחין שבאמא.

ולפיכך נבחנות אותיות אל"ה הללו ללבוש העליון, להיותם עולים ממקום התחתון אל

מלשוב תכף אחר החטא, וייצאו בנות האדם בלתי מתוקנות, שסופכם לזנות אחריהם.

179. אמרו לו החברים, רבי, סוף סוף לא שיקרו עזא ועזאל בדבריהם. שהשכינה הייתה צריכה להשיב להם, עכ"פ תירוץ על קטרוגם. כי אמת הוא, שאדם היה עתיד לחטוא בסיבת הנוקבא, כמו שאמרו עזא ועזאל. שכן כתוב, האישה אשר נתת עימדי, נתנה לי מן העץ ואז"ל.

אמר להם, כך אמרה השכינה, אתם, עזא ועזאל, הזדמנתם לקטרג לפניי, יותר מכל צבאות של מעלה, אם הייתם במעשיכם טובים מהאדם, הייתם צודקים לקטרג עליו. אבל אדם עתיד לחטוא רק באישה אחת, ואתם בנשים רבות. הרי חטאיכם מרובה מחטאי בני אדם, כמ"ש, ויראו בני האלקים את בנות האדם, כי טובות הנה. לא נאמר את בת האדם, אלא את בנות האדם, הרבה בנות. ולא עוד, אלא אדם חטא, הרי הקדמתי בעדו תשובה, לתקן מה שחטא. כי תשובה קדמה לעולם. אבל למלאכים, אין תשובה מועילה כלום.

שתי תשובות השיבה להם השכינה:

א. לא לכם לקטרג כל עיקר, כי אתם גרועים מהאדם.

ב. אם יחטא האדם, כבר הקדמתי לו תיקון התשובה, ויתקן מה שחטא.

180. אמרו לו החברים, אם כן הוא, למה כל זה? כלומר, אם כל התירוץ על בריאת האדם, הוא מפני שיכול לעשות תשובה, ויתקן את קלקולו, א"כ למה כל זה? מוטב היה, שלא לברוא החושך בנוקבא, והאדם לא יבוא לכלל חטא מלכתחילה?

והשיב רבי שמעון לחברים, אם לא היה כך, שברא הקב"ה יצה"ט ויצה"ר, שהם אור וחושך, לא היה מצוות ועברות לאדם דבריא. אלא שהאדם נברא משניהם, מאור ומחושך. וע"כ אומר הכתוב, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המוות ואת הרע. כלומר, משום זה נוהג באדם מצוות ועברות. והוכן לו הבחירה. לבחור בין טוב לרע.

אמרו לו, למה כל זה? הלוא מוטב היה, שלא ייברא החושך, ולא היה לאדם לא עונש ולא שכר. מאשר שייברא, ויחטא, ויגרום לכל אלו קלקולים הרבים שגרם בחטאו.

181. אמר להם, מן הדין היה לו לברוא אותו באור ובחושך, משום שהתורה נברא בשביל האדם, שכתוב בה עונש לרשעים ושכר לצדיקים, ולא ייתכן שיהיה שכר ועונש, אלא באדם דבריא, הכלול מאור ומחושך, כמ"ש, לא תהוה ב"ק"ה ל"שבת י"צ"ה. שלא נברא העולם להיות בתוהו בחושך לרשעים, אלא לשבת יצרה, לתת שכר טוב לצדיקים.

הייתה השכינה בלי לבושים, כמו עני, בלי מוחין הגדולים דאמא. כי בכוח העלאת אותיות אל"ה שלה מבי"ע, היא יכולה לעלות לאמא עם אותיות אל"ה דאמא, ולקבל ממנה המוחין. ואם לא היה נברא האדם, לא היה לנוקבא מוחין, והייתה נחשבת כמו עני. הרי שכל הלבושים של הנוקבא אינם אלא מסיבת חושך דאמא, שהוא חושך דבריאה.

חושך, הוא השחור שבתורה, הדיו שבאותיות שבה. אור, הוא הלבן שבתורה, הגווילים, שעליהם כתובים האותיות. וכשהאור מתלבש בחושך, כתוב על התורה, שחורה אני ונאווה. וכשהאור מסתלק משם, שהוא הלבן שבתורה, התורה אומרת, אל תראוני שאני שחרחרת.

ז"א מכונה תורה, המוחין שלו אור תורה, הלבן שבה. לבושי המוחין, החושך דאמא, אותיות אל"ה דאמא, השחור שבתורה. ובעת שהמוחין דאמא מלובשים בחושך, אותיות אל"ה שבה, אומר אז הז"א, שחורה אני ונאווה. כי הלבושים הללו הם סיבת כל המוחין שלו. אמנם כשמסתלק האור מן הלבושים, והלבושים חוזרים ונופלים מאמא, וכן לבושי זו"ן, אותיות אל"ה שלהם חוזרים ונופלים לבי"ע, אז אומר הז"א, התורה, אל תראוני שאני שחרחרת. כי הקליפות נאחזים אז בשחור שלו, להיותו בבי"ע, וריק מאור.

זכה, נעשה לו סם חיים. כי כל המוחין של העוסק בתורה, נמשכים לו בשחור שבתורה, ונעשה השחור לבוש על הלבן.

לא זכה, נעשה לו סם המוות. כי אז המוחין מסתלקים מלבושיהם, והלבושים נופלים לקליפות, ונעשים לו לסם המוות.

העליון, ומלבישים בחזרה על העליון, כמו שהיו מטרם נפילתם למקום התחתון. וע"כ המוחין, שהתחתון מקבל בעת עלותו עימהם לעליון, נקרא אור לבוש העליון, להיותו מקבל האור דרך אותיות אל"ה הללו, שחזרו ונעשו ללבוש לעליון.

ונאמר לעיל, שבני אדם אינם יכולים לקבל אור העליון, אלא באמצעות מלבוש. ונאמר, שאדם דבריאה עתיד לחטוא, שהוא אור לבוש העליון, כי אם התחתונים מקלקלים מעשיהם, אז נפסק הזיווג העליון, ואותיות אל"ה דזו"ן חוזרים ונופלים לבי"ע, למקום הקליפות, וכן אותיות אל"ה דאמא נופלות למקום זו"ן, ושוב יוצא החושך בעליונים, כי חוזרים לוי"ק בלי ראש. הרי שהאדם גורם מיעוט ופגם לאדם דבריאה, מטעם היותו מקבל אור לבוש העליון. וע"י החטא חוזר הלבוש, אותיות אל"ה, ונופל לקליפות.

התורה דבריאה היא לבוש של השכינה. כי התורה ומע"ט, שאדם דבריאה עוסק בה, נמצא מעלה אותיות אל"ה של השכינה מבי"ע לאצילות, ונעשו לבוש אליה. וכן אמא מחזירה אותיות אל"ה שלה עם הנוקבא, ומעלה אותם למקומה, והיא מקבלת המוחין הגדולים שבמקום אמא. הרי שהתורה דבריאה נעשית לבוש אל השכינה.

ונאמר, שתשובה קדמה לעולם. כי העולם היה מחויב להיברא בחושך דבריאה, להוריד אותיות אל"ה מהמדרגות, הגורם חושך בעולם. ומסיבת החושך, חוטא האדם. והוכן לו תשובה. שע"י התשובה מחזיר אותיות אל"ה. והאור, שהוא מטרת הבריאה, נמשך לעולמות.

ואם האדם לא היה עתיד להיברא, ולא היה עניין של העלאת אותיות אל"ה מבי"ע לאצילות,

תפילה לעני

ד' הקליפות. שבעה ממונים הם, ותלויים בהם שבעים. ואלו שבעים ממונים מקטרגים בכל רקיע, שהתפילה עוברת דרכו, ואז תלויים מהם ע' אלף ריבוא (700,000,000) מלאכי חבלה.

185. ואם התפילה עולה בשלמות, שהיא בטלית של מצווה ובתפילין על ראש וזרוע, אז כתוב בהם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך. שם ה', הוא תפילין של ראש. וכל הרואה את שם הוי"ה על הראש, בתפילה, שהיא שם אדני"י, תכף בורח. כמ"ש, ייפול מצידך אלף ורבבה מימינך.

186. ומשום שראה יעקב ברוח הקודש, את הדוחק שבגלות האחרון באחרית הימים, נאמר עליו, ויירא יעקב מאוד ויִיָצֵר לו. ויחלק את העם הקדוש בגלות לג' בחינות, כמ"ש, וְיָשֶׁם את

184. ואם התפילה אינה שלמה, כמה מלאכי חבלה רודפים אחריה, כמ"ש, כל רודפיה השיגוה. ומשום זה מתפללים, והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית והרַבָּה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו, כנגד ד' קליפות:

א. יכפר עוון, כנגד ס"מ, הנחש,

ב. ולא ישחית, כנגד הקליפה הנקראת משחית,

ג. והרַבָּה להשיב אפו, כנגד הקליפה, הנקראת אף,

ד. ולא יעיר כל חמתו, כנגד הקליפה, הנקראת חמה.

ואנו מתפללים, שד' הקליפות האלו לא ירדפו אחרי התפילה. וכמה מלאכי חבלה תלויים באלו

רק לאה ורחל, שהם ט"ס שלה, יכולות להיתקן בשלמות. אבל בחינת השפחות, שהיא מלכות שלה, לא תיתקנה בכל השלמות, אלא רק בגמה"ת. וע"כ נקראת המלכות הזאת בשם אחרית הימים. ולפי זה נמצא, שרק ט' מיני תהילים, שהם כנגד לאה ורחל, תיקן בשלמות הראוי. אבל העשירית, כנגד המלכות, לא היה יכול דוד לתקן כראוי לה.

ובסוף כולם, אמר תפילה לדוד, כי עני ואביון אני. כי בסוף כולם, כנגד המלכות, לא היה יכול לתקן אותה ולומר תהילים בניגון כראוי, וע"כ אמר תפילה בלא ניגון. ואמר, שבבחינה זו הוא עני ואביון, ואינו יכול להמשיך לה שום שפע. וזהו מטעם, כי היא עומדת להיתקן רק בגמה"ת, ולא מקודם לכן.

אמנם עכ"ז יש לה תיקון במקצת גם ב-6000 שנה, מטרים גמה"ת, במלבוש של מצווה. ולא עוד, אלא מטרים שבחינה אחרונה זו מקבלת תחילת תיקונה הזה, לא יעשה שום תיקון גם בט"ר של המלכות. וראה, שכל התפילות השלמות, שהם בניגון, כלומר ט' מיני תהילים, שהם כנגד ב' בחינות הראשונות דנוקבא, לאה ורחל, אשר ראויות לקבל כל תיקוניהם גם ב-6000 שנה, ועכ"ז הן מאחרות להיכנס לפני המלך, ולא ייכנסו לקבל תיקונם, עד שבחינה ג' האחרונה, מלכות שלה, הנקראת תפילה לעני, תיכנס מתחילה, לקבל את תחילת התיקון שלה במלבוש דמצווה.

וכמ"ש, תפילה לעני כי יעטוף. שהעני מעטף ומעכב כל התפילות הקודמות, עד שנכנס תפילתו, תפילת העני. יעטוף, פירושו יעכב, כמ"ש, הַעֲטוּפִים לְלָבֶן. וע"כ נמצא, שמקדים תפילת העני לכל התפילות. ולכן נאמר, תפילה לעני כי יעטוף, משום שהוא צריך להיכנס מקודם, הוא נמצא מעטף האחרים.

188. תפילת העני, תפילת ערבית, הנוקבא, בעת שהיא רשות בפני עצמה. כי אז הנוקבא היא בלי בעלה. ומשום שהיא בלי בעלה, היא ענייה ויבשה בלי שפע, והיא ברשות כל אדם. שכל אחד משעבד אותה עם דרכיו ומעשיו. וזהו זרעו של יעקב, שהם ברשות כל אוה"ע, שכל האומות משעבדות אותם תחת רשותם. וזה דומה לתפילת ערבית. שכמו שהנוקבא מבחינת תפילת ערבית, היא ברשות כל אדם, כן זרעו של יעקב, הם בגלות ברשות אוה"ע.

ג' תפילות, שחרית מנחה ערבית. ב' תפילות הראשונות מתקנות ב' בחינות ראשונות של הנוקבא, ט"ר שלה, שראויות לקבל תיקונים משלהם. וע"כ הם מצווה. ותפילת ערבית היא רשות, להיותה תיקון בחינה ג' של הנוקבא, מלכות שלה, שאין לה תיקון ב-6000 שנה. וע"כ נבחת לרשות בפני עצמה בלא בעלה, כי אין לה זיווג עם בעלה עד גמה"ת.

השפחות ואת ילדיהן ראשונה, בראש, בגלות אָדוּם. ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים.

כי ג' בחינות נבחנו בפרצוף הנוקבא דז"א:

א. חב"ד חג"ת שלה שמחזה ולמעלה, והיא לאה.

ב. תנה"י שלה שמחזה ולמטה, והיא רחל.

ג. מלכות שלה, והיא בחינת השפחות. כי מלכות דנוקבא נקראת אחרית הימים, כלומר סוף הספירות, כי הספירות מכונות ימים. וכדי לתקנה, סובלים ישראל גלות אדום.

וגם בני ישראל נחלקים לפי ג' בחינות שבנוקבא: בני לאה, בני רחל, בני השפחות. ויָשָׁם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, שהם הראשונים בגלות אדום, כי בהם עיקר אחיזת הקליפות, להיותם מבחינת מלכות המלכות. אמנם ב' הבחינות הראשונות, שהם בני לאה ובני רחל, הן מתוקנות בפני עצמן, אלא שסובלים מפאת הפגם שבבחינה ג', מלכות דמלכות, כי כל ג' הבחינות הן ע"ס של פרצוף אחד.

ואלו ג' הבחינות, ערכם כמו נר"ן. כי בני השפחות הן בחינת נפש. ובני לאה, חב"ד חג"ת דכלים עם נ"ר דאורות, הן בחינת רוח. ובני רחל, בערך שהם משלימים הע"ס בכלים דתנה"י שמחזה ולמטה, הן בחינת נשמה.

ומשום שראה אח"כ העניות והצער שלהם, אמר והתפלל עליהם, ושבתי בשלום אל בית אבי, שיזכו להיגאל ולבוא לביהמ"ק. והתפלל עליהם, שייתן להם לחם לאכול ובגד ללבוש, שלא יתחזקו עליהם הקליפות להפסיק השפע שלהם.

187. ועל הגלות הזה אמר דוד על השכינה, רעב ועייף וצמא במדבר. משום שראה אותה חרבה ויבשה, היה לוקח חלק בצער השכינה. שאע"פ שבחינת דוד עצמו מחזה ולמעלה, כי הוא מבני לאה, ועניין גלות אדום הוא על מלכות דמלכות שמחזה ולמטה, השתתף בצערה והתפלל עליה, אע"פ שאינה בחינתו עצמו.

אחר שראה את ישראל חוזרים בתשובה בשמחה, תיקן עשרה מיני תהילים, ובאחרון מכולם אמר, תפילה לדוד, הִטָּה ה' אוֹזֶנְךָ עֲנִי כי עני ואביון אני. ראה, שכל התפילות, שהם בניגון, היו מתאחרות להתקבל לפני המלך, ולא היו נכנסות אליו, עד שתיכנס תפילת העני. ומשום זה הקדים תפילת העני לכל התפילות.

כי אחר שישראל חזרו בתשובה, והעלו מ"ן ע"י תורה ומע"ט, והחזירו את זו"ן פב"פ, כי נשלמה בניין פרצופה של הנוקבא, הנה אז תיקן דוד עשרה מיני תהילים, שהם כנגד ע"ס דנוקבא.

והנה מובא, שג' בחינות הן בע"ס דפרצוף הנוקבא: לאה, רחל, שפחות. ובזמן 6000 שנה

הן כנגד ג' קווים שלה: תפילת שחרית קו ימין, חסד. תפילת המנחה קו שמאל, גבורה. תפילת ערבית קו אמצעי, ת"ת. ואברהם תיקן תפילת שחרית, חסד. ויצחק תפילת המנחה, גבורה. ויעקב תפילת ערבית, ת"ת.

ואין הנוקבא עולה מעצמה אל הזיווג, אלא שיש ד' חיות, הנושאות את הכיסא, הנוקבא, לזיווג עם ז"א: אריה שור נשר אדם. וזהו למעלה מחזה דזו"ן. ולמטה מחזה הן שנא"ן. והנה בג' תפילות של ימות החול, נמצאות חיות תחתונות שנא"ן, שהן נושאות את הנוקבא לזיווג. וביום השבת חיות עליונות שמחזה ולמעלה, נושאות אותה אל הזיווג. ואלו ג' החיות תחתונות, אריה שור נשר, מכונות מיכאל, גבריאל, אוריאל נוראל.

ובתפילת שחרית יורד האריה לקבל התפילה, וזהו מלאך מיכאל. כי בשחרית הזיווג בימין, חסד. וע"כ יורד האריה לקבל התפילה ולהעלותה לזיווג, כי אריה חסד ומלאך מיכאל. ובתפילת המנחה יורד השור לקבל התפילה, וזהו מלאך גבריאל, כי בתפילת המנחה הזיווג בקו שמאל, גבורה. וע"כ יורד השור, לקבל התפילה ולהעלותה לזיווג, כי שור גבורה ומלאך גבריאל.

ובתפילת ערבית הזיווג בקו אמצעי, ת"ת, רק מגבורה דקו אמצעי, הנקרא נוראל. והנשר יורד לקבל התפילה ולהעלותה לזיווג, שהוא קו אמצעי, ת"ת, אלא בבחינת נוראל שבנשר, ולא מבחינת אוריאל שבנשר, כי בלילה הוא זמן הדינים שבנשר, והגבורות הבאים מכוח בחינה ג' דנוקבא, שהיא תפילה לעני, שהיא ברשות בלא בעלה. ואין הגבורות האלו נמתקים שתהיה ראויה לזיווג, אלא בגבורות שלמעלה, שבאים מנקודת החיריק שבבינה, צד שמאל דת"ת, המסך דחיריק, שעליו יוצאת קומת החסדים, המכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל.

שמבחינת קומת החסדים שבו, נמשך המלאך אוריאל. ומבחינת כוח הדין שבמסך, נמשך המלאך נוראל. ולפיכך, אין תפילת ערבית נמתקת, שתהיה ראויה לזיווג, אלא ע"י המלאך נוראל, כי הגבורות שלו כבר נמתקו בבינה, במדה"ר. ועליו כתוב, כנשר יעיר קינו.

192. ובשבת יורד הקב"ה בג' אבות חג"ת, שמחזה ולמעלה דזו"ן, לקבל בהם את הבת היחידה, התפילה, הנוקבא. שביום השבת חיות עליונות, חג"ת, שלמעלה מחזה, הן נושאות את הנוקבא לזיווג. הרי שהקב"ה, ז"א, מקבל את הבת היחידה, עם ג' אבות, חג"ת, חיות עליונות. וזהו סוד השבת, שהיא ראשי אותיות ש' ב"ת. שג' קווים שבאות ש' רומזים על ג' אבות חג"ת. כי בג' אבות מקבל הקב"ה את התפילה, שהיא שבת, הבת היחידה שלו. כלומר, בג' חיות עליונות שמחזה ולמעלה, הנקראות מרכבה עילאה.

189. ותפילת שבת היא צדקה לעני. כמו שלומדים, שמש בשבת צדקה לעניים. ז"א מכונה שמש. ובשבת יש לו זיווג פב"פ עם הנוקבא, כמו או"א עילאין. ואז מקבלת גם בחינה ג' של הנוקבא, המלכות שלה, את שפעה. אמנם לא מפני שהיא נשלמת אז מבחינתה עצמה, כי אינה נשלמת מטרם גמה"ת, אלא מכוח האורות השלמים של או"א עילאין, המאירים ביום השבת, מגיע השפע גם אל בחינה ג', אע"פ שאינה ראויה. ולפיכך מכונה השפע שמקבלת בשם צדקה, שזה מורה, שהיא עצמה אינה ראויה לשפע, אלא שמתפרנסת מאחרים. כמו שלומדים, שמש בשבת צדקה לעניים. שמה שבחינה ג' דנוקבא מקבלת בשבת מהשמש, ז"א, אינו אלא רק בתורת צדקה. כי מטרם גמה"ת, עוד אינה ראויה לשפע הגדול הזה.

וע"כ צריך האדם לעשות עצמו כעני בשער המלך, בתפילת העמידה של כל ששת ימות החול, בשביל השכינה. להשתתף בצער השכינה, כמו דוד. ומתעטף בעטיפת מצווה, בטלית מצויצת, כמו עני. ויהיה בתפילין כאביון, בשער המלך, שהיא אדנ"י, שכן עולה בחשבון היכל, כי אדנ"י בגי' ס"ה (65), כמספר היכל.

הנוקבא נקראת בשם אדנ"י. והיא מתחלקת לג' בחינות. משתי בחינות הראשונות היא בבחינת היכל המלך. שאדנ"י בגי' היכל. ומבחינה ג' היא נבחת כמו שער המלך, שאי אפשר לבוא אל היכל המלך, ז"א, חוץ מדרך שער המלך. כן האדם צריך להתעטף בצויצת, כמו עני, ובתפילין, כמו אביון, כדי להמשיך מתחילה את תחילת התיקון לבחינה ג' דנוקבא, שהיא תפילת עני, המעטף לכל התפילות ולכל התיקונים.

וע"כ היא מבחינה זו, כמו שער, שהיא תחילת הכניסה להיכל. כמ"ש, אדנ"י שפתיי תפתח, שבתיקון בחינה ג' נפתחות השפתיים, ואפשר להתפלל שאר התפילות, ולא מקודם לכן. ואח"כ ימשיך לנוקבא כל תיקוניה, הצריכים לב' בחינות הראשונות שלה, שהם עצם ההיכל.

190. וכשאדם פותח פיו, בימות החול, בתפילת ערבית, יורד הנשר, לקבל בכנפיו את תפילת הלילה. ונשר הזה נקרא נוראל. כי אוריאל הוא נקרא מצד החסד, ונוראל הוא נקרא מצד הגבורה, להיותו אש דולק, כמ"ש בדניאל, נהר דינור יוצא מלפניו.

191. ובתפילת שחרית יורד האריה לקבל התפילה, בזרועותיו ובכנפיו. כי ד' כנפיים יש לכל חיה. וזהו מלאך מיכאל. ובתפילת המנחה, יורד השור, לקבל התפילה, בקרניו ובכנפיו. וזהו מלאך גבריאל.

תפילה היא הנוקבא, שע"י תפילותינו אנו מקרבים אותה לזיווג עם ז"א בעלה. וגי' התפילות

וכנגדם הם ז' קולות שבמזמור, הבו לה' בני אלים, וי"ח (18) האזכרות, י"ח שמות הוי"ה, הנמצאים בו, שבהם הקב"ה משוטט ביי"ח עולמות. כמ"ש, רַכַּב אַלְקִים רִיבוֹתִיִּים אֶלְפֵי שָׁנָאן, שהם י"ח ריבוא (180,000) עולמות. כנגד ז' היכלות שלמטה וז' היכלות שלמעלה בבינה, שהם או"א עילאין, כמ"ש, בראשית ברא אלקים, יש כנגדם גם בזו"ן, שעליהם רומזים ז' קולות וי"ח אזכרות שבמזמור, הבו לה' בני אלים. ז' קולות רומזים על ז' היכלות שמחזה ולמעלה דזו"ן, וי"ח אזכרות רומזים על ז' היכלות שמחזה ולמטה דזו"ן.

הספירות שמחזה ולמעלה, חג"ת, עיקרון קו האמצעי, ת"ת. והספירות שמחזה ולמטה, נה"י, עיקרון קו האמצעי, יסוד. ולפיכך נבחנים ז' ההיכלות שמחזה ולמעלה, שהם בת"ת. וז' היכלות שמחזה ולמטה, הם ביסוד, הנקרא ח"י העולמים. וז' קולות שבמזמור, הבו לה', רומזים על ז' היכלות שלמעלה, שבת"ת, כי הת"ת מכונה בשם קול. והמספר ח"י אזכרות, מורה על היסוד, הנקרא ח"י העולמים. וע"כ אומר, שח"י אזכרות רומזים על ז' היכלות שלמטה, ביסוד, הנקרא ח"י.

ולכן נאמר, וי"ח (18) האזכרות, י"ח שמות הוי"ה, הנמצאים בו, שבהם הקב"ה משוטט ביי"ח עולמות. שבו ז' היכלות שלמטה מחזה, משפיע ז"א, ע"י היסוד שבו, המכונה ח"י עולמות. כי ז' היכלות שלמטה עומדים ביסוד דזו"ן. כמ"ש, ברכב אלקים ריבותיים אלפי שנאן, שהם י"ח ריבוא עולמות. כי כל הבחינות שמחזה ולמטה, הן מרכבה אל הבחינות שמחזה ולמעלה. וע"כ מכונים ז' היכלות בשם רכב אלקים, שהם מרכבה לבינה, אלקים, שבו ז' היכלות שלמעלה, י"ה.

ריבותיים אלפי שנאן, רומז על י"ח אלפים. כי ריבותיים, עשרים אלפים. אלפי הם אלפיים. שנאן, פירושו שאינן, ומורה עשרים אלפים פחות אלפיים שאינם, כלומר י"ח אלפים. הרי שרכב אלקים, ז' היכלות שלמטה מחזה, י"ח אלפים, שמספר הזה רומז על יסוד, ח"י העולמים. והם י"ח ריבוא עולמות.

וכמה שומרי שערים נמצאים אל ההיכלות, שהם מקבלים התפילה. וכל תפילה אינה נכנסת, אלא במידה ובמשקל. מידה היא ו"ק, אור חסדים בשלמות. משקל היא ג"ר, להיותם נמשכים בשקל הקודש. ואין התפילה מתקבלת, אלא ע"י המשכת מוחין בו"ק ובג"ר. ואם אין המידה והמשקל בכל השלמות, אין התפילה מתקבלת.

195. ואין מי שיעמוד לפני שער התפילה, למנוע אותה מלהתקבל. ועליו כתוב, לא יבושו, כי ידברו את אויבים בשער. בשער, בשער המלך, שער ההיכל. כי עיקר אחיזת הקליפות בשער,

בעת ההוא, החיות העליונות, הנקראות בשם הוי"ה, פותחות ואומרות, שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד. בחינה ג' של הנוקבא מכונה שער המלך, והיא מקבלת ביום השבת כל שלמותה, כמו שלומדים, שמש בשבת צדקה לעניים. וזהו שהחיות הנושאות את הכיסא לזיווג, אומרות באותה שעה, שאו שערים ראשיכם, שמשבתחות בשלמות בחינה ג', המכונה שער, וההארות הנמשכות ממנה מכונות שערים.

193. באותה שעה נפתחים ז' היכלות:

- א. האהבה,
- ב. היראה,
- ג. הרחמים,
- ד. הנבואה מבחינת מראה המאירה,
- ה. הנבואה מבחינת מראה שאינה מאירה,
- ו. הצדק,
- ז. הדין.

והם כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ: האהבה כנגד החסד, היראה כנגד גבורה, הרחמים כנגד ת"ת, מראה המאירה כנגד נצח, מראה שאינה מאירה כנגד הוד, הצדק כנגד יסוד, הדין כנגד מלכות.

כי ז"ס חג"ת נהי"מ יש בנוקבא דז"א, וכל אחת כוללת כולן. ויש בכל אחת מהן חג"ת נהי"מ. וספירת המלכות שבכל אחת היא היכל. וע"כ יש לנוקבא ז' היכלות. ורק ב' בחינות הראשונות של המלכות הן היכל, אבל בחינה ג' שלה היא שער ההיכל. ולפיכך בחול, שאין שום תיקון לבחינה ג' של המלכות, נמצאים כל ז' היכלות בשערים סגורים וסתומים. אלא רק ביום השבת, שמגיע התיקון גם לבחינה ג', הרי ניתקנו כל השערים, וההיכלות נפתחים.

194. ועליהם נאמר, אשר בראשית אותיות בראשית (6), שישה היכלות. אלקים ההיכל השביעי. כי כל תיקון השבת הוא מחמת עליות הנוקבא לבינה, שמקבלת אורותיה. שבשביל תיקון ז' היכלות של הנוקבא, נתקנה גם הבינה בז' היכלות. והם נרמזים בכתוב, בראשית ברא אלקים. שביום השבת הם מאירים אל ז' היכלות של הנוקבא.

והם ז' היכלות מחזה ולמטה, וז' היכלות מחזה ולמעלה. אלו ז' היכלות דבינה, המרומזות בכתוב, בראשית ברא אלקים, ניתקנו בה בכפולות, ז' היכלות למעלה מחזה, וז' היכלות למטה מחזה. וכן בכל פרצוף. ואלו ז' היכלות הכפולים נבחנים בכללות ה' פרצופי אצילות, בא"א הכולל אותם. שיש ז' היכלות למעלה מחזה דא"א, באו"א, המלבישים אותו שם. וכן יש ז' היכלות מחזה דא"א ולמטה, בזו"ן, המלבישים אותו שם. וכל הנוהג בכלל, נוהג ג"כ בפרטי פרטיות. וע"כ יש בכל פרצוף אלו ז' היכלות כפולים, ז' מחזה ולמעלה וז' מחזה ולמטה.

ה' דהוי"ה, שבהם האהבה קודמת ליראה. וע"כ יש שם רק רמ"ח מילים נגד רמ"ח מצוות עשה בלבד, שהוא אהבה. ושס"ה מצוות לא תעשה אינם מאירים בהם, כי הם באות י'. ומשום זה תיקנו לברך מקודם ק"ש, הבוחר בעמו ישראל באהבה, להורות שאנו ממשיכים בק"ש רק האהבה, שהיא רמ"ח מצוות עשה. ואלו רמ"ח מצוות עשה כלולות באברהם, כי אברהם בגי' רמ"ח, אהבה, שכתוב בו, זרע אברהם אוהבי.

197. תפילין נקראים עוז, כי ניתנו מיראה, לשמאל, וזהו השם פחד יצחק. כי כל המקטרגים עולים שם, לתבוע כל הדינים שבעולמות. לכן הכתוב, ובזרוע עוזו, חל על תפילין. כי י"ה יראה, ו"ה אהבה. וכמ"ש, אהבו את ה' כל חסידיו. שפירושו, המשכת מוחין דו"ק, ו"ה.

ק"ש, אהבה, ורמ"ח מצוות עשה שבאותיות ו"ה. וכן אברהם רמ"ח שבוי"ה. אבל תפילין הוא מוחין דג"ר, שס"ה מצוות לא תעשה שבי"ה, יראה שבי"ה, קו שמאל, פחד יצחק. שלכל המקטרגים והדינים שבעולם אחיזה רק בקו שמאל.

ונמצא, שאברהם ו"ה ויצחק י"ה. אבל ת"ת הוי"ה כולל הכול, קו אמצעי כולל ב' הקווים, אברהם ו"ה ויצחק י"ה. ולפיכך כתוב ביעקב, והנה ה' ניצב עליו, ולא כתוב כך באברהם וביצחק, משום שיעקב ת"ת, הכולל הכול, להיותו עמוד האמצעי. ובעת שנקרא יעקב, כולל מידת אברהם ו"ה, ורמ"ח מצוות עשה. ואח"כ כשנקרא ישראל, המורה שעלה והלביש גם את י"ה, וכולל כל השם הוי"ה, ג"ר ווי"ק, שאז נבחן השם הוי"ה במילוי אֶלְפִים. כי אלמלא התמלא באלפים, לא היה יכול ישראל להלביש את י"ה.

הזוהר אומר בכמה מקומות, שקו ימין נמשך מנקודת חולם, ממ"י דאלקים, שהיא ג"ר, וקו שמאל נמשך מנקודת השורוק, מאותיות אל"ה דאלקים, שהוא ו"ק. וכאן אומר שקו ימין, אברהם, ווי"ק, ו"ה דהוי"ה. וקו שמאל, יצחק, ג"ר, י"ה דהוי"ה. כי יש הפרש גדול בין מציאות המוחין במקומם, לבין המשכתם ע"י העסק במצוות. כי כאן מדובר מהעסק בתרי"ג המצוות, להמשיך מוחין שלמים לזו"ן ג"ר ווי"ק, שע"י העסק ברמ"ח מצוות עשה ממשיכים אהבת חסד מקו ימין, מידת אברהם, שיש להם מעלה, שאין שום דינים נאחזים בהם, וע"כ יכולים אנו להמשיכם גם בטרם שנשלמו בשס"ה מצוות לא תעשה.

ומוחין דחסדים הללו, אע"פ שמבחינת מציאותם בבינה, נמצאים החסדים בג"ר דבינה, מ"מ כשנמשכים למטה לנשמת הצדיקים, שכל שלמותן תלויה בהארת החכמה, נחשבים המוחין הללו דחסדים בעדם, רק לו"ק, ו"ה דהוי"ה, חסרי ראש, שחסר להן י"ה דהוי"ה.

בחינה ג'. וע"כ אם ממשיך המוחין במידה ובמשקל, אז כתוב עליו, ייפול מצידך אלף, ורובה מימינך אליך לא ייגש. שכל הקליפות והמקטרגים בורחים ומסתלקים מעל שערי התפילה. ואז התפילה מתקבלת.

וצדיק, הממשיך המוחין, נבחן שלוחם עם הקליפות, ומבריחם מעל שער המלך. וע"כ רומז עליו הכתוב, לא יבושו, כי ידברו את אויבים בשער. משום שהתפילה היא מצווה. והיא השכינה, הנוקבא דז"א. ותורה, שהוא הקב"ה, ז"א, אסור שתהיה הפסקה ביניהם. שצריכים להבריח הקליפות המפסיקים בין הקב"ה ושכינתו, כמ"ש, ונרגן מפריד אלוף. וזה נעשה ע"י המשכת המוחין במידה ובמשקל.

וצריכים להעלות התורה והמצווה ע"י יראה ואהבה. כי כל מצוות עשה ולא תעשה תלויות כולן בשם הוי"ה. כמבואר, שמספר אותיות שמ"י, שהם ש"י (350), עם מספר אותיות י"ה, שהם ט"ו (15), עולים ביחד בגי' שס"ה (365), שהם שס"ה מצוות לא תעשה. ומספר זכר"י, שהוא רל"ז (237) עם מספר ו"ה, שהוא י"א (11), עולים ביחד רמ"ח (248), שהם רמ"ח מצוות עשה. והרי יש בשם הוי"ה, שס"ה ורמ"ח, שס"ה בי"ה ורמ"ח בוי"ה. הרי שתרי"ג (613) המצוות כולן תלויות בשם הוי"ה.

כי או"א עילאין, י' דהוי"ה, ג"ר דבינה, יראה. ישו"ת, ה' דהוי"ה, ז"ת דבינה, אהבה. ולפיכך בעת שהמוחין דזו"ן באים רק מיששו"ת, ה' דהוי"ה, נבחנים שאהבה קדמה ליראה. וכשהם באים גם מאו"א עילאין, י' דהוי"ה, נבחנים שהיראה קדמה לאהבה. כי י' יראה, ה' אהבה. והרי היראה קדמה לאהבה.

וצריכים להעלות ז"א, תורה, ונוקבא, מצווה, ביראה ובאהבה, עד לאו"א עילאין, שהיראה קדמה לאהבה, שאז נכללים המצוות עשה ולא תעשה בשם הוי"ה, כמ"ש, זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור. אשר שמ"י עם י"ה הוא שס"ה מצוות לא תעשה, וזכרי עם ו"ה הוא רמ"ח מצוות עשה. ונמצאות שס"ה מצוות לא תעשה, יראה, מרומזות בג"ר, י"ה. ורמ"ח מצוות עשה, אהבה, מרומזות בו"ק, ו"ה.

אבל אם אינם מעלים את הזו"ן עד או"א, אלא עד ישו"ת בלבד, שהוא אהבה, הרי שס"ה מצוות לא תעשה עודם אינם כלולים בזו"ן, להיותם למעלה באו"א עילאין, והוא אינו כולל אלא רק רמ"ח מצוות עשה בלבד. שס"ה ורמ"ח, כשעלו לאו"א, יש להם כל התרי"ג: שס"ה מאו"א עילאין, רמ"ח מיששו"ת.

196. בק"ש יש רמ"ח מילים. וניתנו מאהבה ומיראה שבאות ה' דהוי"ה. שבק"ש אנו ממשיכים רק מוחין דו"ק, שהם רק מיששו"ת,

האמצעי, ישראל, משפיע אל השכינה בשביל התחתונים. שהשפעות החיים אל השכינה, הם בני ישראל התחתונים, הממשיכים חייהם מהשכינה, והשפעת סודות התורה בשביל התחתונים, נחשב למזונות השכינה. והתפילה, שהיא זיווג עם הז"א, ממשיכה בנים, שהם נשמות, בשביל התחתונים, שבה כתוב, ותאמר אל יעקב, הִבָּה לִי בָנִים.

199. והשכינה היא קורבן של הקב"ה, בעת שמקבל לה בימין ובשמאל ובגוף. והייחוד שלו עימה ע"י הצדיק, יסוד, הנקרא אות. והוא אות תפילין, אות שבת ויו"ט. ב' בחינות זיווגים של הז"א עם השכינה, לצורך בנים חיים ומזונות:

א. להשפיע חיים ומזונות, ע"י ימין ושמאל וגוף, שזה ע"י ג' הקווים חג"ת.

ב. להולדת בנים, נשמות התחתונים, שהוא רק בייחודו עימה, ע"י יסוד צדיק, הנקרא אות.

זיווג הא' מורה בעת שחסר לז"א נה"י חדשים דגדלות, שע"כ נבחן לזיווג מחג"ת, שאז אינו יכול להשפיע נשמות, אלא רק חיים ומזונות. וזיווג הב' מורה, בעת השגתו נה"י חדשים דגדלות, שאז הזיווג ע"י נה"י, שעיקרם יסוד, וראוי להוליד בנים, כלומר השפעות נשמות.

וכשהתפילה, השכינה, עולה אל הז"א, צריכים לכלול אותה עימו בכל ע"ס, כי אין קדושה פחות מעשרה, שהיא קדושה שלו, וברכה שלו וייחוד שלו. כי ג' זיווגים לנוקבא עם הז"א:

א. זיווג נה"י, ונקרא ייחוד.

ב. זיווג חג"ת, ונקרא ברכה.

ג. זיווג חב"ד, ונקרא קדושה.

וכשמתייחדת עימו בג' זיווגים הללו, היא מקבלת מכל הע"ס, חב"ד חג"ת נה"י דז"א. ולכן אנו מתפללים להקב"ה בכמה מדרגות בכמה ספירות, שצריכים לייחד השכינה בג' מיני זיווגים, כדי שתקבל מכל ספירה מע"ס דז"א.

כשהאדם רוצה להעלות התפילה למעלה, צריך להעלותה, כדי לייחדה בג' זיווגים, בכל התנועות, בטעמים ובנקודות. כי האותיות סוסים, והנקודות פרשים הרוכבים עליהן, והטעמים כלי מלחמה. אם הנחש רוצה לקטרג על התפילה, צריכים לעשות כנגדו זריקת אבן הקלע. ועניין הטעמים הַזְרָקָא, מִקֵּף שׁוֹפֵר, הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא, כמו שנאמר לפנינו במאמר רבי שמעון.

אלא ע"י העסק בשמירה גדולה בש"ה מצוות לא תעשה, אז ממשיכים הארת החכמה מקו שמאל, פחד יצחק, הנמשך מנקודת השורוק, הנמשך לג"ר, לי"ה דהוי"ה. ומוחין הללו הוא תפילין, הנקראים עוז, שעליהם כתוב, מגדל עוז שם הוי"ה. וגם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך.

והנה עתה נשלמו המוחין בשביל הנשמות בהארת החכמה, ג"ר. ועכ"ז לא יוכלו הנשמות לקבל המוחין הללו, כל עוד שהם בימין ובשמאל, כי התחתונים מקבלים רק מקו אמצעי, ת"ת, יעקב, בעת שאין לו אלא רק מוחין דו"ק. והוא ישראל, בעת שמשיג גם הג"ר. ואז נמשכו המוחין ממנו לנשמות הצדיקים. וכתוב רק על יעקב, והנה ה' ניצב עליו, ולא על אברהם ויצחק.

עניין שם הוי"ה במילוי אלפים הוא, שישראל עלה במחשבה להיברא, אשר מחשבה הוא אותיות חש"ב מ"ה, שבחשבון מ"ה (45), הוי"ה במילוי אלפים, נמצא בו שם הקדוש. הבינה נקראת מחשבה, ועליה נאמר שישראל, ז"א במוחין דגדלות, עלה במחשבה, הבינה, להיברא, לקבל המוחין שלו. ובינה נקראת מחשבה, להיותה אותיות חשב מ"ה, הרומז לחשבון הוי"ה במילוי אלפים שבג"י מ"ה. שמילוי אלפים מורה על התיקונים, שניתקנו לזו"ן בצ"ב, שעל ידיהם יכול הז"א לעלות לבינה, לקבל את המוחין שלה. וזולתם לא היה יכול לעלות שם. ומשום זה קיבלה הבינה את השם, מחשבה.

ובשביל יעקב, ישראל בגדלות, כתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. כי אחר שז"א קיבל המוחין דגדלות בשם ישראל, המכונים צל"ם, נאמר בו, ויברא. כי להיותו קו אמצעי מושפעים ממנו המוחין לנשמות התחתונים, כי מהקצוות ימין ושמאל, אברהם ויצחק, לא יוכל לקבל.

198. כי בנים חיים ומזונות, נמשכים לתחתונים רק מצד עמוד האמצעי, שנקרא בני בכורי ישראל. והוא נקרא עה"ח. וכן מכונה בדניאל, אילן שמזון לכל בו. ובשביל השכינה, שהיא רק בתחתונים, נחשבים ישראל למטה לחיים שלה, של השכינה. והתורה נחשבה למזונות שלה. והתפילה, הנחשבת לקורבן, המקרבת את השכינה לזיווג עם ז"א, נאמר עליה בגלות, שאומרת אל ז"א בעלה, הבה לי בנים.

מבאר עניין בנים חיים ומזונות. שעמוד

אבן הקלע

[הקירטא]

לנקודה תחת יסוד דז"א. ועלתה לעיבור לאו"א. ואו"א בנו אותה מחדש בעיבור יניקה מוחין דפנים, כמ"ש, וייקח אחת מצלעותיו, וייבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם.

וצריכים להעלות את הנוקבא למקום שמשם נלקחה. כי אחר מיעוט הירח, צריכים אנו לתקנה ע"י התפילה. והתיקון הראשון הוא, לחזור ולהעלותה לקומה שווה עם הז"א, שיהיו שניהם משתמשים בכתר אחד, כמו שהייתה מטרם שלקחו אותה או"א בעת מיעוט הירח, כמ"ש, וייקח אחת מצלעותיו, שעשה אותה בטלה אל הז"א.

כי בכל יום בכוונת התפילה, צריכים להמשיך מוחין, ולבנות מחדש את הנוקבא דז"א, שבכל יום חוזרת להיות בתולה אשר איש לא ידע. וסדר הבניין הוא, שצריכים להמשיך לה ב' מיני מוחין: עיבור ימניקה מוחין דאחור ועיבור יניקה מוחין דפנים. שמתחילה צריכים להמשיך לה ג' בחינות עיבור יניקה מוחין באחוריים דז"א:

א. עיבור, מוחין דנה"י.

ב. יניקה, מוחין דחג"ת.

ג. מוחין, פירושו מוחין דג"ר, בקומה שווה עד הכתר דז"א.

ואח"כ יש לכוון להמשיך לה ג' הבחינות עיבור יניקה מוחין דפנים, הבאים לה ע"י בניין או"א. ולכן נאמר, שצריכים להעלות הנוקבא לאותו המקום שמשם נלקחה. כלומר, להמשיך לה את עיבור יניקה מוחין דאחוריים דז"א, שאז גדלה קומתה עד הכתר, כמו שהייתה מטרם שלקח אותה או"א משם. שנאמר בה, כל הזוקף זוקף בשם. שאין למלכות זקיפת קומה, שתהיה שווה עם ז"א, אלא במוחין דאחורי הז"א מטרם שהתמעטה. ואח"כ ממשיך לה בתפילה עיבור יניקה מוחין דפנים.

202. ובמקום ההוא, שמעלה אותה אל בעלה, בקומה שווה לכתר של בעלה, אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אע"פ שנאמר בו, ואתה תשוּפּנו עֶקְבִי. עכ"ז האבן ההיא, הרמוזה באות י' שביעקב, כי יעקב אותיות י' עקב, שנאמר בה, מִשֶׁם רוּעָה אבן ישראל, הנה מכוחו לא יפסיק מלהעלותה למקום, שמשם נלקחה.

אע"פ שיש לנחש אחיזה בנוקבא, כמ"ש, ואתה תשוּפּנו עֶקְבִי, שאמר ה' לנחש. וכמ"ש, אשר חִרְפוּ עֶקְבוֹת מִשִׁיחַךְ ה', וכתוב, עוֹן עֶקְבִי, אותיות עקב י'. אמנם יעקב אבינו תיקן אותה, שהעלה אותה למראשותיו, כמ"ש, וייקח מאבני

200. פתח רבי שמעון ואמר, האזינו העליונים והתאספו התחתונים, בעלי הישיבה של מעלה ושל מטה. אליהו, אני משביע אותך, קבל רשות מהקב"ה, וְרַד כֵּאֵן. כי מלחמה גדולה הזדמנה לך. חנוך מט"ט, רד כאן, אתה וכל בעלי הישיבה שתחת ידך, כי לא לכבודי עשיתי זאת, אלא לכבוד השכינה.

פירוש. אלו הצדיקים בעלי הזוהר ומכ"ש רבי שמעון, היו מחשבתם ודיבורם במעשה ממש, שכפי תכונת החידושי תורה שגילו, כן ניתקנו והסתדרו אחריהם תכף מדרגות העליונות בפועל ממש. כלומר, שצדיקים בונים עולמות בחידושי תורה שלהם. וכיוון שרבי שמעון הכין עצמו כאן, להילחם עם הנחש הקדמוני ולהכניעו, ע"י ייחוד אבן הקלע, ולפתוח פתח בשביל באי עולם, שיידעו גם הם, איך להכניע את הנחש.

ונודע, שאין אדם יכול לתקן במקום שאינו שם. והיה רבי שמעון צריך להימצא בעת ההוא במקום מציאותו של הנחש, כדי שיוכל להכניעו, וכדי להיות בטוח, שלא יסתכן בהיותו במקום השפל הזה, לכן ביקש סיוע מאליהו, ממט"ט ומבעלי הישיבה של מעלה ושל מטה.

201. פתח רבי שמעון, בטעם הנקרא זרקא. ואמר, שצריכים להעלות התפילה למקום הידוע, כמו אבן הקלע הנקלעת למטרה ידועה, ונזהרים שלא יחטיאו את המטרה, כן צריך להעלות מחשבתו ולכוון בתפילה, בכתר, שהוא אבן מוכללת ומעוטרת. כתר תרגומו פְּלִיל, וכן עטרה היא כתר. רומז בזה לבי עליות של הנוקבא דז"א, הנקראת אבן:

א. עלייה לקומה שווה עד הכתר דז"א. ומבחינה זו מכנה אותה אבן מוכללת.

ב. עלייה לא"ס. והיא מקבלת בזה מידת עטרה בראש צדיק, ונעשית מוכשרת לקבל המוחין דפב"פ. ומבחינה זו מכנה אותה אבן מעוטרת.

וצריך לכוון בבי כוונות אלו, שמרומזות בטעם זרקא. צריך להעלות מחשבתו ולכוון בתפילה, בכתר, שהוא אבן מוכללת ומעוטרת, שנאמר בה, בנוקבא, כל הזוקף זוקף בשם. שצריכים להעלות את הנוקבא אל אותו המקום, שמשם נלקחה.

כי מתחילה הייתה הנוקבא עם הז"א בקומה שווה, והייתה קומתה עד כתר דז"א, והיו שניהם משתמשים בכתר אחד, כמ"ש, ויעש האלקים את שני המאורות הגדולים, וזה מצב דו פרצופים. ואח"כ התמעטה הלבנה, הנוקבא, בקטרוגה, אין ב' מלכים משתמשים בכתר אחד. ואז חזרה

הזוהר מבאר כאן סדר עיבור יניקה מוחין דאחור, שצריך להמשיך. כי הולכת וגדלה לאט לאט. והזיווג הראשון נקרא קומת נה"י, עיבור. ולפעמים הוא בעלה, אות ו', הרמוז על ת"ת, הכולל שישה פרקים של ב' הזרועות, רת"ס דחסד ורת"ס דגבורה. ואז הנוקבא גדלה ועולה בב' הזרועות, בקומת יניקה. ולפעמים ז"א הוא בעלה בעת שעומד בין או"א, שנקרא אז בן י"ה, וצריכים להעלות שם את הנוקבא לזיווג אצלו, לקומת מוחין, שמשיגה מז"א. ואז גדלה ועולה עד לראשו.

ולפעמים הוא בעלה בקומת כתר, בצורת א', שהוא ו' בין ב' אותיות י', י' למעלה וי' למטה. כי א' כוללת ע"ס: כו"ח למעלה, בינה ותו"מ למטה. וצריכים להעלות הנוקבא אצלו, והיא גדלה עימו בקומה שווה לגמרי, עד הכתר. שזהו תכלית גידולה של הנוקבא. אמנם קומה זו אינה משיגה, אלא במצב אחוריים. וכשנוקבא עולה וגדלה עד הכתר, כתוב בה, אבן מאסו הבונים, הייתה לראש פינה. כי השיגה קומת הכתר, הנבחן לראש פינה. והתבאר סדר עיבור יניקה מוחין דאחוריים.

204. כשהיא עולה למעלה, בראש לכל הראשים, לרדל"א, א"ס, אז שואלים עליה המלאכים, איה מקום כבודו להעריצו? כלומר, העלייה שלה מעמוד אמצעי לא"ס, לקבל עיבור יניקה מוחין דפב"פ, כמ"ש, וייבן ה' אלקים את הצלע.

והנה התבאר ב' מיני עיבור יניקה מוחין, שצריכים להמשיך לנוקבא בתפילה, עיבור יניקה מוחין דאחור ועיבור יניקה מוחין דפנים. וכשהנוקבא עולה לז"א, בעת שהיא בצורת א', היא נעשית שם כתר בראשה של הא'. וכשירדת משם, יורדת בא', ונעשית נקודה למטה מהו' שבא', א. כי הא' כוללת ע"ס: ו' שבאמצע, הפרסא, י' עליונה כו"ח, י' תחתונה בינה וזו"ן, שמחזה דז"א ולמטה, נה"י.

וכשעולה לא' ע"י מוחין דאחוריים, היא כתר בראשה של הא', כי עולה עד י' עליונה, ששם כתר דז"א. כשירדת, ע"י עיבור יניקה מוחין דפנים, נעשה א. וכשמתמעטת, יורדת למחזה ולמטה דז"א, ואינה יכולה עוד לעלות למעלה מפרסא דז"א, ולהשתוות עימו עד הכתר. וזה נבחן, שהיא יורדת מתחת הו', הפרסא, ונעשית ל"י תחתונה, וכל מה שמקבלת הוא ע"י ז"א בעלה. כשנוקבא עולה, נקראת כתר בטעמים. וכשירדת, נקראת נקודה. וכשמתייחדת עם הז"א, היא ו' שורוק.

הזוהר מרמז, איך הנוקבא עולה ויורדת ומתייחדת בדמיון צורת הא'. מתחילה מתייחדת עימו בשורוק, ו', ומקבלת ממנו קו השמאל, עיבור יניקה מוחין דאחוריים. כי הנוקבא לעצמותה נבנית רק משמאל דז"א. ואז גדלה

המקום. כלומר הי', שהייתה בסוף עקב, וישם מראשותיו, מראש עק"ב, לבינה, שהיא ראש ת"ת, הנקרא יעקב. כי יעקב אותיות י' עקב. וע"י זה נמתקה עד לבחינת נוקבא אל ישראל, שהוא אותיות לי ראש. ונאמר עליה, משם רועה אבן ישראל. ומכוח העלייה הזו, נעשה בטוח, שלא יפסיק מכוח אחיזת הנחש, ויוכל להעלותה אל המקום שמשם נלקחה, אל הכתר דז"א.

אחר שהחזיר אותה לקומת כתר ז"א, עמוד אמצעי, הוא צריך להעלותה מעמוד אמצעי עד א"ס. וכשהוא מוריד אותה אצלו מא"ס, נאמר בנוקבא, כל הכורע כורע בברוך. אחר שכיוון בתפילתו להמשיך לנוקבא עיבור יניקה מוחין דאחוריים, ונעשתה קומתה שווה לכתר ז"א, הוא צריך לכוון להעלותה לעיבור מחדש, ולהמשיך לה עיבור יניקה מוחין דפנים, להעלותה עד א"ס. ואז היא נבנית ע"י או"א, כמ"ש, וייבן ה' אלקים את הצלע, ויביאָהָ אל האדם, ז"א.

וכשהוא מוריד אותה אצלו מא"ס, כשחוזרת בחזרה לז"א, כמ"ש, ויביאה אל האדם, נאמר בנוקבא, כל הכורע כורע בברוך, שהתמעטה קומתה ע"י בניין מחדש מא"ס. כי כריעה מורה על כפיפות ראש וקטנות קומה, כי עתה נעשתה הנוקבא בטלה לז"א, ואין לה מעצמה כלום, אלא מה שבעלה נותן לה. אמנם מתחילה, כשהייתה במוחין דאחוריים, אע"פ שלא הייתה צריכה אל הז"א, והייתה גדולה כמוהו, מ"מ לא יכלה להיות במצב הזה, משום חוסר ברכה, אור החסדים, כי הוא עניין קטרוגה.

אבל עתה, אחר הבניין החדש מא"ס, וייבן ה' אלקים את הצלע, אע"פ שהתמעטה קומתה בכריעה, אמנם התברכה בקומת החסדים, שבה התלבש גם אור החכמה. וזהו הרמוז, כל הכורע. שכל עניין הכריעה של הנוקבא, הוא משום שכורע בברוך, שע"י הכריעה השיגה הברכה מברכה העליונה. וע"י זה קיבלה המוחין דפב"פ, ונעשתה ראויה לזיווג עם ז"א פב"פ.

ולכן נאמר, שצריך להעלותה עד א"ס ועד אין תכלית, ולא יפריד אותה מהז"א, לא למעלה, ולא למטה. שע"י המשכת עיבור יניקה מוחין דאחור, הנוקבא מתייחדת עם הז"א למטה, וע"י המשכת עיבור יניקה מוחין דפנים, היא מתייחדת עימו למעלה.

203. לפעמים הוא בעלה, אות ו', הרמוז על יסוד צדיק, הכולל שישה פרקים של ב' שוקיים נו"ה. ואז יורדת הנוקבא אליו לזיווג בב' שוקיים נו"ה. כי יש ג' פרקים רת"ס בספירת הנצח, שוק הימני, וג' פרקים רת"ס בספירת ההוד, והיסוד צדיק מכריע עליהם באמצע וכולל את שניהם. ונקרא ו' ע"ש שישה פרקים שבהם.

אמה. שזה מורה, שכל מאה בחינות גבולים הללו, הן רק מאמה אחת, מלכות.

206. כל מידה ומידה שהמלכות מודדת, נקראת בשם עולם. כלומר, מדרגה בפני עצמה, וכל אחת היא י' ו', שמלמדת על שיעור ומידה. ה' היא המשקל של האור. ה' היא מידתו של האור. ו' רומזת על עצם האור הנשקל, או הנמדד ע"י המסך שבמלכות. י' רומזת רק על גבולו של האור, ולא על עצמותו. ושיעורה של המידה, הוא ה' אמות אורך וה' אמות רוחב, כנגד השיעור של כל רקיע, שמהלכו 500 פרסאות אורכו ו-500 פרסאות רוחבו.

כלומר, שהספירות נכללות זו מזו, וע"כ כשיוצאות ע"ס כח"ב תו"מ מהזיווג דהכאה, נכללות זו מזו ומתפשטות חמש פעמים כח"ב תו"מ זה בצד זה, ונעשות חמש בחינות לאורכם כח"ב תו"מ מלמעלה למטה, וה' בחינות לרוחבם חמש פעמים כח"ב תו"מ הנוספים ברוחב זה בצד זה. והם חמש באורך וחמש ברוחב.

והם כנגד הרקיע, שיש בו ג"כ מאותו הטעם, 500 פרסאות לאורכו ו-500 פרסאות לרוחבו. כי מצד הבינה נבחנת כל בחינה למאה, וחמש בחינות הן חמש מאות. והן נכללות זו מזו. וע"כ יש בו 500 פרסאות לאורכו וכן לרוחבו. והן ב' אותיות ה' שבשם הוי"ה, שה"ר רומזת על הרוחב, וה"ת על האורך.

207. שיעור קומה של פרצוף ז"א מתבאר באותיות הוי"ה. ו' דהוי"ה מורה על ת"ת שמיים, על ת"ת דז"א. חמישה רקיעים שלו הם ה"ת דהוי"ה, נקראים השמיים, כלומר אות ה' הנוספת, שמורה על חמישה רקיעים אלו, הנכללים בז"א, שנקרא שמיים. חמישה רקיעים עליונים נקראים שמי השמיים. כלומר, יש חמישה רקיעים למעלה מחזה דז"א, וחמישה רקיעים למטה מחזה שלו. והם אותיות ה' שבשם הוי"ה, שה"ר רומזת על חמישה רקיעים העליונים, וה"ת רומזת על חמישה רקיעים התחתונים.

ו' דהוי"ה, ת"ת, הכולל לחמישה רקיעים, הוא עצמו נבחן לרקיע שישי אליהם, שישי לחמישה רקיעים שלמעלה מחזה, שישי לחמישה רקיעים שלמטה מחזה. אלא שלמעלה מחזה נקרא ת"ת, ולמטה מחזה נקרא יסוד.

י' דהוי"ה היא המלכות, שנעשית רקיע שביעי אליהם, כתר על ראש ו'. אות ז', שעלתה בכתר על ראשו, ונעשית י' על ו', שהוא רקיע שביעי, הן לרקיעים שלמעלה מחזה דז"א, והן לרקיעים שלמטה מחזה שלו. אלא למעלה הוא כתר על ראשו, י' דהוי"ה שבשיעור קומה דז"א. ולמטה הוא עטרה על ראש צדיק. והם ז' ב-ז'. ז' רקיעים למעלה מחזה דז"א, וז' רקיעים למטה מחזה שלו. ועולים י"ד (14) רקיעים בשיעור קומתו.

ועולה עד קומת כתר שעל הז"א, ומקבלת שם מהטעמים דז"א.

ואח"כ מקבלת עיבור יניקה מוחין דפנים מא"ס ע"י בניין או"א. ויורדת לנקודות דז"א. ואז יורדת מתחת הו' שבא'. כי אז נעשית לחכמה תתאה. כי טעמים כתר, נקודות חכמה. ובעת שמתייחדת עימו בשורוק, ו, נעשית בו' שבא', ו. ובעת שעולה עד הכתר, נבחנת ל"י עליונה, ו. ובעת שיורדת, נבחנת ל"י תחתונה, א. ולבחינת מוחין דאחוריים מכה טעמים, ולבחינת מוחין דפנים מכה נקודות. כי הטעמים נקראת תנועה, מצד נקודת הייחוד.

וכשהיא כתר על ראשו דז"א, היא נקראת אות ז', שצורת ו', ז"א, והנוקבא היא כתר על ראשו ז'. ואות ברית, יסוד דז"א, כלול מאות ז' הזו, כי היא שביעי לכל. שליסוד דז"א יש עטרה על ראשו, כמו אות ז', עטרה לראש צדיק, מהתכללותו בנוקבא, מעת שעלתה לראש הא', להיות קומת כתר דז"א. ומבחינה זו של הז', נקראת המלכות בשם שביעי, ביום השבת. וכן היא מידה הז' לז"ת, שביעי לכל, הן למעלה מחזה, כתר לז"א, כמ"ש, אשת חיל עטרת בעלה, והן למטה מחזה, כעטרת היסוד.

205. אבן זו, המלכות, הנוקבא, בניין של כל העולמות, שנאמר עליה, אבן שלמה וצדק יהיה לך. היא מידה בין כל ספירה וספירה, וכל ספירה עולה עימה, להיות ע"ס. שיעור שלה הוא ו'.

כי אין אור נמשך מא"ס, אלא ע"י זיווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי המלכות. ומטעם זה נבחנת הנוקבא בניין כל העולמות. כי זולת המסך שניתקן בה, היו העולמות תוהו ובוהו. והיא סיום של כל הארה. כי אחר שהארה מתפשטת בע"ס מלמעלה למטה עד בחינתה, המצומצמת מלקבל אור, נמצאת מפסיקה ההארה ומסיימת. הרי שהמלכות נעשית מידה בין כל ספירה וספירה, שהיא מסיימת הארת כל ספירה ומבדילה ע"כ בין ספירה לספירה. והיא ספירה עשירית שבכל ספירה.

השיעור שהמלכות מודדת בכל ספירה ע"י זיווג דהכאה, שעל ה' בחינות המסך שלה, הוא ו', שממשיכה אור כמידת ו' דהוי"ה, ז"א. שיעור טובב על עצם אור הנמדד. מידה היא גבול בלבד.

על ידי המלכות נעשית כל אמה עשר אמות אורך בין כל ספירה וספירה. כמ"ש, עשר אמות אורך הקרש. ובין הכול היא עושה מאה ספירות. עשר בין ספירה לספירה. עשר פעם עשר עולה מאה. כי אין מדרגה שלא תהיינה בה ע"ס, והן כלולות זו מזו, א"כ יש בכל מדרגה מאה ספירות. וכל ספירה נבדלת מחברתה ע"י כוח הסיום של המלכות. הרי שיש בהכרח בכל מדרגה מאה מלכויות. כשתהפוך אותיות מאה, יהיו לאותיות

כי היא דהוי"ה, המלכות שעלתה לכתר על ראשו, נבנית כולה מקו שמאל דז"א, נקודת השורוק. ואין אור החכמה שבי הזאת יכול להאיר בה, מחוסר התלבשות בחסדים. לפיכך נבנת י' זו עולם קצר. כי אור חכמה שבה קצר מלהתפשט למטה. ו' דהוי"ה, ת"ת, קו המכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל, ומלבישם זה בזה, ומקיים הארת שניהם. קו ימין מאיר מלמעלה למטה, וקו השמאל מלמטה למעלה. ולפיכך נבנת הו' לעולם ארוך, כי הארתו מתפשט לתחתונים. וזה הרמז, שהי' קצרת רגל והו' יש לה רגל ארוך.

ומביא ראייה לדבר מב' התפילות של משה, שהתפילה האחת הייתה קצרה מאוד, אל נא רפא נא לה. והשנייה הייתה ארוכה מאוד, שנמשכה ארבעים יום וארבעים לילה. כי ע"כ קיצר משה כל כך בתפילתו, משום שתפילתו הייתה בנקודת הו', המלכות בכתר על ראשו, שמאל מטרם הכרעת הו'. וע"כ קיצר משה בתפילתו, כי אין החכמה מתפשטת ב"י, מטרם שנכללת בו' דהוי"ה. והוא האריך רק באות ו' דהוי"ה.

209. ומקום שאמרו להאריך, שאינו רשאי לקצר, הוא מצד אות ו'. והנפילה דמשה הייתה באות פ', כלומר, מ' (40) יום ומ' (40) לילה, שביחד הם פ' (80). והכול הוא שתי האותיות פ' ו', שבמילה, ואתנפל, בכתוב, ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה. והכול מ"ם, ב' אותיות מ', האחת פתוחה והשנייה סתומה. ונקודת י' נמשכת באמצע שלהן, ונעשה הצירוף מים.

אחר שביאר הזוהר, המשכת המוחין של הנוקבא באחוריים ובפנים בכללות, מבאר ג' הקווים של הנוקבא מד' בחינות: טעמים, נקודות, אותיות, הזמן. ותחילה מבאר אותם מבחינת האותיות, ואומר, שענין פ' ו' של ואתנפל, וי' שבאמצע, ב' אותיות מ' של המילה מים.

כשהנוקבא בקטנותה בלי מוחין, נבנת באות ב', אשר צד צפון שלה פרוצה, לרמז שחסרה המוחין דצד צפון, שהוא בינה. וכשז"א מתחיל לבנותה, תחילה ממשיך אליה המוחין דקו שמאל שלו, המוחין מנקודת השורוק. ואז נבחן, אשר ו' נמשך מקו שמאל דז"א אל הנוקבא, שהיא בצורת ב', וגודר צד הצפון שלה.

ועתה היא נבנת לצורת ס' הסתומה מכל הרוחות שלה. הב' דבראשית היא נקודה בהיכל שלו, הנוקבא דז"א. עליה נאמר, גן נעול אחותי כלה, גל נעול מעיין חתום. והיא חתומה באות ו'. כי כשנמשך הו' לנוקבא, אות ב', נמצא מה שהייתה מקודם לכן ב', נעשתה עתה לס' סתומה, שהוא יין המשומר בענביו.

וזה שיעור קומת פרוץ הז"א בד' אותיות הוי"ה. כי חמש ספירות חג"ת נ"ה שלו הן חמישה רקיעים. ובהיותו נחלק על החזה לב' פרוצים, הרי יש לו ב"פ חמישה רקיעים. וחמישה רקיעים שלמעלה מחזה הם ה"ר דהוי"ה. וז"א עצמו, הכולל אותם, הוא רקיע שיש, ו' דהוי"ה. ומלכות שעלתה ונעשית עטרה על ראשו, כמ"ש, אשת חיל עטרת בעלה, היא י' דהוי"ה, רקיע השביעי שלמעלה מחזה.

וחמישה רקיעים שלמטה מחזה, הם ה"ת דהוי"ה. ויסוד, הכולל אותם, הוא ו' שנייה, המרומזת במילוי ו"ו, והוא רקיע שיש שלמטה מחזה. אותה המלכות שלמעלה מחזה, רקיע שביעי, י' דהוי"ה, נעשית גם כאן לרקיע שביעי, עטרת היסוד, עטרה לראש צדיק. י' בראש כל ו' בסוף כל. והוא ב' אותיות י' שבצירוף השם יאהדונה"י, ז' רקיעים למעלה וז' רקיעים למטה, שכל אחד שלמטה מקבל מהבחינה שכנגדו שלמעלה.

וכן הם הארצות. שבע ארצות על גבי שבע ארצות החופפת זו על גבי זו, כמו קליפות בצלים, שסובבות זו את זו מכל עברים. כי ז"א ונוקבא שלו מכוונים שמיים וארץ. וכמו בשיעור קומת השמיים, שהוא ז"א, שבעה רקיעים על גבי שבעה רקיעים, כן הוא בשיעור קומת פרוץ הנוקבא, המכונה ארץ, יש לה שבע ארצות כנגד שבעה רקיעים דז"א. ומאותו הטעם שהתבאר בז"א, הן למעלה מחזה שלה והן למטה מחזה שלה. ושבע שלמעלה מחזה, מקבלים משבעה הרקיעים דז"א שלמעלה מחזה. ושבע שלמטה מחזה, מקבלים משבעה הרקיעים שלמטה מחזה דז"א.

וכל הרקיעים, השבעה שלמעלה מחזה והשבעה שלמטה מחזה, מרומזים בב' העיניים. כי ג' גוונים, לבן אדם ירוק שבעין, הם ג"ס חג"ת: גוון לבן חסד. גוון אדום, גידים אדומים שבה, גבורה. גוון ירוק ת"ת. ב' עפעפיים נו"ה, העליון נצח, התחתון הוד. העין עצמו, הכולל אותם, יסוד. הנקודה השחורה האמצעית שבעין, מלכות. הרי לך שבע ספירות חג"ת נהי"מ שבעין. השבע שבעין ימין הן השבעה שלמעלה מחזה. והשבע שבעין שמאל הן השבעה שלמטה מחזה.

208. היא דהוי"ה, המלכות, שעלתה לכתר על ראשו דז"א, נבנת לעולם קטן. הו' דהוי"ה, ת"ת, נבנת לעולם ארוך. וכל הרוצה לבקש על משאלותיו, אל עולם הארוך, הוא צריך להאריך בתפילתו. וכל מי שמתפלל אל עולם הקצר, צריך לקצר בתפילתו. כמו שלומדים, במקום שאמרו לקצר, כלומר ב"י, אינו רשאי להאריך. לקצר בתפילה, כמשה, שהתפלל תפילה קצרה, אל נא רפא נא לה. כי תפילתו הייתה בנקודת י' דהוי"ה, שהיא עולם קצר.

ע"כ צריכים להאריך בשם הוי"ה, המנוקד בטעם הזה. בתקיעת שופר היא התקיעה, הרומזת לימין, חסדים. כי אור החסדים הוא המקום שצריכים להאריך. והתביר שבטעמים הוא קו שמאל, גבורה. וע"כ צריכים בה לקצר. ובתקיעת שופר הוא השברים, הרומזת לגבורה.

והשלשלת שבטעמים היא קו האמצעי, המכריע ומייחד ב' הקווים ימין ושמאל, ארוך וקצר, זה בזה, ונעשה משום זה לבינוני, הכולל שניהם, וע"כ אינו לא ארוך ולא קצר, והוא עמוד האמצעי, קו האמצעי. ובתקיעת שופר היא התרועה, הרומזת לקו אמצעי, נגינת שלשלת בטעמים. וע"כ נקרא קו האמצעי שלשלת, משום שהוא כמו שלשלת לשניהם, לקו ימין ולקו שמאל. כי קושר אותם ומייחד אותם בשקל הקודש.

211. כנגד רביעי שבטעמים, העולה בנינוני, היא נקודת החולם שבנקודות, חסד. והשברים, תביר שבטעמים, כנגד נקודת שווא שבנקודות. ברביעי צריכים להעלות הקול. ובתביר צריכים להנמיך הקול, להיותו גבורה. תביר, בלשון ארמית ובלשון הקודש הוא שברים. משום שצריכים להנמיך הקול, נבחן לקול נשבר, הנקרא שברים או תביר.

תרועה היא קו אמצעי, הנקרא שלשלת, י', הנמשך בין ב' האותיות מ' של מ' יום ומ' לילה. והיא סגולתא שבטעמים. שע"י קו אמצעי, תרועה ושלשלת וי', מתגלה קו ימין בכל שלמותו, הנקרא סגולתא שבטעמים.

213. זַרְקָא, מקף שופר, הולך סגולתא. זרקא פירושו, שזורקים הנוקבא לאותו המקום שמשם נלקחה, שהוא עיבור יניקה מוחין דאחוריים, מטרם שבנו אותה או"א. מקף שופר, המשכת עיבור יניקה מוחין דפנים, ע"י שמעלים אותה לאמא, הנקראת שופר. כי מקף לשון סמיכות. שופר הוא אמא. הולך סגולתא, גילוי אור החסדים שבקו ימין דנוקבא. כי המוחין דפנים הולכים ומגלים הסגולתא דטעמים בכל שלמותה. הזיווג הזה של הולך סגולתא, נעשה בחשאי, שבשכינה תחתונה נאמר, וקולה לא יישמע.

נקודת ימין, חולם, קו החסד, הוי"ה מְלַךְ. נקודת שמאל, שורוק, שווא, קו הגבורה, הוי"ה מְלַךְ. נקודה אמצעית, חיריק, קו המכריע, הוי"ה ימלוד.

מבאר ג' הקווים בזמן עבר עתיד הווה: הימין בהוי"ה מְלַךְ עם סגול, הווה. כי הארת הימין הוא המקום, שאמרו בו להאריך, להמשיכו למטה לעוה"ז. וע"כ מרומז במְלַךְ עם סגול, הווה. כי אין הגשמיים נוגעים לא בעבר ולא בעתיד, זולת ברגע ההווה בלבד.

השמאל, שאמרו בו לקצר, כי הארתו סתום ואינו מגיע למטה לעוה"ז, מרומז במְלַךְ עם ניקוד

כלומר, שהמשכת מוחין דקו שמאל של ז"א נבחן לאות ו', הגודר פְּרַצַת רוח צפון של ה'ב', ונעשתה לם' סתומה, להיות מוחין הללו נמשכים מנקודת השורוק, שהוא אור סתום, מטרם שמקבל את לבוש הכבוד שמאיר. וע"כ נסתמת הנוקבא, ואינה יכולה עוד להאיר לתחתונים. אמנם מטעם שאין היעדר ברוחני, נבחן שגם צורתה הקודמת של הנוקבא, אות ב', נשארת גם עתה, לאחר שנעשית ס' סתומה, ונעשית לקו ימין שבה. כי דרכו נמשכים החסדים מקו ימין דז"א. אלא מכוח המוחין דשמאל, שהם בצורת ס', קיבלה ה'ב' שבימין לצורת הס', אבל לא סתומה, אלא רק מ' פתוחה.

באופן, שיש לה עתה ב' קווים. קו ימין מ' פתוחה בחסדים, וקו שמאל ס' סתומה ואינה מאירה. וקו הימין, מ' פתוחה, ארבעים יום. וקו שמאל, ס' סתומה, ארבעים לילה. וכל עוד שקווים אינם מתייחדים זה בזה, הרי עוד שניהם נבחנו בחיסרון שלמות, המכונה בשם נפילה. ולפיכך, בעת שמשה המשיך ב' הקווים הללו ימין ושמאל אל הנוקבא, אמר עליהם, ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה. ומטעם היותם מחוסרי שלמות, אמר עליהם, ואתנפל, בלשון נפילה.

ונפילה באות פ', בב' אותיות מ', הפתוחה והסתומה, שבג"י פ' (80), שבהם נפילה. כי הכול הוא עניין פ' ו', שמשה אמר עליהם בלשון, ואתנפל. הרי שבי' הקווים, ו' דקו שמאל דז"א, העושה ב' אותיות מ', מ' יום וס' לילה, שהם פ', עודם הם בחינת נפילה. כי חסר להם הייחוד של ימין ושמאל. מ' ס' י' נקודה באמצע נעשה מים. ולפיכך צריכים להמשיך נקודת י' באמצע ב' האותיות מ', שהוא קו אמצעי, הנמשך על מסך דנקודת חיריק.

ונעשה הצירוף מים, שמורה על אור החסדים, הפותח מוחין, שיאירו לתחתונים מלמעלה למטה. ומצד החסד, כדי שייפתחו אורות החסדים בנוקבא, צריכים להאריך בתפילה מ' יום וס' לילה. ואח"כ להמשיך י' באמצע שלהם. ואז מאירים ומתגלים החסדים שבקו ימין בנוקבא. והנה התבאר ג' הקווים דנוקבא באותיות. כי מ' פתוחה קו ימין, וס' סתומה קו שמאל, ואות י' באמצע שלהם קו האמצעי.

210. ובשם הקדוש עולה הוי"ה בנינוני רביעי של הטעמים. וצריכים להאריך בנגינת תנועה זו, ברביעי שעל השם הוי"ה, בתקיעה. והמקום לקצר הוא בצד הגבורה בתנועה של שברים, ששם נגינת תביר שבטעמים. בינוני, שאינם מאריכים ואינם מקצרים בה, היא תרועה, עמוד האמצעי, קו האמצעי, נגינת שְׁלִשְׁלֶת בטעמים.

מבאר ג' הקווים דנוקבא, איך נרמזים בטעמים. רביעי בטעמים קו ימין, אור החסדים.

שהשלשלת, המיוחד ב' הקווים זה בזה אז הוא ממשיך מלמעלה למטה לעוה"ז את הארת הרביעי דטעמים, הגילוי של הארת החסדים שבקו ימין.

אין נקודה בנקודות, שאין לה כנגדה כבחינתה בטעמים: כנגד הסגול שבנקודות הסגולתא בטעמים, כנגד השווא זקף גדול בטעמים. ובכולן תמצא נקודות כנגד הטעמים, לכל היודע סודות הסתומים. משמיענו בזה, שיש יחסים שונים בהשוואה של הנקודות כלפי הטעמים. ע"כ לא יוכל כל אדם להשוותן, זולת היודע סודות הנסתרות.

קמץ, שפירוש שמלך בעבר, ואין התחתונים יכולים לנגוע בעבר, וע"כ צריכים לקצר.

נקודה האמצעית, קו המכריע, ימלך בעתיד, בינוני, והוא מובטח להגיע לעוה"ז בגמה"ית. הרביעי שבטעמים הוא להעלות הקול. התביר שבטעמים, הוא להנמיך הקול.

השלשלת שבטעמים נאחו ב' הקווים, כמו השלשלת, ומיוחדם זה בזה. ואז ממשיך הארתם למטה, כמו הרביעי שבטעמים, שמאריכים עימו הנגינה במילה. והוא נקודה אחת כמו החולם.

בורא עולמות ומחריבן

[ברא עלמין ומחריבן]

ארצות החיים, להורות, שהם מבינה, הנקראת אלקים חיים. כי שמיים וארץ הללו הם מבינה.

217. ואחריהם ברא שמיים וארץ על תוהו, שאין שם יסוד, שהיא ברית, שישעין אותם עליו, כלומר שמיים וארץ תחתונים, שהם זו"ן, שמטרם שנמתקה המלכות בבינה, הייתה הנוקבא בבחינת תוהו, שעליה כתוב, והארץ הייתה תוהו. משום זה רצה הקב"ה לתת התורה לאוה"ע, שהוא ברית מילה ממש, שע"י התיקון של ברית מילה, היו ממתיקים את המלכות בבינה, שאז היו מתגלים להם המוחין, הנקראים תורה. אבל האומות לא רצו לקבל אותה ונשארה הארץ חרבה ויבשה.

218. וזהו שכתוב, ייקוו המים מתחת השמיים אל מקום אחד. ייקוו המים, התורה, המכונה מים. אל מקום אחד, ישראל. משום שנשמותיהם של ישראל נמשכות מאותו מקום, שנאמר עליו, ברוך כבוד ה' ממקומו. כבוד ה', פירושו שכינה התחתונה, מלכות. ממקומו, פירושו, שכינה העליונה, בינה. הרי שהבינה נקראת מקום. וכיוון שנשמותיהם הם מבינה, הנקראת מקום, שורה עליהם ודאי השם הוי"ה. וכתוב בהם, כי חלק ה' עמו. וכמ"ש, ייקוו המים מתחת השמיים אל מקום אחד. אשר מים, פירושו תורה. ומקום אחד, פירושו ישראל, מקבלי התורה. להוציא אוה"ע, שלא רצו לקבל התורה, וע"כ נשארה הארץ חרבה ויבשה.

219. התורה היא יישוב העולם, כי בה נברא ובה מתקיים. ואוה"ע, שלא קיבלו אותה, נשארו חרבות ויבשות. וזהו שהקב"ה בורא עולמות ומחריבן. לאלו שלא שמרו מצוות התורה, ולא העלו המלכות להמתיקה במדה"ר דבינה, שהיה העולם חרב בגללם. ולא שהקב"ה יכלה וישחית את מעשי ידי, שמיים וארץ וכל אשר בהם, כמו שחושבים בני אדם, בביאור המאמר, שהקב"ה

214. אלה תולדות השמיים והארץ. בכל מקום שכתוב, אלה, פוסל את הקודמים לו. אלה, שכאן פוסל את התולדות דתוהו, מהמלכות דמדה"ד, הנקראת תוהו, שנרמז בכתוב, והארץ הייתה תוהו. ועל אלו תולדות דתוהו, לומדים, שהקב"ה בורא עולמות ומחריבן. ומשום זה כתוב, שהארץ הייתה תוהו ובוהו. שהייתה תוהו על שהחריב אותם. אבל התולדות של אל"ה, שהיא מלכות הממותקת במדה"ר, התקיימו.

215. למה ברא הקב"ה עולמות מלכתחילה, כדי להחריב אותם, הלוא מוטב היה שלא לברוא אותם? ובוודאי שיש כאן עניין. כי מה פירושו של ומחריבן, הלוא אין הקב"ה משחית מעשה ידיו? ולא עוד, אלא שכתוב בשמיים הללו, כי שמיים כעשן נמלחו. וא"כ, משמע שהקב"ה עושה ואח"כ מוחה את מה שעשה, שזה ייתכן בבני אדם ולא בהקב"ה.

216. אלא כך הוא סוד הדבר: הקב"ה ברא את העולם וברא אותו בתורה. אשר בראשית הוא התורה, שעליה כתוב, ה' קנני ראשית דרכו. הרי שהתורה מכנה את עצמה בשם ראשית. ועם בראשית הזה, התורה, ברא את השמיים ואת הארץ. כלומר שמיים וארץ עליונים, ו"ק עליונים שבבינה, מרומזים בבראשית, ברא שית (6).

והוא השעין אותם בתורה. שהרי בבראשית כתוב ברית, כי בראשית אותיות ברית אש. ועליה כתוב, אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמיים וארץ לא שמת. הרי ששמיים וארץ נשענים על התורה. כי שמיים וארץ תלויים בקיום הברית שבבראשית, שהוא התורה.

ואלו השמיים, שנבראו ועומדים על התורה, כתוב בהם, השמיים שמיים לה'. והארץ, שנבראה ועומדת על התורה, היא נקראת ארץ החיים. וכלולה משבע ארצות, שעליהם אמר דוד המלך, אתהלך לפני ה' בארצות החיים. ונקראות

ממלכות דמדה"ד הבלתי ממותקת בבינה, לא יכלו לקבל המוחין דה"ת, בהיותה למעלה במקום י"ה דהוי"ה, ביראה ובאהבה, והמשיכו אותה למטה, והתגלה מדה"ד שבה, וכל האורות הסתלקו ממנה.

כי המלכות ראויה לקבלת אורות רק אם מלבישה למקום בינה, לה"ר דהוי"ה. והכתוב, לך רד, נאמר למשה, שהוא ו', מפי ה"ר, בינה. כי בעת החטא, שרצו להמשיך האורות למטה, נפרדו תכף האותיות י"ה דהוי"ה, כדי להפסיק השפע מה"ת, ואז הורידה הבינה, ה"ר, את ג' אותיות אל"ה שלה למטה. ונשארה בו"ק בלי ראש. וזה גרם בהכרח, שגם משה, ו' דהוי"ה, ת"ת, יתמעט לו"ק בלי ראש, שיוריד את אותיות אל"ה שלו למטה. כי אחר שהתמעט העליון, מוכרחים להתמעט עימו כל התחתונים ממנו.

222. ואת ו' דהוי"ה ירדה עם משה, לשמור אותו, שלא יאבד ביניהם, כי בענין הגלגול, עתיד משה להתערב בערב רב, שנשמותיהם הם מצד אותם, שכתוב בהם, כי שמיים כעשן נמלחו. ואלו הם, שנוח לא ביקש רחמים עליהם. וכתוב בהם, ויימחו מן הארץ. משום שהיו מאלו, שכתוב עליהם, תמחה את זכר עמלק. ומשה לא נשמר מהם, והפיל ה' קטנה ביניהם. ומשום זה, לא ייכנס לארץ ישראל, עד ששייב הה' למקומה. ומשום זה ירד משה מדרגתו, וירדה עימו ו' דהוי"ה.

ומשום זה הה' נפלה והו' יקים אותה. הו' דמשה. כי מדרגת משה ו' דהוי"ה. שמכוח חטא העגל, ירדו אותיות אל"ה דבינה. ומחמתם ירדו גם אותיות אל"ה של ו' דהוי"ה אל ה"ת. ואותיות אל"ה דה"ת ירדו אל הקליפות. וע"כ נגזר על משה, שלא ייכנס לארץ, עד שתשוב ה"ת למקומה לי"ה, כמו שהייתה מטרם חטא העגל. וע"כ ירדה ו' דהוי"ה ומשה ממדרגתם, כדי שהו' יקים את הה' מנפילתה. כי מתוך שאותיות אל"ה דו' דהוי"ה, ז"א, ירדו ונפלו לה"ת, אז בזמן התיקון, יחזור ז"א, הו', להשיב אותיות אל"ה שלו לדרגתו. ותעלה עימהם גם ה"ת, הדבוקה בהם לדרגת הו'.

וכן הבינה, ה"ר, תחזיר למדרגתה, אותיות אל"ה שלה, שנפלו למקום הו'. ואז ו"ה הדבוקים בהם, יעלו עימהן לבינה, לה"ר. ונמצאים ו"ה חוזרים לי"ה, כמטרם החטא. ונמצא, שלולא ירידת אותיות אל"ה דו' למקום ה"ת, לא יכולה הו' להקים את ה"ת. שבגלל ירידתה של הו', יכולה אח"כ הו' להקים את ה"ת, ולהשיבה למקומה לה"ר, ע"י החזרת אותיות אל"ה שלו למקומם.

223. בשביל ה' הקטנה, ה' דאברהם, שהיא ה' של בְּהַבְרָאָם, נעזר משה על ידה, וכתוב בו, מוליד

בורא עולמות ומחריבן. ולמה יכלה הקב"ה לבניו, לישראל, שנאמר בהם, בְּהַבְרָאָם, שמורה בה' בראם, במלכות המתוקנת במדה"ר, בבינה. וכיוון שהם מתוקנים בבינה, הרי הם כרצונו של הקב"ה ולמה יכלה אותם.

220. ואלו שהתגיירו מאוה"ע, נופלת בסיבתם ה' קטנה דאברהם באלף החמישי, שהוא ה'. שהאלף החמישי הוא חרב ויבש, כמ"ש, ונהר יחרב ויבש. חרב, חורבן בית ראשון, ויבש, חורבן בית שני.

מלכות הממותקת במדה"ר, בינה, מכונה ה' קטנה. ושורשה היא מלכות דא"ק, הע"ס שמטבור ולמטה דא"ק. שע"ס הללו היו מתפשטות עד נקודה דעוה"ז. ואח"כ, כדי להתמתק במדה"ר, עלתה המלכות דמלכות, נקודה דעוה"ז המסיימת, אל מקום בינה דמלכות, וסיימה שם את פרצוף המלכות דא"ק. ולא נשאר בה אלא ב"ס כו"ח וחצי בינה. ונפרסה פרסא מתחתיהם, ופרסא זו סיימה את האצילות. הרי שהמלכות דא"ק, מסיבת התמתקותה בבינה, התמעטו ע"ס שלה לב"ס וחצי, שנעשתה לה' קטנה. ומסיבה זו מכונה המלכות הממותקת בבינה, בכל מקום שהיא, בשם ה' קטנה. והיא ה' קטנה דאברהם. הה', שהוסיף לו הקב"ה על שמו אברם.

וזהו כל הפרש בין נשמות ישראל לאוה"ע. כי נשמות ישראל באות מה' קטנה זאת, משום שנשמותיהם של ישראל נמשכות מאותו מקום שכתוב עליו, ברוך כבוד ה' ממקומו. אבל אוה"ע נמשכות ממלכות דמדה"ד, שלא התמתקה במדה"ר. ולכן נאמר, ואלו שהתגיירו מאוה"ע, נופלת בסיבתם ה' דאברהם. כי הגרים, שמקורם מהמלכות דמדה"ד, נמצאים מפילים את המלכות ממקום בינה, ה' קטנה דאברהם, כי מעוררים מדה"ד שבה, שמסיבה זו נחרבו ב' המקדשים. וכמו שלומדים, קשים גרים לישראל כסֶפֶחַת.

221. ומשה, משום שרצה להכניס גרים תחת כנפי השכינה, וחשב שגם הם נמשכים ממלכות הממותקת במדה"ר, ה' קטנה. והמשיך להם המוחין דה' קטנה דאברהם. גרמו לו הגרים ירידה, כמ"ש, לך רד, כי שיחת עמך. שגרמו לישראל לחטוא בעגל, שמשום זה אמר הקב"ה למשה, לך רד. משום שלא קיבלו את המוחין דה' קטנה ביראה ד' של השם הוי"ה, ובאהבה דה' של השם, ירד משה ממדרגתו, שהוא ו' דהוי"ה.

משה בעלה דמטרוניתא, ו' דהוי"ה. שהעלה את ה' דהוי"ה, שהיא ה' קטנה, אל מקום בינה, ה"ר דהוי"ה, והו' עלתה למקום חכמה, י' דהוי"ה. ואז המשיך מוחין ד', יראה, ומוחין דה', אהבה לה"ת דהוי"ה, העומדת ומלבישה את ה"ר דהוי"ה. אמנם הגרים, בהיותם ממקורם

ודור בא, כלומר, התפשטות של משה בכל דור ודור, והולך ובא בכל דור ודור. כיוון ששיעור נשמת משה הוא שישים ריבוא, כי משה זכה לבניה, למוחין דאוי"א, המלבישים לו"ק דא"א, שספירותיו ריבוא. כי ספירת הנוקבא יחידות, דז"א עשרות, דיסודיות מאות, דאוי"א אלפים, דא"א ריבוא. ונמצא, ו"ק, חג"ת נה"י שלו, הם שישה ריבוא (60,000). וכשכל אחד מהן כלולה מעשר, הן שישים ריבוא.

לכן נאמר, אשר אישה אחת במצרים ילדה שישים ריבוא בכרס אחד. שהכוונה היא על משה, כי שקול משה כנגד שישים ריבוא. משמע בהכרח, שאין דור, שלא יהיה בו הארת המוחין דשישים ריבוא, כלומר, התפשטות של משה. וכתוב, מלחמה לה' בעמלק מדור דור, כי ע"כ המוחין דשישים ריבוא אינם בקביעות, אלא מתגלגלים בכל דור ודור, הוא משום שמלחמה לה' בעמלק.

לימין משה זרוע תפארתו. והוציאה מבין הקליפות בכוח הו', והביא אותה עימו. כי ע"י זה שהו' החזיר אותיות אל"ה שלו עם הנוקבא הדבוקה בהן אל מדרגתו, הנה אז נעזר ע"י הנוקבא, ועלה והלביש את ה' דהוי"ה. והביא את הנוקבא עימו למעלה, והלבישה את ה"ר דהוי"ה.

ואז מיד שורה על ה"ת השם י"ה, להיותה בה"ר למעלה עם הו'. ונשלמת השבועה כמ"ש, כי יד על פס יח, מלחמה לה' בעמלק מדור דור. שמטרם זה, אין השם שלם, כי חסר ו"ה, ואין הכיסא שלם, כי חסר א'. אבל עתה נשלם השם בו"ה, והפס נשלם עם א'.

מהו מדור דור? זה משה, שכתוב עליו, דור הולך ודור בא. שאין דור פחות משישים ריבוא (600,000). וזהו משה, שלומדים עליו, שאישה אחת ילדה במצרים שישים ריבוא בכרס אחת.

מדור דור, זה משה, שכתוב עליו, דור הולך

ה' מינים דערב רב

[ה' מינים דערב רב]

האלקים את בנות האדם, כי טובות הנה. ואלו הם המין השני מהערב רב, חכמה דקליפות, והם מהנפילים של מעלה, שנמשכים מעזא ומעזאל, שהיו מלאכי מעלה, והפילם הקב"ה משמיים, וע"כ נקראים נפילים. ואלו נפילים דערב רב נמשכים מהם.

כשרצה הקב"ה לעשות האדם, שאמר למלאכים, נעשה אדם בצלמנו, רצה לעשותו ראש על כל מלאכי מעלה, שיהיה הממונה על כל המלאכים, והם יהיו פקידים תחת שליטתו, כמ"ש ביוסף, ויפקד פקידים על הארץ.

227. וע"כ רצו המלאכים לקטר עליו, ואמרו להקב"ה, מה אָנוֹשׁ כי תזכרנו, הלוא הוא עתיד לחטוא לפניך, ולמה אתה משפיל אותנו תחתיו? אמר להם הקב"ה, אם אתם הייתם למטה בארץ כמו האדם, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד, ויראו בני האלקים את בנות האדם, כי טובות הנה, וחשקו בהן. והפיל אותם הקב"ה למטה בשלשלות.

228. אלו בני האלקים הם עזא ועזאל, שהנשמות של הערב רב מהמין השני נמשכים מהם, שהם נפילים. משום שהפילו עצמם מקדושתם, לזנות אחרי נשים שהן טובות. ומשום זה גם הקב"ה הפיל אותם הערב רב מעוה"ב, שלא יהיה להם חלק שם. ונתן להם שכרם בעוה"ז, כמ"ש, ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, כדי לאבד אותן מהעוה"ב. וזה המין השני דערב רב, הנפילים, חכמה דקליפות.

224. ה' מינים בערב רב: נפילים, גיבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. ובסיבתם נפלה ה' קטנה ממקומה, מבינה. כי כמ"ש, זה לעומת זה עשה אלקים. וכמו שיש ה' בחינות כח"ב תו"מ בקדושה, כן יש כנגדן בקליפות. והם ה' מינים שבערב רב, שראשי תיבות שלהם נג"ע ר"ע, או עני"ג ר"ע. כי ע"י הרע מתהפך עני"ג להיות גני"ע, והנגע נעשה ענג. ואלו ה' מינים ערב רב, מעורבים בישראל ומחטיאים אותם. ומשום זה נופלת ה' קטנה ממקומה, ממיתוקה בבינה.

בלעם ובלק היו מבחינת עמלק, כי תיקח את האותיות ע"ם מן השם בלעם, ואותיות ל"ק מן השם בלק, תישארנה האותיות בב"ל. ב"ל מן בלעם, ב' מן בלק. ונמצא, אשר ב' הקליפות עמלק ובבל, מרומזות בשמות בלעם ובלק. משמיענו, אשר עמלק ראש דקליפות וכתר כמו קליפת בב"ל, שכתוב עליה בדניאל, ראשה של זהב טוב. כי לולא היו שניהם מבחינות שוות, לא היו יכולים להתדבק בחיבור אחד בבלעם ובבלק.

225. ואלו שנשארו במבול מאלה שכתוב עליהם, ויימח את כל היקום, ואלו שנשארו מקליפת עמלק בגלות הרביעית, גלות אָדום, הם ראשים בעולם בכוח רב. משום שקליפה זו ראש וכתר דקליפות. והם נעשים כלי חמס לישראל. ועליהם כתוב במבול, כי מלאה הארץ חמס. אלו הם העמלקים, המין הראשון מה' המינים דערב רב. והם כתר דקליפות.

226. על הנפילים דערב רב כתוב, ויראו בני

בתורה. לעשות טובה לעובדי עבודה זרה. כלומר, שמתרחקים מהתורה ומישראל, בשביל טובת עובדי עבודה זרה.

עליהם נכתב, רפאים בל יקומו. כלומר, שלא יקומו לתחיית המתים. בעת שיבוא פקודה לישראל, וייושעו מצרתם, כתוב עליהם, וְתֵאבְדוּ כָל זֵכֶר לָמוֹ. כי להיותם תולדות החושך, נאבדים בהכרח עם ביאת האור לישראל. וזה המין הרביעי של הערב רב, שהם הרפאים, והם כנגד ז"א דקליפה.

231. ענקים, הם המין החמישי של הערב רב. שהם מזלזלים באלו שכתוב בהם, וענקים לגְרֹתֶיךָ, כלומר בישראל מקיימי התורה. וכתוב, רפאים ייחשבו אף הם כענקים. כי רפאים וענקים שקולים זה כזה. אלו הם שמחזירים את העולם לתוהו ובוהו. והעניין הוא, שְׁחָרַב ביהמ"ק, וכתוב עליו, והארץ הייתה תוהו ובוהו. כי ביהמ"ק הוא עיקר העולם ויישוב העולם. וע"כ נחשב כאילו כל הארץ הייתה תוהו ובוהו.

וב' מיני ערב רב הללו, שהתערבו בישראל, גורמים חורבן ביהמ"ק. תכף כשיבוא האור לישראל, שהוא הקב"ה, יימחו מן העולם ויאבדו. אבל גאולת ישראל אינה תלויה במחיתם, אלא רק במחיית עמלק, עד שימחה אותו, שבו היא השבועה, כמ"ש, כי יד על פס יח, מלחמה לה' בעמלק מדור דור.

229. הגיבורים, הם המין השלישי של הערב רב, שהתערב בישראל. עליהם כתוב, הֲמָה הַגִּיבּוּרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם אֲנֹשִׁי הַשָּׁם. והם נמשכים מצד אלו שכתוב עליהם, הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. כלומר, מצד דור הפלגה.

המין הזה דערב רב בונים בתי הכנסיות ומדרשות, ונותנים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו. והוא כנגד הכתוב, עיר ומגדל וראשו בשמיים. בונים בתי הכנסיות ומדרשות, הוא כנגד עיר. ונותנים שם ספר תורה, הוא כנגד מגדל. ועטרה על ראשו, כנגד ראשו בשמיים. ואינם מתכוונים לשם ה', אלא לעשות לעצמם שם, כמ"ש, ונעשה לנו שם.

ובני הס"א מתגברים על ישראל, שהתברכו להיות כעפר הארץ, וגוזלים אותם, והעבודה נשברת ונחרבת, כלומר, בתי הכנסיות ומדרשות שעשו. ועליהם נכתב, והמים גברו מאוד מאוד על הארץ. והקליפות והס"א, הנקראות מים, החריבו את הארץ בהתגברותם. וזה המין השלישי של הערב רב, שהם הגיבורים, והם כנגד בינה דקליפה.

230. הרפאים, הם המין הרביעי של הערב רב, שהתערב בישראל. אם יראו שְׁעֵת צרה לישראל, מניחים אותם ונפרדים מהם. ואפילו יש להם כוח להצילם, אינם רוצים להצילם, והם נרפים מהתורה, ומתרחקים ממנה, ומכל אלו העוסקים

משה וב' משיחים

[משה וב' משיחין]

234. וכל שיח השדה, חל על משיח ראשון, משיח בן דוד, טרם שיהיה בארץ. וכל עשב השדה, חל על משיח שני, משיח בן יוסף. ולמה לא היו המשיחים בארץ? משום שאין עימם משה, שעליו כתוב, ואדם אין לעבוד את האדמה. לא יסור שבט מיהודה, זהו משיח בן דוד. ומחוקק מבין רגליו, זהו משיח בן יוסף. עד כי יבוא שילה, זהו משה, כי משה בגי' שילה. ולו יקתה עמים, הוא אותיות ולוי קתה. כלומר, שיגיע התיקון ממשה עד קתה ועד לוי, שהם אבותיו.

מהו עניין ב' משיחים וההבדל ביניהם? ולמה אינם יכולים להתגלות, אלא רק אחר גילוי נשמת משה? כי מסיבת שיתוף מדה"ר בדין, שמלכות נכללה בבניה, נחסרה עצמותה של המלכות, ואין בה אלא ט"ר דמלכות, התכללות של המלכות בהם. אמנם בחינת עצמה נגזרה בראש עתיק. ומסיבה זו נחלקה מלכות דז"א לשתי מלכות. שמחזה ולמעלה היא אוהל לאה, עולם המכוסה. ומשם נמשך משיח בן דוד, בן לאה. ומחזה

232. אלה תולדות השמיים והארץ. אלה, פוסל את הראשונים, כלומר את אלו שנאמר בהם, אלה אלוהיך ישראל, שהוא חטא העגל. והיום, שימחה בו הקב"ה את חטא העגל, כאילו באותו יום עשה הקב"ה את השמיים והארץ, כמ"ש, ביום עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וּשְׁמַיִם. כי בעת ההוא יהיה הקב"ה בזיווג עם שכינתו, והעולם יתחדש, כמ"ש, כי כאשר השמיים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, עומדים לפני, כן יעמוד זרעכם. וזהו, ביום עשות, ביום שיתחדש העולם.

233. בעת ההוא כמ"ש, וַיִּצְמַח ה' אֱלֹקִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נַחְמָד. אבל מקודם לכן, מטרם שנמחה חטא העגל, אינו יורד מטר התורה, ז"א, לזריעת נשמות ישראל. וישראל הדומים לעשב השדה ואילנות, אינם צומחים. וכמ"ש, וכל שיח השדה, טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה, טרם יצמח. כי אדם אין לעבוד את האדמה. אדם, ישראל. אדמה, ביהמ"ק. לעבוד, עבודת הקורבנות.

ממשיח בית דוד ומשיח בית יוסף, מחמת חיסרון המלכות דמלכות, שלא יוכל להימנות מטרם גמה"ת. כי ע"כ נתקנה עכ"פ מלכות השלמה למעלה מחזה, לאה, אשר מכוחה מקבלת גם רחל תיקונה, אע"פ שחסר לה המלכות דמלכות, ע"י עלייתה והתכללותה בלאה.

ותדע, שמלכות דמלכות היא אות ה' שבמשה. והיא שער הני, המכונה, נתיב לא יָדְעו עיט. עיט זה משה. כי כח"ב תו"מ יש במלכות, שכל אחת מהן כלולה מעשר, הרי הן נ' (50) שערים. וכיוון שהמלכות דמלכות חסרה, אין בה אלא רק מ"ט (49) שערים, שמבחינת הכלים חסרה המלכות דמלכות, ומבחינת האורות חסרה כתר, כי יש ערך הופכי מכלים לאורות. כי ה' דמשה הוא המלכות החסרה, שער הני. והיא הסיבה להתחלקות משיח בן דוד ומשיח בן יוסף.

ואין כוח לבי המשיחים לגאול את ישראל, חוץ ממשה. ובגללו הם מתעכבים, ואינם גואלים את ישראל. שכל עוד שלא ניתקן ה' דמשה, מוכרחים להיות ב' מלכויות, כדי שעכ"פ תהיה אחת מהן שלמה לגמרי, כלומר, שמחזה ולמעלה, והשנייה תקבל שלמותה ע"י הראשונה. וע"כ גם המשיחים, הנמשכים מהן, אינם בשלמות, כי הארת משיח בן דוד אינה שלמה, להיותה חסדים מכוסים. והתחתונים לחסדים מגולים הם צריכים. והארת משיח בן יוסף, הנמשך מרחל, אינה שלמה, כי היות שכל תיקונה של רחל תלוי בלאה, ע"כ מתמעטת הארתה, שלא תוכל להאיר את החסדים המגולים שלה, אלא מלמטה למעלה, כמו לאה.

כי ע"כ חוֹלֵק משיח בן יוסף על משיח בן דוד, והיא רוצה לתקן את רחל, שלא תהיה צריכה לקבל מלאה, ואז תאיר רחל גם מלמעלה למטה. הרי ששניהם אינם שלמים, וע"כ נאמר, שאין כוח לבי המשיחים לגאול את ישראל, מטרם שתיתקן ה' דמשה, ויתגלה שער הני. ובגללו הם מתעכבים, משום ה' דמשה, שאינה מקבלת תיקונה השלם.

וה' דמשה במשפון אצל אברהם, ומה' דאברהם, להיות לו בה שם עולם, נשלמה בה ה' דמשה. כי ה' דאברהם ה' הממותקת במדה"ר, ה' קטנה דאברהם, וה' של פֶּהֶבְרָאִם. שזולת המיתוק הזה, לא היה שום מציאות מוחין לזוין ולתחתונים. ואלו המוחין הם גילוי שמותיו הקדושים, שבשבילם ברא את העולם. ונמצא, שכל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין, עד לגלות כל שמותיו הקדושים, אי אפשר לבטל מיתוק של המלכות בבניה. וממילא לא תוכל להתגלות ה' דמשה.

אמנם אחר שה' הממותקת, ה' דאברהם, תגלה כל שמותיו הקדושים, אז תבטל השיתוף

ולמטה אוהל רחל, עולם הנגלה, ומשם נמשך משיח בן יוסף, בן רחל.

ונמצא, שהמלכות שמחזה ולמעלה, יש בה ע"ס שלמות, אבל במלכות שמחזה ולמטה, חסרה המלכות שלה והיא מסתיימת ביסוד. ולפיכך יש מחלוקת בין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף למטרת גמה"ת. כי משיח בן דוד רוצה למלוך, להנהיג את ישראל בבחינתו, מהמלכות שלמעלה מחזה, שהזיווג הוא שלם שם, מפני אדם, וע"כ הארתו שלמה. אמנם משיח בן יוסף, אינו מרוצה מהנהגת משיח בן דוד, להיותו מבחינת עולם המכוסה, והארתו מלמטה למעלה. כי כל הנמשך מחזה ולמעלה אינו מאיר מלמעלה למטה, אלא רק מלמטה למעלה.

וע"כ הוא רוצה למלוך ולהנהיג לישראל, להאיר להם מבחינתו, מהמלכות שמחזה ולמטה, המאירה מלמעלה למטה בהנהגה גלויה, להיותה עולם הנגלה. וזו המחלוקת, שהיה בין שאול ודוד, כי שאול היה מבני רחל, משיח בן יוסף, ודוד היה מבני לאה, משיח בן דוד. וכן בין רחבעם וירבעם. וכן בכל דור ודור נמצא ב' הללו, שמקטרגים זה לזה.

וזה שאמר יהונתן בן שאול לדוד, ואני שלושת החיצים צידה אוֹרְהָ. אם אָמַר אֹמֵר לנער, הנה החיצים ממך וְהֵנָּה, קָחְנוּ וּבֹאֵהָ, כי שלום לך. ואם כה אומר לְעַלְם, הנה החיצים ממך והלאה, לך כי שִׁלַּחְךָ ה'.

ויש להבין, למה בחר יהונתן בסימנים הללו. כי שלושת החיצים הם ג' ענפים של האות ש', שהם ג"ס חג"ת, הרומזים על ג' רגלי הכיסא. דוד רגל רביעי אליהם. וכן הם רומזים על ג' ענפים של הש' התחתונה, שהם ג"ס נה"י, אשר מלכות בית יוסף רביעי אליהם, שביעי לבנים. ולפיכך נקראים חיצים, משום שנחצו ונחלקו ג' ענפים הללו, בין משיח בן דוד למשיח בן יוסף. הג' שלמעלה מחזה למשיח בן דוד, והג' של מטה מחזה למשיח בן יוסף.

וכמ"ש, אם אָמַר אֹמֵר לנער, הנה החיצים ממך וְהֵנָּה, מלמטה למעלה, כטבע הארת ג' הענפים שלמעלה מחזה, שהוא משיח בן דוד, תדע ברור כי שלום לך, שזהו אות, אשר אבי שאול, שהוא משיח בן יוסף, מודה בהנהגתך, ואינו חושב להורגך. אבל, ואם כה אמר לעלם, הנה החיצים ממך והלאה. שפירושו, מלמעלה למטה בנגלה, כמו ג' הענפים שמחזה ולמטה, שהוא מידת משיח בן יוסף, אז, לך כי שִׁלַּחְךָ ה', שזהו האות, שהוא מקנא אותך ורוצה להורגך ולבטל הנהגתך. כדי להנהיג את ישראל בהארת משיח בן יוסף, שמלמעלה למטה, בנגלה.

והנה התבאר, כי סיבת התחלקות המלכות לבי ממלכות, לאה ורחל, שמהן ב' משיחים,

הענפים חגיית יש בו חשבון השם ע"ב. כי יש
בחסד השם ע"ב, וכן בגבורה, וכן בת"ת,
בשלושת הפסוקים: וייסע, ויבוא, ויט.

המוחין דע"ב אינם מתחברים בשכינה, עד
שיבוא אדם, הוי"ה במילוי אלפים, יו"ד ה"א
וא"ו ה"א, שהוא משה. כמ"ש, מה שמו ומה שם
בנו. כי הוא תיקן את השכינה, והמשיך את
הייחוד השלם יאהדונה"י. וכתוב, ואדם אין
לעבוד את האדמה, שהכוונה על משה, שעוד לא
תיקן השכינה כראוי.

237. ומשום זה כתוב על משה, וכל עשב
השדה טרם יצמח. שעוד לא צמח הצדיק, משה,
שממנו מתקיים הכתוב, אמת מארץ תצמח,
שכתוב בו באמת, ותשלך אמת ארצה. שהכוונה
על תלמידי חכמים, שהם כמו דשאים, הצומחים
בארץ, אינם צומחים ויוצאים מהשכינה בגלות,
עד שיקוים הכתוב, אמת מארץ תצמח. ואמת
זהו משה, שכתוב עליו, תורת אמת הייתה בפייה.
שאין מי שידרוש את השכינה כמותו. ומשום זה
כתוב עליו, ואדם אין לעבוד את האדמה. אדם
משה, אדמה השכינה. ומטרם שבא משה, לא
היה מי שיתקן את השכינה כראוי.

238. ומיד שיבוא משה, תכף יקוים הכתוב,
ואד יעלה מן הארץ. א"ד מהשם אדנ"י, עולה לו
ו', ונעשה בה אדון כל הארץ. ז"א הוא ו', כשיבוא
משה, עולה ז"א ומתייחד עם השכינה, אדנ"י,
והשכינה נעשית אז אדון כל הארץ.

ואד יעלה מן הארץ, שהיא השכינה, אדנ"י.
ואדנ"י הוא שם של נקבה. וע"כ עולה רק ב'
אותיות מהשם, שהן א"ד. ועולה ז"א, ו', ומתייחד
עימה. ואז היא מקבלת ממנו מוחין שלמים,
ונעשית אדון כל הארץ. כלומר, במקום שהייתה
נקראת אדנ"י, נקבה, נקראת עתה אדון, זכר.

מיד, והשקה את כל פני האדמה. שישראל
למטה יושקו ויקבלו מהשכינה את המוחין דג"ר,
הנקראים שבעים פנים לתורה. כי פנים הם ג"ר,
כמ"ש, חכמת אדם תאיר פניו, ושבעים הוא ז"ת,
חגיית נה"י, שכל אחת מהן כלולה עשר. ושלושים
העליונים אינם מושגים.

239. פירוש אחר על הכתוב, ואד יעלה מן
הארץ. כתרגומו, וענן יעלה מן הארץ. השכינה,
שכתוב בה, כי ענן ה' על המשכן. כי לעת קץ,
כאשר יבוא משה, אז תעלה השכינה, ותלמידי
חכמים שבארץ, יושקו ויקבלו ממנה המוחין.

240. בעת ההיא כתוב, וייצר ה' אלקים את
האדם. את ישראל. שהקב"ה צייר אותם
בציורים של עוה"ז ועוה"ב. ציורים, פירושו,
שיעורי קומות של מוחין. שהקב"ה ישפיע להם
אז מוחין של המלכות, הנקראת עוה"ז, ושל
הבינה, הנקראת עוה"ב.

דמדה"ר בדין, שהוא ה' דאברהם. ותתגלה ה'
דמשה בכל שלמותה. הרי שה' דמשה במשכון
אצל אברהם, אצל ה' דאברהם. וכל עוד שה'
דאברהם לא גילתה כל המוחין הצריכים, היא
מעכבת את הגילוי דה' דמשה.

אכן בגמר גילוי כל שמותיו הקדושים, תתבטל
השיתוף בבינה, ותתגלה ה' דמשה, הגנוזה בראש
דעתיק, כמ"ש, אבן מאסו הבונים הייתה לראש
פינה. ואז יחזרו ב' המלכויות לאה ורחל, להיות
פרצוף אחד שלם, ויחזרו משיח בן דוד ומשיח בן
יוסף להיות אחד בכל השלמות, ויגאלו את
ישראל.

235. וכל שיח השדה, הוא נשמות הצדיקים,
שנמשכים מיסוד דז"א, צדיק חי העולמים. כי
שיח אותיות ש' ח"י, אשר ש' סתם מורה על ג'
ענפים של האילן, ג' אבות, חגיית דז"א, שנקרא
אילן. אבל ש' של שיח, אינו מז"א, אלא מחי
העולמים, יסוד דז"א. וע"כ יש בשיח האותיות
ח"י, להורות שש' הוא מחי, יסוד דז"א. ולפיכך,
וכל שיח השדה, מורה על נשמות הצדיקים,
הנמשכים מיסוד דז"א, המרומז במילה שיח.

236. וכל עשב השדה. עשב, אותיות ע"ב ש'.
ש' מורה על שלושה עלים, יאהדונה"י, הצירוף
הוי"ה אדנ"י, שמורה על זיווג השמות הוי"ה,
ז"א, עם אדנ"י, הנוקבא. והם ע"ב, הוי"ה
במילוי אותיות י', שבג"י ע"ב (72), מוחין דהארז
חכמה, המתגלה בזיווג של ב' השמות יאהדונה"י.
כי יש ג' זיווגים בזו"ן:

א. זיווג דג"ר, הוי"ה אהי"ה,

ב. זיווג דחגיית, הוי"ה אלקים,

ג. זיווג דנה"י, הוי"ה אדנ"י.

מוחין דע"ב הוא מוחין דחיה, אינם נמשכים,
עד שיושלם הזיווג גם בצירוף השלישי הוי"ה
אדנ"י. ואז נולדים נשמות הצדיקים מזיווג
השלישי הוי"ה אדנ"י, שמורה על זיווג דנה"י
דזו"ן. אמנם מבי צירופים הקודמים, אינם
נולדים נשמות הצדיקים, כי אינם נמשכים אלא
ממוחין דע"ב, שהוא הארת החכמה, שאינה
מתגלה לא בחב"ד ולא בחגיית, אלא רק בנה"י,
בזיווגי השמות יאהדונה"י.

ונה"י הללו מרומזים בש' של המילה עשב, שג'
קווי הש' הם ג"ס נה"י. ומכונים ג' עלים, ולא ג'
ענפים, חגיית. וע"כ נקראים עלים, להורות שהם
תלויים על ג' הענפים חגיית, ומקבלים השפע
שלם מהם. והמוחין לנשמות הצדיקים,
הנולדים מהם, מרומזים בע' ב' של המילה עשב,
הוי"ה במילוי אותיות י', שבג"י ע"ב, שמורה על
המוחין ההם.

והענפים, חגיית, שג' העלים נה"י תלויים
עליהם, הם כולם כחשבון ע"ב. כי כל אחד מג'

ושכינה התחתונה רחל נקראת בשר. ובזה שהם הבניין דא"א, נעשו שתייהן פרצוף אחד. וע"כ אמר עליה, עצם מעצמי ובשר מבשרי.

243. ומיד בעת ההיא, כשיתגלה משה לעת קץ, נטע את ישראל בגן עדן הקדוש. שלא ורחל נעשו פרצוף אחד, גן עדן. וישראל, ז"א, כולל שתייהן. נבחן, שישראל בגן עדן. כי עדן הוא שכינה עליונה, וגן הוא שכינה תחתונה, וכשנכללות יחד נקראות גן עדן. כי בכל הדורות הוא משפיע לישראל מוחין מגן עדן. אבל אינם בקביעות, להיותם בעצמם מחוץ לגן עדן. ולעת קץ יעלה הקב"ה את ישראל לגן עדן, כמו את אדה"ר קודם החטא. ואז יהיו המוחין בקביעות לנצחיות.

וכמ"ש, וייטע ה' אלקים גן בעדן. שזה א"א, הבונים את הנוקבא. גן זה שכינה תחתונה. עדן זה אמא עליונה. וישם שם את האדם אשר יצר. את האדם, זה עמוד האמצעי, הנקרא ישראל. ואז, כשיעשו שתייהן פרצוף אחד, שהוא גן עדן, השכינה תהיה הנטע שלו, בת זוגו, שלא תזוז ממנו לעולם, ותהיה העדן שלו לנצחיות. והקב"ה נטע את ישראל בעת ההוא נטע קדוש בעולם. כלומר, כשישראל מקבלים המוחין ההם, נעשו נטיעה קדושה בעולם. כמ"ש, נצר מטעיי מעשה ידי להתפאר.

244. ויצמח ה' אלקים, א"א. כל עץ נחמד, הצדיק, יסוד דז"א, הנקרא עץ, והוא נחמד. וטוב למאכל, ז"א, עמוד האמצעי, שבו מאכל ומזונות לכל. שהוא משפיע המוחין לכל התחתונים. שהכול בו, בז"א, ואין הצדיק, יסוד דז"א, מתפרנס, אלא מז"א, והשכינה מהצדיק, ואינם צריכים לתחתונים שיעלו מ"ן, אלא התחתונים ניזונים ע"י היסוד העליון והשכינה, מבלי שיצטרכו להעלות מ"ן.

כי בגלות לא היו מזונות לשכינה ולחי העולמים, ליסוד דז"א, המשפיע לשכינה. אלא ע"י העלאת מ"ן, בכוח שמונה עשרה ברכות שבתפילה. אבל בעת קץ, היסוד יהיה המשפיע מזונות לכולם, אל השכינה ואל התחתונים, מבלי שיצטרכו לשום התעוררות של התחתון.

245. ועה"ח, ז"א, יהיה נטוע בתוך הגן, השכינה, שאז כתוב בו, ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. כי בגלות לא היה הז"א נטוע בתוך השכינה, כי לא היה זיווגו קבוע, אלא במקרה. משא"כ לעת קץ הימים, יהיה ז"א נטוע בתוך הגן תמיד בזיווג שלא נפסק, שהוא, ואכל וחי לעולם, בקביעות.

והשכינה, לא ישלוט עוד עליה האילן דס"א, שהוא הערב רב, שהם עצה"ד טו"ר. ולא תקבל בה עוד טמא, שלא תפרנס את הטומאה. וע"כ תתבטל הטומאה מהעולם. וכמ"ש על העת

וייצר, שכתוב עם שתי אותיות י', מורה, שבעת ההיא מכניס הקב"ה את ישראל בשמו, בציוור של שתי אותיות י'. וביניהם ו', שעולים בגי' הוי"ה, כ"ו (26). ושתי אותיות י' יהיו מצוירים בפניו ובפניהם של ישראל, בשני תפוחי הפנים שלהם. ובחוטם שלהם יצויר אות ו'.

כי במילה, וייצר, יש בתחילתו ו' ושתי אותיות י'. והוא רומז על המוחין, הנמשכים מהיחוד של הוי"ה אדני"י, יאהדונה"י. שיש בו י' בתחילתו, הרומזת על חכמה עליונה, וי' בסופו, הרומזת על חכמה תחתונה. ושש אותיות אהדונה"י, בין שתי אותיות י', הן ז"א, המקבל מחכמה עליונה שבבינה, עוה"ב, ומשפיע לחכמה תחתונה, מלכות, עוה"ז, ומשפיע אותם לישראל. ומוחין הללו מצוירים בישראל בשני הפנים עם החוטם, כמ"ש, חכמת אדם תאיר פניו. כי המוחין דג"ר מכונים פנים, ושני הפנים הם ב' הקווים ימין ושמאל, והחוטם הוא קו המכריע ביניהם.

241. ומשום זה כתוב, כי מראש צורים אראנו. והמילה צורים, מורה על אלו הצוירים של שם הקדוש, שיהיו מצוירים בפנים שלהם בשני לוחות נכבדים, שהם י' י', שהיו חרות עליהם. מראש, מוחין דג"ר. צורים, שיעורי קומת המוחין, המכונים צוירים, השפעת מוחין דחכמה, הנקראת ראייה, שמוחין הללו יהיו מצוירים בשני תפוחי הפנים, שהם ב' לוחות ימין ושמאל, שהם שתי אותיות י' של היחוד יאהדונה"י, ושש אותיות אהדונה"י, חרות עליהם כחוטם.

242. ועוד, שצייר להם לכל הדורות בבת זוגו העליונה, י"ה, והם ו', היחוד של שתייהן. ובאמת נוהגת השפעת המוחין בענין, וייצר, בכל הדורות, ולא דווקא לעת קץ. והקב"ה מצייר ומשפיע מוחין לישראל לכל הדורות בבת זוגו העליונה, בינה, י"ה המתייחדים בו'. כי ע"כ בינה אותיות בן י"ה, שרומז על הבן, ז"א, המיחד את י"ה.

והקב"ה צייר ומשפיע לישראל, באלו הצוירים של מעלה. כי ז"א, הנקרא ישראל, עמוד האמצעי, הכולל את השכינה העליונה והתחתונה ביחד. שהן ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית. ועליהם נאמר, עצם מעצמי ובשר מבשרי. בעת שזו"ן משיגים מוחין דחיה, נעשים לו ב' נוקבאות לאה ורחל לפרצוף אחד. והוא נקרא אז בשם ישראל, אותיות לי ראש.

והקב"ה צייר ומשפיע לישראל, באלו הצוירים של מעלה, מוחין דחיה, שאז נקרא הז"א בשם ישראל, ועמוד האמצעי, הכולל את השכינה העליונה והתחתונה ביחד, לאה ורחל, שנעשו פרצוף אחד, וישראל כולל אותם ביחד. ושכינה העליונה היא ק"ש של שחרית ושכינה התחתונה ק"ש של ערבית. כמ"ש, עצם מעצמי ובשר מבשרי. כי שכינה העליונה לאה נקראת עצם,

גבריאֵל נוריאֵל רפאל. ובכל מחנה ג' בחינות לפי ד' הדגלים, שהם י"ב (12). והגן עצמו, השכינה, משלימים ל"ג (13).

חסד, זרוע הימין, שבעת ההוא יקוים, הרוצה להחכים ידרים. שכל הרוצה להחכים, יכוון בתפילתו לחסד, דרום, וימשיך חכמה, ויחכים. ומחנה המלאך מיכאל, יושקו ויקבלו השפע שלהם מהחסד הזה, ועימו מטה יהודה, וב' השבטים.

גבורה, זרוע השמאל, שבעת ההוא יקוים, הרוצה להעשיר יצפין. שכל הרוצה להעשיר, יכוון בתפילתו לגבורה, צפון. ומחנה המלאך גבריאֵל מקבלים מהגבורה, ועימו מחנה דן, וב' השבטים.

נצח, שוק הימני, וממנה מקבלים מחנה נוריאֵל, ועימו מטה ראובן, וב' השבטים שעימו.

הוד, שוק השמאלי, שביעקב כתוב, והוא צולע על ירכו. וממנו מקבלים מחנה רפאל, הממונה על הרפואה של הגלות, ועימו מטה אפרים, וב' שבטים.

והתבאר שארבעה ראשים, הם י"ב, כמו ד' הדגלים הם י"ב שבטים, אשר הגן משלימים ל"ג. וזה שנאמר, שלישראל בלבד יהיה אז עונג, וזהו כמ"ש, ונהר יוצא, כי י"ג הוא העונג.

250. פירוש אחר על הכתוב, ומשם ייפרד והיה לארבעה ראשים. זהו עניין ארבעה שנכנסו לפרדס, ד' חכמים, בן עזאי, בן זומא, ואחר, ורבי עקיבא. ופרד"ס ראשי תיבות, פשט רמז דרוש סוד. ומשם ייפרד, ראשי תיבות, פשט רמז דרוש, שבהם נכנסו בן עזאי ובן זומא ואחר, שהם קליפות התורה, כלפי סוד, שהוא פנימיות, שבו נכנס רבי עקיבא. ואומר, שרק רבי עקיבא שנכנס במוחא, בחינת סוד, פנימיות התורה, נכנס בשלום ויצא בשלום. אבל שאר הג', שנכנסו בפר"ד, ניזוקו.

אחד, מארבעה החכמים, נכנס בנהר פישון, הרומז על חלק הפשט שבתורה המאירה בפרד"ס, כי פישון אותיות פי שוֹיֵנָה הַלְכוֹת, כלומר פשט התורה.

השני שבהם נכנס בנהר גיחון, ושם קבור זה שכתוב בו, כל הולך על גִּחוֹן, כלומר משה, שהוא ו' של גיחון, שהיא גדולה, והיא אמצעית לכל אותיות התורה, והוא בחינת גבריאֵל, שאותיותיו גבר אל, גבורה של אל. כי כל קבורה הוא לכפרה על פגם, כמ"ש, וכיפר אדמתו עֲמוֹ. ואחר שהתכפר לו הפגם, עומד לתחיית המתים לנצחיות.

כלומר, שקבורת משה אינו מהפגם של משה, אלא מבחינת גבריאֵל, גבורה של מעלה, שגבר עליו ולא נתן לו לתקן ולגלות השלמות בחייו, אע"פ שמחמת עצמו היה יכול לגלות כל השלמות.

ההוא, ה' בדד יִנְחֶנוּ, ואין עימו אל נִכְר, כי יבולע כל הרע וכל הטומאה מן העולם. ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, והשכינה תהיה כמו גפן, שאינו מקבל הרכבה ממין אחר.

246. ויהיו ישראל בבחינת הכתוב, כל עץ נחמד למראה. ויחזרו וישיגו אותו התפארת, שאיבדו בחורבן ביהמ"ק, שכתוב בו, השליך משמיים ארץ תפארת ישראל.

ועצה"ד טו"ר נפרד ונדחה מישראל, ואינם מתדבקים ואינם מתערבים בהם. כי אז נאמר לישראל, מעצה"ד טו"ר לא תאכל ממנו, שהוא הערב רב. שאז יגלה הקב"ה לישראל, שביום שאכלו מעצה"ד, גרמו בזה ב' אַבְדוֹת, חורבן בית ראשון ובית שני. וכמ"ש, ביום אכולך ממנו מות תמות. שזכר פעמיים מיתה, כלפי ב' המקדשים. וגילוי זה שמגלה הקב"ה אז לישראל, נבחן כמו שאומר להם, שלא יאכלו מעצה"ד, כמו שאמר לאדה"ר.

והם גרמו, ע"י עצה"ד, שהצדיק, המשפיע לשכינה, יִחָרַב ויָבֵש בבית ראשון, שהוא שכינה עליונה, ובבית שני, שהיא שכינה תחתונה. וכמ"ש, ונהר יִחָרַב ויָבֵש. נהר ז"א. יחרב בה"ת, הנוקבא שלו, משום שהסתלק מז"א המעיין של ה"י, שנובע לה"ר בבחינת א"י.

247. ומיד כשיצאו ישראל מהגלות, עם קדוש בפני עצמו, שהערב רב ייפרדו מהם, מיד אותו נהר, שהיה חרב ויבש בעת הגלות, כתוב בו אז, ונהר יוצא מעדן, הוי' דשם הוי"ה. להשקות את הגן, ה"ת. ונהר, עמוד האמצעי, ז"א. יוצא מעדן, מאמא עליונה, אשר ז"א מקבל השפע ממנה. להשקות את הגן, השכינה התחתונה, גן.

248. בעת ההוא נאמר למשה ולישראל, אז תתענג על ה'. ענין ראשי תיבות עדן נהר גן. כי ע' דענג עדן, נ' נהר, ג' גן. כלומר, שיתענגו אז במוחין הללו, המשתלשלים להם, בג' המדרגות: עדן, נהר, גן. שהם מוחין של חכמה עליונה. כי אין הבינה נקראת עדן, אלא בזמן שמקבלת מחכמה.

ואז יתקיים הכתוב, אז ישיר משה. כי לא כתוב, אז שר משה, אלא ישיר, בלשון עתיד, שמורה על זמן יציאת בני ישראל מהגלות, שמשה ישיר אז שיר חדש. ולערב רב וכן לאוה"ע עובדי עבודה זרה, יתהפך ענג להיות לנגע, כמו שלקו פרעה ומצרים, שפרח בהם שחין אבעבועות. אבל לישראל בלבד יהיה אז עונג. כלומר, אותם המוחין דעדן נהר גן, שיהיו עונג לישראל, הם עצמם יכו את הערב רב ועכו"ם בנגעים גדולים.

249. ונהר יוצא מעדן, להשקות את הגן ומשם ייפרד, והיה לארבעה ראשים, שהם ד"ס חסד גבורה נצח הוד. כנגד ארבעה דגלים של השבטים. ד' מחנות השכינה הם ארבעה ראשים: מיכאל

א. מפרסא התחתונה שבעשיה מושפעים כלים למוחין, שהם פשט.

ב. מפרסא שבאמצע ביי"ע מושפעים ו"ק בלי ראש, שהם רמוז.

ג. מפרסא שבין אצילות לבריאה מושפעים ג"ר דחסדים, שהם דרוש.

ד. מפרסא שבאמצע אצילות מושפעות ג"ר דחכמה, שהם סוד.

ה. מוחין הללו נבחנים לאותיות, מילים, פסוקים שבספר תורה:

א. ו"ק בלי ראש נבחנת לאותיות, מטרם שהצטרפו למילים, שעוד לא נגלה בהן ההבנה, הרמוז.

ב. וכשהצטרפו למילים, הרי התגלה בהן הבנה מועטת, ג"ר דחסדים, דרוש.

ג. וכשהתחברו המילים למשפטים שלמים בפסוקים, הרי הבנתם נשלמת לגמרי, וזהו ג"ר דחכמה, סוד.

ו' של גחון, חצין של אותיות ספר תורה, הפרסא שבחזה דיצירה, המחלקת הביי"ע לבי' חצאים, שמפרסא זו מושפעים מוחין דרמוז, אותיות התורה בלי צירופים, ולהיות החצי שמחזה שביצירה ולמטה נעשה מקום לקליפות. לכן נאמר עליה, כל הולך על גחון, שהיא הנחש הטמא, שמקומו מו' זו ולמטה.

דרש דרש, חצין של מילים, הפרסא שבסיום אצילות, המבדילה בין אצילות לביי"ע, שמשם מושפעים המוחין דג"ר דחסדים, הנקראות דרוש. וע"כ נאמר עליה, דרש דרש, שמורה על דרוש.

והתגלח, חצין של פסוקים, הפרסא שבעולם אצילות עצמו, במקום החזה דא"א, שמשם מושפעות הג"ר דהארת החכמה, הנקראת סוד. ולכן נאמר עליה, והתגלח, כי שערות רומזות על דינים. וע"י המוחין דהארת החכמה, המושפעים מפרסא הזו, הן מתבטלות ודומות כמו שהתגלחו השערות, ואין דינים שם. וע"כ נקרא רבי עקיבא קירח, כי נכנס במוחא, שהוא סוד, שהפרסא משם הוא, והתגלח, וע"כ התקרחו שערותיו, הדינים.

וזהו, ונהר יוצא מעדן, הבינה, שיצאה, בסיבת הפרסא שבחזה דא"א, לחוץ מהחכמה, הנקראת עדן. ועשתה זאת כדי להשקות את הגן, להשפיע מוחין לנוקבא דז"א, הנקראת גן. ומשם ייפרד, והיה לארבעה ראשים. ומכוח הפרסא, שהוציאה הבינה לחוץ מעדן, נפרדו המדרגות ונעשו לארבעה ראשים, שהם ארבעה נהרות, ארבע הארות הנמשכות מארבע פרסאות, הנקראות פרד"ס. כי נהר פירושו מאור.

אלו ד' חכמים שנכנסו לפרד"ס, נכנסו בארבעה נהרות הללו, הנמשכים מדי' פרסאות: מפרסא דעשיה נמשך נהר פישון, הפשט.

עליו נכתב, לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. כלומר, שדרכו נסתרה ולא גילה שלמותו, מטעם, ויסך אלוה בעדו, ולא מפחיתותו של משה.

ולפיכך, ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה, שהתגלה שם. כי מקום הפגם הוא מקום הקבורה. וכיוון שלא היה בו פגם, ע"כ לא ידע איש את קבורתו. אלא בגמה"ת, אחר שיתגלה שלמותו של משה, אז יהיה ניכר החיסרון מתוך השלמות שהתגלה, שהוא מקום קבורתו. וזהו חלק הרמז שבתורה, ולחכם, מודיעים ברמוז.

251. השלישי שבד' חכמים נכנס בהדקל. אותיותיו ח"ד ק"ל מורה לשון שנון בלי פגם, שהוא קל לדרוש. חד, פירושו שנון. לשון, ושיננתם לבניך.

הרביעי שבד' חכמים נכנס בפרת, שהוא מוח, ששם פרייה ורבייה, כי הזרע נמשך מהמוח.

ביאור הדברים. המוחין המושפעים לתחתונים, נבחנים בכללות לג' בחינות:

א. הארת ו"ק בלי ראש, בחינת יצירה, הנקראים רמוז, שהבנתם מצומצמת כמו רמזים בעלמא.

ב. מוחין דג"ר מבחינת חסדים, שנמשכים מעולם הבריאה, בחינת דרוש, שמושכים ליבו של אדם.

ג. מוחין דג"ר מבחינת חכמה, שנמשכים מעולם האצילות, בחינת סוד.

וכלים נמשכים מעולם העשיה, נקראים פשט, חלק המעשה.

סופרים, שהיו סופרים כל האותיות שבתורה, היו אומרים, ו' של גחון, חצין של אותיות ספר תורה. דרש דרש, חצין של מילים. והתגלח, חצין של פסוקים. כי בעולם התיקון התחלקו המדרגות ע"י פרסא לבי' חצאים, שהחצי שממעל הפרסא נבחן לפני של המדרגה, והחצי שמתחת הפרסא נבחן לאחור של המדרגה. ולולא תיקון זה של הפרסאות, לא היו התחתונים ראויים לקבל שום מוחין. כי כל המוחין באים מכוח ירידות ועליות של הפרסאות הללו. ובדרך כלל נבחן באביי"ע רק ד' פרסאות, כי בדרך כלל הם נחלקים לבי' פרצופים, שכל פרצופי אצילות נחשב לפרצוף אחד, וכן ג' עולמות ביי"ע נחשבים לפרצוף אחד.

ב' פרסאות יש באצילות: באמצע האצילות, שבמקום החזה דא"א, המחלקת בין פנים לאחור, ובסיום אצילות, המחלקת בין אצילות לבריאה. וב' פרסאות יש בפרצוף ביי"ע: באמצע ביי"ע, שבמקום החזה בעולם היצירה, המחלקת בין פנים לאחור, ובסיום פרצוף ביי"ע, בבינה דמלכות דעולם העשיה. ומדי' פרסאות הללו מושפעים כל המוחין לתחתונים:

גחון, היא השלמות דנשמת משה, שלא יתגלה אלא רק בגמה"ת, לעת שיעמוד משה בתחיית המתים. ושלמות נשמת משה קבור ונעלם בו של גחון, ולא יוכל להתגלות אלא רק בתחיית המתים, שאז ישוב משה לישראל, ועימו בי משיחים, שיתגלו הג"ר ביצירה. כי אז יתבטלו כל הפרסאות, וישובו ג' עולמות בי"ע להיות אצילות. ויאירו ג"ר דחכמה גם ביצירה כמו באצילות, התגלות נשמת משה.

מפרסא דיצירה, ו' של גחון, נמשך נהר גיחון, הרמז. וא"ל הג"ר החסרים כאן בו של גחון, ג"ר דחכמה. ונאמר, שלחכם מודיעים ברמז, שמה שנבחן לרמז, שפירושו ו"ק בלי ג"ר, כלומר רק לחכם הצריך מוחין דהארת חכמה. אמנם מבחינת מוחין דחסדים יש שם ג"ר כמו בבריאה. אלא היצירה דווקא להארת חכמה צריך, וג"ר דחסדים אינם מספיקים לו. וא"ל הג"ר דהארת חכמה, החסרים בו של

אבני שיש טהור

העליונה דא"א, שמתחת הכתר שלו, החו"ס, כי לא יוכלו לקבל ממנה כלום.

ואלו ב' החכמות הם שתי אותיות י', ראש וסוף שבשם יאהדונה"י. והם שתי אותיות י' שבכתוב, וייצר:

א. יצירת העליונים, עוה"ב, הנמשכים מחכמה עליונה, בינה,

ב. יצירת התחתונים, שבעוה"ז, הנמשכים מחכמה תחתונה, מלכות, הנוקבא דז"א.

והן שתי אותיות י' שבאות א'. יוד העליונה חכמה עליונה, ויוד התחתונה חכמה תחתונה. והקו הנטוי ביניהם הוא ז"א, הנקרא ו', ונקרא עה"ח, המקבל מחכמה עליונה, מי עליונה שממעל לו, ומשפיע לחכמה תחתונה, לי תחתונה שמתחתיו. והן אבני שיש טהור, בינה, הנקראת חכמה עליונה, ומלכות, הנקראת חכמה תחתונה.

254. והן כנגד ב' העיניים, שמהם יורדות ב' דמעות לים הגדול. כי החכמה מכונה עיניים. עין ימין כנגד חכמה עליונה, עין שמאל כנגד חכמה תחתונה. וירדו הדמעות, משום שמב' לוחות האלו הוריד משה התורה לישראל, בינה ומלכות, לוח הימני בינה והשמאלי מלכות, שהם כנגד ב' עיניים. ולא זכו בהם ישראל, כי נשברו ונפלו בחטא העגל, כמ"ש, וישבֵר אותם תחת ההר. וזהו שגרם חורבן בית ראשון ושני. כי הם נמשכים ג"כ מב' הלוחות, בית ראשון מלוח הימני, חכמה עליונה, בינה, ובית שני מלוח השמאלי, חכמה תחתונה, מלכות. וע"כ הפגם של שבירת הלוחות גרם לחורבנם.

וע"כ ירדו ב' דמעות לים הגדול, הרומזים על ב' חורבנות, שנעשו מפאת שבירת הלוחות הראשונים. ונפלו ונשברו הלוחות, משום שפרח ו' מהם, שהוא הו' של וייצר. כי שתי אותיות י' של וייצר הן שתי אותיות י' שבאות א', שהם ב' הלוחות. והו' של וייצר הוא הקו הנטוי ביניהם, עה"ח. ואחר שישראל תיקנו החטא דעצה"ד, ופסקה מהם זוהמת הנחש, זכו בלוחות, שהם שתי אותיות י', חכמה עליונה וחכמה תחתונה,

252. אמר רבי אלעזר, יום אחד שאלו החברים, מהו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, שמא תסתכנו בעצמכם. כי נאמר, דובר שקרים לא יכון לנגד עיניי.

בינתיים ירד שם זקן הזקנים. חו"ב נקראים זקנים, וכתר, שלמעלה מחו"ב נקרא זקן הזקנים, והוא גילוי נשמת יחידה, העתידה להתגלות בעולם בגמה"ת.

אמר להם, במה אתם עוסקים? השיבו לו, שעוסקים בזה, שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש. אמר להם, ברור שיש כאן סוד עליון, והרי פירשו אותו בישיבה העליונה. וכדי שלא תטעו בסוד הזה, ירדתי אליכם לבארו, ומשום שכבר התגלה הסוד הזה ביניכם, שהוא סוד נעלם מבני הדור. כלומר, כיוון שבכללות, כבר התגלה לכם הסוד הנעלם הזה מכל בני דורכם, לכן אפשר לבארו לכם בשלמות.

253. ודאי הוא, שהם אבני שיש טהור, שמהם יוצאים מים טהורים. והם מרומזים בשתי אותיות י' שבאות הא', בראשה ובסופה. הו' שבא' הנטויה בין שתי אותיות י', הוא עה"ח, שכל האוכל ממנו וחי לעולם. ושתי אותיות י' הללו שבא' מרומזים בכתוב, וייצר, שיש בו בשתי אותיות י'. והם ב' יצירות, יצירת העליונים ויצירת התחתונים. והם שתי אותיות י' שבראש ובסוף בשם יאהדונה"י, שפירושם, חכמה בראש השם וחכמה בסוף השם. ונקראות תעלומות חכמה, כי הן נעלמות מחכמה עליונה שמתחת כתר עליון.

הכתר דא"א נקרא כתר עליון. ותחתיו החכמה דא"א, זה בתוך זה. והיא נקראת חו"ס, מטעם שנסתמה ואינה משפיעה לפרצופי אצילות. והחכמה המושפעת באצילות היא רק מבינה, שנעשית חכמה ע"י עלייתה לראש א"א. ובינה זו נקראת חכמה עליונה. וכשז"א מקבל ממנה ומשפיע לנוקבא, נקראת אז הנוקבא בשם חכמה תחתונה. וב' חכמות הללו נקראות תעלומות חכמה, להיותן נעלמות מחכמה, בערך החכמה

שיש טהור. ואין עוד שם, מים מים בפירוד. שהם, מים שבימין חיים ומים בשמאל מוות. כי יבולע המוות לנצח, וכולם טהורים וכולם חיים. ונמצא, שאבני שיש טהור הן תוצאה ותולדה מכל התורה, הנגלות ע"י לוחות השניות בעניין מים מים.

וזהו שהזהיר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים. שהיה חושש, שלא יטעו לחשוב, שאבני שיש טהור הן תוצאה מהתורה, שהתגלתה בבחינת מים מים בפירוד מלוחות השניות. כי אז ישפילו מעלת אבני שיש טהור. כי אע"פ שהן עצמן מים טהורים, מ"מ כיוון שיצאו מבחינת מים מים, די לבוא מהדין להיות כנידון. וזה שאמר, אל תשוו את אבני שיש טהור לאבנים האחרות, שהם חיים ומוות. כי בזה שתחשבו, שאבני שיש טהור הן תולדה ותוצאה מלוחות השניות, שיש בהם חיים ומוות, נמצאים אתם משווים אותם אליהם, כי די לבוא מהדין להיות כנידון. והרי אתם מזלזלים באבני שיש טהור.

ולא עוד, כי מלבד הזלזול, הרי אתם משקרים בעצמכם. כי מטרם התיקון שהייתה התורה נמשכת מלוחות השניות בבחינת עצה"ד טו"ר, היה שולט אז כוח הפירוד. ועתה, שנגלו אבני שיש טהור, נגלה הייחוד בלי שום פירוד, שהתגלה דבר מלכתחילה, שלא היה פירוד כלל מעולם. ואיך תחשבו שנשברו הלוחות הראשונות והסתלק עה"ח מהם, שהוא שקר גמור, כי עתה נגלה, שאין שם שום פירוד למעלה בלוחות הראשונות, כי אלו הלוחות שנשברו, היו ממש אבני שיש טהור של עכשיו. וכל השליטה, שהיה בינתיים לעצה"ד טו"ר בבחינת הפירוד, חלף והלך לו, ודומה כמו שלא היה כלל בעולם.

ונמצא, שהלוחות הראשונות לא נשברו כלל, וכל התורה שנגלתה והביאה לגמה"ת, יצאה ממש מלוחות הראשונות, ולא היה מעורב בה כלל טו"ר וחיים ומוות, כמו שהיה נדמה לכם מטרם התיקון, בצורות לוחות השניות. כלומר, שבגמה"ת, כשיתבטל הס"מ, יתגלה לכל, שהס"מ לא היה חי מעולם, אלא הייחוד היה שולט תמיד, כמ"ש, אין עוד מלבדו.

וזכו בעה"ח, שהוא הקו הנטוי ביניהם, שהן חירות ממלאך המוות.

אמנם ע"י חטא העגל קלקלו תיקונם, וע"כ פרח עה"ח מהם. כי חזר עליהם הפגם דעצה"ד, ושוב השתעבדו תחת מלאך המוות. והלוחות, שהיו נכללים מעה"ח, נשברו ונפלו. ונתן להם ב' לוחות אחרים, מצד עצה"ד טו"ר, שמשם ניתנה להם התורה בדרך איסור והיתר, שמימין חיים ומשמאל מוות, כמו שלומדים, לְמִימֵינִים בַּה סַם הַחַיִּים, לְמִשְׁמָאֵלִים בַּה סַם הַמוֹת.

255. וזהו שהזהיר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, שמה תסתכנו בעצמכם. שאל תשוו את אבני שיש טהור לאבנים האחרות, שהם חיים ומוות, שמשם כמ"ש, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד, אלא שתסתכנו בעצמכם, משום שאלו האבנים דעצה"ד טו"ר הן בפירוד, ואבני שיש טהור הן בייחוד בלי שום פירוד כלל.

ואם תאמרו, הרי עה"ח הסתלק מהם בשעת חטא העגל ונפלו ונשברו, וע"כ יש פירוד ביניהם, דובר שקרים לא ייכון לנגד עיניי, שהרי למעלה אין בהם פירוד. כי אלו שנשברו, היו מאלו אבני שיש טהור, וא"כ אין בהם פירוד כמו אבני שיש טהור, ונבחנו משום זה, כמו שלא נשברו מעולם.

ביאור הדברים. כי התורה מכונה מים, כמו שלומדים, אין מים אלא תורה. ומקור התורה הוא ב' לוחות העדות, שהם בינה ומלכות. וע"כ הם מכונים ב' לוחות אבנים, להיותן נובעות מים, שהיא התורה. הלוחות הראשונות קיבלו ישראל בשלמות, כמו שיהיה בגמה"ת. כמ"ש, חרות על הלוחות, אל תקרא חרות אלא חירות, שהיו חירות ממלאך המוות. כמו שיהיה בגמה"ת. אלא ע"י חטא העגל קלקלו התיקון, וחזר עליהם שליטת מלאך המוות, ונשברו הלוחות. וניתנו להם לוחות שניות מבחינת חיים ומוות.

וכל התיקון אינו אלא ע"י המשכת אור תורה. כי ע"י המ"ן, שמעלים ישראל ע"י קיום המצוות ומע"ט, הם גורמים זיווגים עליונים, המגלים לאט לאט את אור התורה לישראל, עד שזוכים על ידו לגמה"ת. ונגלות אז ב' לוחות האבנים, ב' אבני

ונהר יוצא מעדן

כי בגן עדן העליון של הקב"ה, בגן עדן דאצילות, אין קליפות, שיהיה שם נְפֹתֵל ועיקש. וע"כ כתוב עליו, ונהר יוצא מעדן. נהר הוא מט"ט, יוצא מעדן, שיוצא מהעידון שלו, מוחין דאמא. כי הבינה נקראת עדן. להשקות את הגן, גן של מט"ט, פרדס שלו, מלכות דבריאה. ששם נכנסו בן עזאי ובן זומא ואלישע. והקליפות של

256. ונהר יוצא מעדן. ודאי שבעה"ח העליון, בז"א דאצילות, אין שם קליפות זרות, כמ"ש עליו, לא יגוֹרְךָ רַע. כי הקליפות מתחילות בעולם הבריאה שמתחת האצילות. אבל בעץ שלמטה, מעולם הבריאה, יש קליפות זרות. והעץ הזה נטוע בגן עדן דז"א שלמטה, ז"א דבריאה. והעץ אשר שם נקרא חנוך או מט"ט.

ג. מהגן, המלכות, שכינה תחתונה, נמצא לו נפש.

ובהם, כלומר עם הנשמה רוח ונפש, היה האדם לנפש חיה. שהוא נקרא מפיו ממש, כלפי השכינה, שהיא נשמת חיים. כלומר, שעתה ייתכן הכתוב, וייפח באפיו, שכביכול נפח בפיו ממש, לאפיו של אדה"ר. כי נשמת חיים, אור שכינה עליונה. ושפע זה של השכינה, הוא ג"כ נמשך מפיו של הז"א. כלומר, שהמוחין דג"ר מושפעים תמיד מפה דראש, המלכות של ראש. וע"כ נאמר, וייפח, כלומר דרך פה.

ועם זה מתורצת שאלת רבי שמעון, ששאל, איך כתוב על ז"א דאצילות, ונהר יוצא מעדן, ומשם ייפרד, מאחר שאין שום קליפות באצילות, שיפרידו את הז"א מבינה, עד שהכתוב יאמר, ומשם ייפרד. וע"ז ענה הזקן, שהכתוב חל על אדה"ר, שיש לו ב' מצבים, קטנות וגדלות. שבקטנות נאמר עליו, וייצר, שהוא ב' יצירות טו"ר. ואז נמצא האדם בבי"ע בין הקליפות, ונקרא עצה"ד טו"ר. ועל המצב הזה מרמז הכתוב, ונהר יוצא מעדן. שאז יצא הנהר, האדם, מאצילות, עדן, אל עולמות דפרודא, בי"ע.

והכתוב, ועץ החיים בתוך הגן, חל על מצב הגדלות של אדם, שקונה נשמה רוח נפש מאצילות, כי אז עולה לאצילות ומלביש את הז"א, הנקרא עה"ח, ונבחן גם האדם לבחינת עה"ח כמוהו. כי תחתון המלביש לעליון נעשה כמוהו. ואז היה נמצא האדם בגן עדן של אצילות.

מיד אחר שאמר הזקן דברים האלו, עלה לו למעלה. אמר רבי שמעון, ודאי שהיה מלאך, ומ"מ יש לנו סימוכין. כי רבי שמעון ביאר הכתוב, ועץ החיים בתוך הגן, על גמה"ת. ולפיכך לא היה צריך הזקן להקשות עליו, שמט"ט לא נקרא עה"ח. כי הכתוב, ונהר יוצא מעדן, עוסק ב-6000 שנה, שאז מט"ט בבחינות טו"ר. והכתוב, ועץ החיים תוך הגן, עוסק בגמה"ת, שאז ישובו בי"ע וכן מט"ט להיות אצילות, ויהיה אז מט"ט בבחינת עה"ח.

וכיוון שראה רבי שמעון, שהזקן לא הבין זה, ידע שמלאך הוא. כי המלאכים אין להם השגה בעתיד להיות, בגמה"ת. כמ"ש, כעת ייאמר ליעקב ולישראל, מה פעל אל? שאז, בגמה"ת, תוגדל השגת ישראל מהשגת המלאכים, והמלאכים ישאלו לישראל, מה פעל אל? כי המאציל תיקן ד' העולמות אבי"ע בכל הצורך, עד שיוכלו ישראל לגמור התיקון.

אמנם מבחינת גמה"ת עצמו, לא עשה כלום, כמו שלומדים, עימי אתם בשותפות, אני התחלתי העולמות, ואתם גומרים אותם. ולפיכך גם המלאכים, אין בהם משהו מבחינת גמה"ת, ואינם

מט"ט הם, טוב מצד זה ורע מצד זה. וזהו שיש בתורה איסור והיתר, כשר פסול, טומאה וטהרה.

נהר ז"א דאצילות, עדן אמא עילאה. וא"כ איך כתוב, יוצא מעדן, שפירושו שיוצא מהמוחין דאמא עילאה? הרי באצילות אין קליפות, שיעכבו שם הארת המוחין, עד שייתכן לומר על ז"א, שיוצא ונבדל מאמא עילאה? ולפיכך פירש רבי שמעון, שנהר הוא מט"ט, שלמטה מפרסא דאצילות, שכבר ייתכן בו קליפות, להפרידו מאצילות, ועומד בגן עדן דבריאה, להשקות אותה. וע"כ כתוב, ונהר, מט"ט, יוצא מעדן, מגן עדן העליון, מלכות דאצילות. כי יצא ונפרד ממנה, ובא דבריאה, כדי להשקות את הגן, שהיא גן עדן דבריאה. מלכות דבריאה, המכונה פרד"ס, ששם נכנסו בן עזאי ובן זומא ואלישע.

257. קם זקן אחד ואמר לרבי שמעון, רבי, כך הוא בוודאי, שאין קליפות באצילות, אלא דבריאה. אבל מט"ט לא נקרא עה"ח. כלומר, שתמה עליו, אם תפרש את הגן שבכתוב על גן עדן דבריאה, א"כ איך תפרש את הכתוב, ועץ החיים בתוך הגן? הרי בגן דבריאה אין עה"ח, ומט"ט אינו עה"ח, שהרי יש בו טו"ר.

אלא העניין כך הוא, וייצר, שכתוב עם שתי אותיות י, מורה ב' יצירות, הטוב והרע, עצה"ד טו"ר, שבו ב' יצירות הללו. עצה"ד הוא אדם הקטן, בעת שיש לו מוחין דקטנות, שאז ממנו צד המוות וצד החיים, איסור והיתר. כלומר, האיסור מביא מוות וההיתר הוא חיים. כי שניים אלו נמשכים ממוחין דקטנות של האדם, שהם ב' יצירות שלו. וע"כ נקרא עצה"ד טו"ר. וע"כ כתוב עליו, וייצר, עם שתי אותיות י. שעל אדם דקטנות זה כתוב, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה.

258. וייפח באפיו נשמת חיים, שכינה העליונה, הנקראת עדן ונקראת תשובה. שב' מצבים מובא בכתוב הזה:

א. מצב של המוחין דקטנות, שעליו כתוב, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. שהיא בחינת עצה"ד טו"ר. כי, וייצר, מורה ב' יצירות טו"ר.

ב. המצב של מוחין דגדלות, שעליו כתוב, וייפח באפיו נשמת חיים. כי אור הבינה, שהיא שכינה עליונה, נקראת נשמת חיים. ואור הבינה הוא מוחין דגדלות, הנקרא עדן. ועל האדם דמוחין דגדלות נאמר, ועץ החיים בתוך הגן. כי בגדלות נקרא עה"ח, עמוד האמצעי, ז"א דאצילות. הגן, שכינה התחתונה. ונמצאו אליו ג' קשרים, הנקראים, נשמה רוח נפש:

א. משכינה עליונה נמצאה לו נשמה,

ב. מז"א דאצילות נמצא לו רוח,

שעת קטנות. והכתוב, ועץ החיים בתוך הגן, על שעת גדלות. והוא דומה לדברי רבי שמעון, שפירש את הכתוב, ונהר יוצא מעדן, על 6000 שנה שבי"ע בקטנות ובפירוד מאצילות. והכתוב, ועץ החיים בתוך הגן, על גמיה"ת שבי"ע ישוב לאצילות ולגדלות. הרי שדברי הזקן דומים לדברי רבי שמעון, ויש סימוכין לדבריו.

משיגים מזה כלום, והם צריכים בעניין זה לשאול לישראל, מה פעל אל? וע"כ מתוך שראה רבי שמעון, שלא ידע ליישב המקראות של עה"ח על גמיה"ת, הבין, שהוא מלאך, שאין לו השגה שם. ועכ"ז אמר, לא לבד שהזקן לא סתר לדבריו, אלא עוד נמצא סיוע מדבריו לדברי רבי שמעון. כי לפי הזקן, חל הכתוב, ונהר יוצא מעדן, על

ויניחהו בגן עדן

עליהם, שלא יתאוו שום תאוה לעצמם ובכל שיפנו ישפיעו נחת רוח ליוצרים.

261. ואם עבר על מצוות התורה, יושקו ד' יסודות גופו ממרירות אילן הרע, שהוא היצה"ר, וכל האיברים שלו, שהם מד' יסודות שבו, נכתב עליהם, וימררו את חייהם, וימררו עם המרירות של המרה. כי ג' מזיקים בקליפות נגד נר"י של האדם, הנקראים כבד טחול מרה. כבד נגד הנפש, טחול נגד הרוח, ומרה נגד נשמה, כמו שלומדים, שטיפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המוות. וזהו שמדייק כאן, וימררו את חייהם, במרירות של המרה, שהיא המזיק הגדול שכנגד הנשמה. וכלפי איברים הקדושים של הגוף, שהם מצד הטוב, כתוב אז עליהם, ויבואו מְרַתָּה ולא יכלו לשתות מים מְמרה.

וימררו את חייהם, בעבודה קשה, בשאלת שאלות. בחומר, בקל וחומר. ובלבנים, בבירורי הלכה. ובכל עבודה בשדה, בברייתא. את כל עבודתם, משנה. כי בעוונותיהם גרמו, שנאחזה הסי"א בכל חלקי התורה שלהם. וזה שלא זכה, נעשה לו התורה סם המוות.

262. ואם חוזרים בתשובה, כתוב בהם, ויִרְחַהוּ ה' עֵץ, עה"ח, ובו, וימתקו המים. כי אז הסתלקו המרירות וסם המוות מהתורה, ונגלה לו המתיקות שבה, סם החיים. עה"ח הוא משה משיח, כלומר, נשמת משה, שיתגלה עם ביאת המשיח. שנכתב בו מטרם ביאת המשיח, ומטה האלקים בידי. מטה האלקים הוא מט"ט, שמצידו חיים ומוות, שמתהפך מנחש למטה וממטה לנחש. וכשהתהפך למטה, עזר למשה מצד הטוב, ונמשך החיים ממנו. וכשהתהפך לנחש, אז הוא כנגדו למשה, כי אז מצידו מוות ומיד, וינוס משה מפניו.

263. והקב"ה מסר את מט"ט ביד משה, שישתמש בו כמטה האלקים, כי ביד משה הוא מטה, ואינו נעשה לנחש אלא כשאינו ביד משה. ומט"ט הוא תשבע"פ, שיש בה איסור והיתר, צד טוב וצד רע, כמו מט"ט, שהוא התורה דבריא. אבל באצילות כמ"ש, לא יגורך רע, וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה.

259. אחר שהזקן ביאר הכתובים, ונהר יוצא מעדן, על קטנות וגדלות דאדה"ר, ביאר גם רבי שמעון, וייקח ה' אלקים את האדם, על קטנות וגדלות דאדה"ר. ושואל, מהיכן לקח את האדם, ששם היה מטרם שהניחהו בגן עדן? לקח אותו מד' היסודות דפרודא, שעליהם כתוב, ומשם ייפרד והיה לארבעה ראשים. הרומז על ארבעה יסודות, והקב"ה הפריד את האדם מד' יסודות הללו דפרודא, והניחהו בגן עדן דאצילות.

כמו שהזקן ביאר את הכתוב, ונהר יוצא מעדן, על אדה"ר בקטנות, שיצא מאצילות, עדן, ובא לבי"ע דפרודא. ואח"כ בגדלות עלה לגן עדן דאצילות, וקיבל שם שלושה קשרים, נשמה רוח נפש, הנקראים עדן נהר גן. עדן הוא אור הבינה, נשמה. גן הוא אור המלכות דאצילות, נפש. והאדם עצמו נעשה נהר המשקה את הגן, אור הרוח. כך ביאר גם רבי שמעון, וייקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בגן עדן. כי מקודם היה בבי"ע דפרודא, וגופו היה מד' יסודות דפרודא. ולעת גדלות הפריד אותו הקב"ה מד' יסודות דפרודא, והעלה אותו לגן עדן דאצילות, ונעשה לנהר דאצילות, המקבל מעדן, ומשפיע לגן.

260. כמו באדה"ר בגדלותו, כשהעלה אותו מבי"ע דפרודא לגן עדן דאצילות, כן יעשה הקב"ה לאדם השב בתשובה ועוסק בתורה. אז הקב"ה לוקח את בעל התשובה מבי"ע דפרודא, ועל ד' יסודות דפרודא כתוב, ומשם ייפרד. כי הפריד אותו מהתאוות שלהם ומניח אותו בגן שלו, שהיא השכינה, המלכות. לעבוד את השכינה במצוות עשה, ולשמור את השכינה במצוות לא תעשה, כמ"ש, לעובדה ולשומרה, לעסוק במצוות עשה ובמצוות לא תעשה.

אם זוכה לשמור את השכינה, הוא יהיה ראש על ד' יסודות שבגופו, ונעשה נהר שיושקו על ידו, ולא ע"י הסי"א. ומכירים אותו, שהוא ריבון ומושל עליהם. כי בהיותו בגן עדן ומקיים המצוות לשמור את הגן, השכינה, אז נכללים ד' יסודות שבגופו בתוך הגן. כי הגן היא נפש שלו. והגוף והנפש נכללים תמיד זה בזה. וכיוון שהאדם עצמו הוא נהר, ומקבל השפע מעדן, ומשקה את הגן, נמצא שמשקה ד' יסודות שבגופו. ואז הוא מושל

וכשאינם זכאים, מתהפך ממטה לנחש. וזהו עניין מטה האלקים. כי משה היה משתמש במט"ט לאותות ולמופתים שעשה. ונאמר, כי הנוקבא, תשבע"פ, ובה ב' נקודות, שמהן נמשכים איסור והיתר. ומט"ט נמשך מבי נקודות הללו. וכיוון שהיכה עימו את הסלע, לקח הקב"ה את המטה בידו, ונכתב בו, ויירד אליו בשבט, להכותו עימו. שבט הוא היצה"ר, הנחש, וכל הצרות שבגלות הם מחמתו, שהוא המקור לכל הייסורים והעונשים, השוררים בגלות.

264. ומשם ייפרד. איש, שעוסק בתורה, בעת שהקב"ה לוקח אותו מהגוף הזה, מד' יסודות דפרודא שבו, אז נפרד מהם והולך להיות ראש בדי חיות המרכבה. ונכתב בהם, על כפיים יישאונך. ותחת שהיה משוקע בדי יסודות הגוף דפרודא, זוכה ע"י עסק התורה, שהקב"ה יפרידהו מתאוות יסודות הגוף, ויעלהו למעלה ראש על ד' חיות המרכבה. והחיות נושאות אותו, כמ"ש, על כפיים יישאונך פן תיגוף באבן רגלך.

ביאור הדברים. כמו שיש זכר ונוקבא באצילות, ז"א ונוקבא, כן יש זכר ונוקבא בנוקבא עצמה, מטעם שכלולה מע"ס. הזכר שבה, המאיר בה מלמטה למעלה, הוא בחינתה עצמה. אמנם הזכר שבה, המאיר ממנה ולמטה לבי"ע דפרודא, נקרא מט"ט. ובי נקודות התחברו במסך הנוקבא, מדה"ד ומדה"ר. וכשהתחוננים זכאים, נמצאת הנקודה דמה"ד גנוזה ואינה נודעת, והיא פועלת מהנקודה דמה"ר. ובעת הזאת נמשך ממנה רק חיים וטוב. ואם התחוננים חוטאים, הם מגלים ע"י חטאים את הנקודה דמה"ד שבנוקבא, ונקודה דמה"ר מסתתרת, ואז נמשך ממנה מוות ורע.

ונודע, שהדינים שבמסך אינם פועלים מלמטה למעלה, אלא רק מלמעלה למטה. ולפיכך המלאך מט"ט, הזכר שבה, שמהמסך שלה ולמטה, נקרא בשם מטה, להיותו כלול מבי נקודות שבמלכות. וכשהתחוננים זכאים, הוא מטה כלפי חסד. וכשאינם זכאים, הוא מטה כלפי חוב. וכן נבחן שמתהפך מנחש למטה, שהתחוננים זכאים.

עבודה זרה שפיכת דמים גילוי עריות

כל שופכי הדם באים מהקליפה השוכנת במרה. וע"כ עורקי הדם שבלב, כשרואים טיפה של מרה, מיד כולם בורחים מפניה. כמו שלומדים, הכבד כועס ומרה זורקת בו טיפה. כי אז בורחים הדמים שבכבד וכעסו מתקרר. ובריחה זו היא מטעם שקליפת שופכי דם אדם שוכנת במרה, ע"כ הדמים יראים ובורחים מפניה.

267. ומגלי עריות כולם דרכם להסתתר בחושך, כמ"ש, ועין נואף שְמֵרָה נשף לאמור לא תְשׁוּרְנֵי עֵינַי. וע"ז מורה דם השחור שבטחול, שקליפה של גילוי עריות שוכנת בדם השחור הזה, הדומה לחושך.

מי שעבר על שפיכות דמים ועל עבודה זרה ועל גילוי עריות, מתגלגלת נשמתו בג' כוחות הקליפות: כבד, מרה, טחול. ודנים אותם בגיהנום שלושה ממונים עליהם שם, הנקראים משחית, אף וחמה.

268. 15 עריות, כחשבון י"ה דשם הוי"ה. שש עריות אחרות, שש שניות, כחשבון ו' דהוי"ה. עוד מקודם שגלו ישראל בגלות, והשכינה עוד הייתה עימם, ציווה הקב"ה לישראל, ערוות אימך לא תגלה. שלא יפגמו בשכינה, אימם של ישראל. וזה הגלות נבחן לגילוי ערווה של השכינה. ועל עברות של גילוי עריות, גלו ישראל. והשכינה בגלות, וזה ערווה של השכינה. כי ביאת השכינה בגלות נבחן לערווה שלה, כמ"ש, כל מכבדיה הִזְלוּהָ כִּי רָאוּ עֲרוּתָהּ.

הערווה זו של השכינה היא לילית, אמא של ערב רב, שע"כ נבחן לערווה, כי ממשלת השכינה

265. ויצו ה' אלקים על האדם לאמור, מכל עץ הגן אכול תאכל. ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ויצו, רומז על איסור עבודה זרה, הכלול בעצה"ד, כמו שלומדים, אין צו אלא עבודה זרה, שמעצה"ד נמשכים אלוהים אחרים. כי ג' עבירות כלולים בעצה"ד, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכת דמים.

קליפת עבודה זרה משכנה בכבד, שממנה תִּכְבַּד העבודה, שהיא עבודה זרה. לעבודה זרה כועס הכבד, כי ע"י הכעס נמסר הכבד למשכן אל קליפת עבודה זרה. ונאמר, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. וכתוב, ויצו, להשמיענו על עֲבָרָה של עבודה זרה, הכלולה בעצה"ד.

266. הכתוב, על האדם, רומז על איסור שפיכות דמים, הכלול בעצה"ד, כמ"ש, שופך דם האדם באדם דמו יישפך. כאן כתוב האדם, ובשפיכות דמים כתוב האדם. שם שפיכות דמים, אף כאן שפיכת דמים. וקליפות שפיכות דמים שוכנות במרה. והיא החרב של מלאך המוות, שממית בה בני אדם. וטיפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המוות, ממנו מת. וכן כתוב, ואחריתה מרה פִּלְעָנָה, חדה כחרב פיות.

לאמור, זה גילוי עריות. רומז על איסור גילוי עריות, הכלול בעצה"ד. וקליפת גילוי עריות שוכנת בטחול. עליו כתוב, אכלה ומחתה פיה, ואמרה לא פעלתי אוון. כי אין בטחול פה ועורקים לשתות בהם, והוא שותה מדם שחור שבכבד, אע"פ שלא נמצא בו פה.

עליונה, והנוקבא נקראת חכמה תחתונה. ואז מולידה נשמות ישראל, שגם בהם יש הוי"ה שלמה, נרנח"י, ואור של הנשמות מכונות אור של תולדה, שאינם עצם האור של אצילות, מטעם היותם עוברים דרך המסך של המלכות.

ולכן, בת בנה ובת בתה, הן ב' אותיות ה', תולדות ה"ת, ה"ר וה"ת של אור הנשמות, שהן תולדות של ה"ת, הנוקבא דאצילות. וה"ר דנשמות נקראת בת בנה, להיותה נמשכת מהזכר שבה"ת, כי בינה היא בחינת זכר. וה"ת דנשמות נקראת בת בתה, להיותה נמשכת מנוקבא שבה"ת. ואם ז"א ישפיע לה"ר ולה"ת דנשמות בעת הגלות, יבוא השפע לערב רב, ותגלה בזה ערוותו.

ערוות אחי אביך, חל על י', תולדה די' דהוי"ה, שהוא אח לוי. הי' דנשמות, חכמה שבהם, אור של תולדה מי' דהוי"ה, אבא. כי אין הנשמות מקבלים חכמה, אלא בהיותם כלולים בז"א, בעת שז"א מלביש לאבא, י' דהוי"ה.

י' הוא תולדה די' דהוי"ה, אח לוי, כי בחינת י' דנשמות ובחינת ו' דהוי"ה, שהוא ז"א, שניהם מלבישים לאבא, ונחשבים לאחים זה לזה. כי בהיות ב' בחינות במדרגה אחת, נחשבים לאחים. ונאסר לישראל בגלות להמשיך שפע לוי של נשמותיהם, שהוא אחי ז"א אביהם של ישראל, כי השפע יגיע לערב רב, ואז תגלה בזה ערוותו.

271. סוף סוף, בעת שהערב רב מעורבים בישראל, אין קירבה וייחוד באותיות שם הוי"ה. ומיד שיימחו הערב רב מעולם, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ומשום זה, שהערב רב אינם מעורבים בישראל, אדם, שהוא ישראל, יש להם ייחוד בתורה, שכתוב בה, עץ חיים היא למחזיקים בה. והתורה היא מטרוניתא, מלכות. שמצידה נקראים ישראל, בני מלכים. ונקראת תורה דאצילות, שכולה שמותיו של הקב"ה.

272. ומשום זה אמר הקב"ה, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. מְשָׁנָה אל המטרוניתא, אשתו של הנער, מט"ט. כלומר, לא טוב היות האדם בתורה דאצילות, אעשה לו עזר כנגדו, עם התורה דבריאה, אשת מט"ט, שאינה בבחינת גבירה. אלא שהיא מכונה מְשָׁנָה תורה, להיותה מְשָׁנָה לתורה דאצילות, המטרוניתא. והיא השפחה של השכינה. שלפעמים היא עזר אל השכינה, ולפעמים היא כנגדה.

אם זכו ישראל, היא עזר, מבחינת היתר טהור פְּשֵׁר שבתורה. ואם לא זכו, היא כנגדה אל השכינה, מבחינת טמא פְּסוּל אסור שבתורה. חלק התורה, שהוא טהור היתר כשר, הוא מצד יצה"ט. וחלק התורה, שהוא פְּסוּל טמא אסור, הוא מצד יצה"ר. שלולא היה יצה"ר בעולם, לא היה חלק זה בתורה. והטעם, שאמר הקב"ה על תורה דאצילות, לא טוב היות האדם לבדו, עד

והשפע שלה, האם של ישראל, עברה אל לילית, האם של ערב רב. והערב רב, המקבלים שליטה בזמן הגלות, נבחנים לעריות של השכינה ועריות של ישראל העליון, ז"א, בעלה של השכינה. שעל ישראל העליון כתוב, ערוות אביך לא תגלה. כי כשהשכינה בגלות, מקבלת לילית וערב רב את השפע שלו, שהיה צריך לתת לשכינה. וע"כ הגלות נבחן לערוות ישראל העליון.

269. והעוברים על גילוי עריות, מפרידים בין ה"ר דהוי"ה לה"ת דהוי"ה, שהו' דהוי"ה לא יבוא ביניהן. וכמ"ש, ערוות אישה ובתה לא תגלה. כי ה"ר אמא, ה"ת בתה. וכיוון שהו' דהוי"ה ז"א, לא יבוא ביניהם, לקבל מאמא ולהשפיע לבתה, נמצאים נפגמים בזה אישה ובתה, כי מניעת השפעתה של ה"ר, נבחנת ג"כ לערווה אליה. אישה ובתה, הם שכינה העליונה, אמא, ושכינה תחתונה, הבת.

והטעם שגורמים בגלות, שהו' לא יבוא בין ה' לה', כי בעת הגלות, שהערב רב, שהם ה' מינים נג"ע ר"ע, יכולים לבוא לקבל השפע מהו' שבין ה' לה', אז אין רשות להקב"ה, שהוא ו', לבוא ביניהם. וזה עניין, נהר יַחַרְבּ ויִבֵּשׁ. שיחרב השפע של ה"ר, נהר, ויבשה ה"ת מחיסרון של השפע שלה, כדי שלא יתפרנסו הערב רב מהו', עה"ח. ומשום זה אין גישה לוי בין ה"ר לה"ת, בעת שהערב רב ביניהן, כלומר בעת הגלות, שיכולים לבוא ולינוק מהן.

270. ואין רשות לאות י' של השם הוי"ה, להתקרב אל ה"ת, מסיבת הערב רב, שלא יינקו השפע מה"ת. וכמ"ש, ערוות כלתך לא תגלה. כי ה"ת נבחנת לכלה של הי', אב, או"א עילאין, וה' הוא אם, ישו"ת, הו' הוא בן אל הי', שהיא או"א, וה"ת, בת אל ה"ר, ישו"ת. באופן שה"ת היא בת אל ה"ר, והיא כלה של הי', להיותה אשת הו', שהוא בנה של הי'. ואם הי' ישפיע שפעו אל הכלה, ה"ת, בעת הגלות, יקבלו אז הערב רב את השפע, שבוה יתגלה ערוותה של הכלה. וזה, ערוות כלתך לא תגלה.

והם מפרידים בין הו' לה"ר. כמ"ש, ערוות אשת אביך לא תגלה. כי י' אב, ה' אם, ו' בן, ה"ת בת. ומשום זה ציווה עליו כלפי ה"ר, ערוות אשת אביך לא תגלה. כי ה"ר אשת אביו. כי אם יקרב הו', לקבל ממנה שפע בעת הגלות, יינקו הערב רב מהשפע, ויתגלה בזה ערוותה של אשת אביו, להיות השפע שלה היא.

ערוות אחותך, זוהי ה"ת. את בת בנה ואת בת בתה לא תיקח לגלות ערוותה. בת בנה ובת בתה, הן ב' אותיות ה', תולדות ה"ת. אחות הוא שם החכמה, כמ"ש, אמור לחכמה, אחותי את. ובעת שה"ת מקבלת חכמה, היא נקראת אחותך, בת אביך. כי אז מיוחסת לאבא, שאבא נקרא חכמה

את קבורתו עד היום הזה. קבורה, פירושו העלם. ותחיית המתים היא הגילוי. ומה שנעלם משה ונקבר בחוץ לארץ, הוא משום שליטת המשנה בעולם. וע"כ לא ידע איש את קבורתו, עד היום הזה של גמה"ת, שאז, בתחיית המתים, יתגלה משה עם ב' משיחים.

הקבורה שלו, העלם נשמת משה, בא מכוח המשנה, ששולטת על המטרונייתא, הנקראת קבלה למשה, והיא מלכות, והמטרונייתא נבדלה מבעלה. משום זה כתוב, תחת שולש רגזה ארץ, כלומר המלכות, נוקבא דז"א, ארץ. תחת עבד כי ימלוך, מט"ט. ושפחה, זה משנה, שהכתוב, ושפחה כי תירש גבירתה, חל על משנה, אשת מט"ט. ונבל כי ישבע לחם, זה ערב רב, עם נבל ולא חכם, שהכתוב, ונבל כי ישבע לחם, חל על ערב רב, הנקראים עם נבל ולא חכם.

שהיה צריך לתת לו תורה דבריא, אשת מט"ט, בבחינת עזר או כנגדו.

273. והאישה, שיש לה דם טהור ודם טמא, מצד המשנה היא נתונה לו. והיא אינה בת זוג שלו, ואינה הייחוד שלו. כי כל עוד שהמלכות, אשתו של ז"א, צריכה להתקת הבינה, ויש בה ב' נקודות, שמאחת נמשך דם טהור, ומאחת דם טמא, שע"כ הזיווג אינו קבוע. אם לא זכו, נמשך דם טמא, וזיווג זו"ן נפסק, הנה הדם הטמא ניתן לנוקבא דז"א מחמת המשנה, שהיא אשת מט"ט, הנמשכת ממנה. ולפיכך אין הנוקבא בת זוגתו דז"א בקביעות, ואיננה הייחוד השלם שלו, כי אין ייחוד שלם מטרם שנמחה הערב רב מהעולם.

ומשום הערב רב, נקבר משה בחוץ לארץ הקדושה. וקבורה שלו היא במשנה, ולא ידע איש

וייצר ה' אלקים, כל חית השדה

אין שינה אלא גלות. וייקח אחת מצלעותיו. מצלעותיו של מי לקח? מאלו הנערות של המטרונייתא לקחו או"א אחת מהן. והיא בחינת לבן. וכתוב עליה, יפה כְּלָבָנָה.

ביאור הדברים. מלכות מצד עצמה אינה ראויה למוחין, כי כך הצטמצמה בצ"א, שלא תקבל לתוכה שום או"י. וכל תיקונה ע"י עלייתה והתכללותה ברחמים, בינה, או"א. אמנם לעתיד בגמה"ת, בתיקון משה וב' משיחים, תיתקן עצמה ותהיה ראויה לקבל או"י, ולא תצטרך להתמתק בבינה. ולפיכך, יש ב' בחינות בניין אל השכינה:

א. טרם גמה"ת, ע"י המיתוק בעלייתה לאו"א, וזה לעמוד האמצעי לז"א.

ב. בגמה"ת בבחינת עצמה, וזהו לענין משה.

ובגללה, כתוב בגלות האחרונה, ולאדם לא מצא עזר, לתיקון משה וב' משיחים. כי אפילו אחר התכללותה בבינה, תקבל ממנה רק ט"ר, אבל בחינתה עצמה, מלכות שלה, נשארה בלי תיקון. והיא ענין גלות אחרונה. וע"כ נאמר עליה, ולאדם לא מצא עזר, אלא כולם כנגדו. וכמ"ש בזמן ההוא, ויפל ה' אלקים תרדמה. ואין שינה אלא גלות, כי מתוך שלא מצא עזר לתקנה, ע"כ נגזר עליה הגלות האחרון, שתיקונו ע"י משה.

ומטרם גמה"ת, שהוא ע"י תיקון על המלכות, נבחן התיקון ע"י עמוד האמצעי. ועמוד האמצעי, ז"א, לא היה מי שיעזור לו, להוציא השכינה מהגלות, כלומר, מג' גלויות הראשונות, שמטרם הגלות האחרון, כי התיקון הוא ע"י עמוד האמצעי. הזוהר הולך ומבאר לפנינו ב' התיקונים, תיקון עמוד האמצעי ותיקון משה. וכמ"ש, וייקח

274. וייצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה, וכל עוף השמיים. אוי לבני העולם, שהם אטומי לב וסתומי עיניים, שאינם מסתכלים בסודות התורה ואינם יודעים, שהכתוב, חית השדה ועוף השמיים, רומז על עמי הארץ. ואפילו אלו שזכו לנפש חיה, ועוד לא זכו לרוח חיה, אין לשכינה עזר בהם בעת הגלות. וכן אין עזר מהם למשה, שהוא עם השכינה, שבכל עת שגלתה השכינה, לא זו משה ממנה.

275. אמר רבי אלעזר, וכי מי נתן מעשיו של אדם בישראל ובמשה? הרי הכתובים מדברים באדם, ואיך אתה מוציא המעשים מאדה"ר, לתת אותם על משה וישראל? אמר לו רבי שמעון, בני, ואתה תאמר כך? וכי לא למדת הכתוב, מגיד מראשית אחרית. שבתחילת הבריאה רמוזים המעשים שבאחרית הימים, שבגמה"ת.

276. וע"כ משה לא מת, כי הוא עם השכינה בגלות. והוא נקרא אדם. ועליו כתוב בגלות האחרון, ולאדם לא מצא עזר, אלא כולם הם כנגדו. ולאדם לא מצא עזר כנגדו, כתוב על עמוד האמצעי, ז"א, שלא היה מי שיעזור לו, להוציא השכינה מהגלות. וכמ"ש, ויפן כה וכה וינרא כי אין איש. ומשה הוא בבחינתו ממש, כמו עמוד האמצעי. וכתוב בו, ולאדם לא מצא עזר כנגדו, כמו בעמוד האמצעי.

277. בעת שלא מצא עזר כתוב, ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם, ויישן. ה' אלקים, או"א. תרדמה גלות, כמ"ש על הגלות, ותרדמה נפלה על אברם. הפיל התרדמה על משה ויישן, ואין שינה אלא גלות. כי בשינה מסתלקים המוחין, וכן בגלות מסתלק הדעת מישראל. וע"כ

הבשר דמשה אדום, בחינת גבורה עליונה דאמא. כי גבורות דאמא מכוונות בגוון אדום. ומשום זה כתוב, יפה כלבנה. שקו הימין שלה שמצד העלמה בבחינת לגוון לבן. וכתוב, ברה כחמה. כלומר, קו השמאל שלה, שמצד בשר האדום דמשה.

278. ויסגור בשר. שרצו בזה להגן עליה מפני החיצוניים. כי, ויסגור, לשון הגנה. כי ע"י הגבורה הקדושה דבשר אדום דמשה, מבריחים החיצוניים.

פירוש אחר על הכתוב, ויסגור, הוא סגירה, שנעשה מסגרת ע"י הבשר האדום דמשה, שבה המטרוניתא, המלכות, סגור ששת ימי המעשה. ורק ביום השבת ייפתח.

אחת מצלעותיו. כי שבע ספירות של המלכות, שקיבלה מאו"א בעת קטנותה, נקראות עלמות. ונאמר, שאו"א לקחו אחת מהן, והיא חסד, כי חסד נבחן לגוון לבן. וכתוב עליה, יפה כלבנה, שע"י בניין הגדלות של או"א, להשלים עימה את המלכות דמלכות החסרה, נעשית בזה יפה כלבנה.

ויסגור בשר תַּחְתָּנָה. עם בשר דמשה, שכתוב בו, בְּשֶׁגֶם הוא בשר. כי בשגם בגי' משה. וע"כ גם בשר, הנאמר כאן, הוא בשר דמשה, בחינת גבורה. והמלכות נשלמה על ידו בקו שמאל שלה. הבשר של משה הוא אדום, ועליו כתוב, פני משה כפני חמה. כלומר, כמו חמה הנוטה לאדום, אף

וייבן ה' אלקים את הצלע

פנימיות הדברים. נודע שהמאציל התחיל הבריאה ותיקן אותה באופן שבני ישראל יכלו לגמור אותה, כמו שלומדים, עימי אתם בשותפות, אני התחלתי הבריאה ואתם גומרים אותה. כי המאציל תיקן את המלכות רק בט"ר שבה, ותיקון של מלכות דמלכות מסר לישראל, שיתקנו אותה ע"י עבודה ושמירה של ט"ר. ולפיכך, כל עבודת ישראל מטרם גמה"ת, הוא רק בט"ר של המלכות, הנבחן לבירורי רפ"ח (288) ניצוצין, שניתקנו ע"י המאציל.

ומבחינה זו נבנו ב' המקדשים למעלה, ה"ר וה"ת, וכן למטה. וע"כ נבחנו שנבנו ע"י בני אדם, ע"י עבודת בני אדם, שהוטל עליהם לגמור את הבריאה. וכיוון של"ב (32) ניצוצין אחרונים, השייכים למלכות דמלכות, עוד לא ניתקנו, הרי נמצאים מהם הס"א והערב רב, המחטיאים את ישראל. ולפיכך נחרבו ב' בתי המקדש.

אמנם אחר שבני ישראל יבררו כל רפ"ח ניצוצין מכוח שבירת הכלים, אז יברר הקב"ה בעצמו את ל"ב ניצוצין האחרונים, שממלכות דמלכות, הנקראים ל"ב האבן, כמ"ש, והסירות את לב האבן מבשרכם. ואז תתקן המלכות דמלכות, הבית האחרון. וכמ"ש, אם ה' לא יבנה בית, כלומר מטרם גמה"ת, שהעבודה ניתנה לבני אדם, ועל ידיהם נבנו ב' בתי המקדש, הרי שווא עמלו בוניו בו, כי נחרבו. אלא אחר שיגמרו בני האדם את התיקון המוטל עליהם, אז יוריד הקב"ה את ירושלים בנויה, מלכות דמלכות, ואת ביהמ"ק בנוי, הפנימיות של המלכות דמלכות. ואז יהיה בניין עדי עד לנצחיות.

281. ובתיקון העתיד ע"י משה וב' משיחים כתוב, וייבן ה' אלקים את הצלע. על דרך שכתוב, ולצלע המשכן השנית. כי ב' צלעות הם עיקריות במשכן, במלכות, הנמשכות מב' נקודות שבה:

279. וייבן ה' אלקים את הצלע. רמז לעניין הייבום, שלומדים בו, כיוון שלא בנה, שוב לא יבנה. וכמ"ש, אשר לא יבנה את בית אחיו. שלמדו מהכתוב הזה, כיוון שלא בנה, שוב לא יבנה. אבל בהקב"ה, אע"פ שלא בנה את השכינה בשעת הגלות, מ"מ הוא יכול לגאול אותה. כי כתוב בו, וייבן ה' אלקים. כלומר, או"א בנו את השכינה בשבילו. וכיוון שהוא עצמו לא בנה אותה, ע"כ לא שייך לומר בו, כיוון שלא בנה שוב, לא יבנה.

כמ"ש, בונה ירושלים הוי"ה. מד' אותיות הוי"ה נבנית השכינה, הנקראת ירושלים. כי הוי' דהוי"ה, ז"א, הוא בן י"ה דהוי"ה, שהם או"א. ועליהם כתוב, וייבן ה' אלקים את הצלע, אשר לקח מן האדם, קו האמצעי, ז"א. וביאָה אל האדם. שהביא אותו אל הצלע, שלקח מה"ת דהוי"ה, העלמה שלו, מלכות דז"א עצמו. ולא מלכות דמלכות. הרי שירושלים נבנית ע"י ד' אותיות הוי"ה, שעיקר הבונים הם י"ה או"א, והצלע הנבנה היא ה"ת, מלכות של הוי' דהוי"ה, שהוא הז"א, בשביל הוי'.

280. ועל המלכות דמלכות, שאינה בבניין ירושלים, נאמר, ואני אהיה לה חומת אש סביב. שנעשית חומת אש סביב ירושלים, לשמירה מפני הערב רב. ובגמה"ת יוריד אותה הקב"ה בנויה, כמ"ש, ירושלים הבנויה. וע"כ בהר הזה, במלכות דמלכות, שייבנה בו ביהמ"ק ע"י הקב"ה, יהיה קיים לדורי דורות לנצח. ועליו נאמר, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. כי הבית הראשון נבנה ע"י בן אדם, שלמה, והבית האחרון נבנה ע"י הקב"ה. וע"כ כתוב, אם ה' לא יבנה בית, שווא עמלו בוניו בו. כי בית ראשון ובית שני, שנבנו שלא ע"י הקב"ה, לא היה להם קיום, ושווא עמלו בוניו בו.

283. בעת ההוא יזכו ישראל, כל אחד ואחד, בבת זוגו. כמ"ש, ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה. כי באמת נמשכים ישראל מן המלכות, אלא משום שלא יכול העולם להתקיים, שיתף עימה מדה"ר, בינה. ונמצא משום זה, שכל הנוקבאות של נשמות ישראל נמשכות מבינה, מדה"ר, כי מלכות דמדה"ד נגזזה. ונמצא, שאין לישראל בת זוגם האמיתית. אבל בגמה"ת, כשהמלכות עצמה תיתקן, ולא תהיה צריכה עוד לשיתוף הבינה, יהיו אז הנוקבאות של נשמות ישראל ממלכות עצמה, שהיא בת זוגם האמיתית.

וכתוב, וניבאו בניכם ובנותיכם, הם נשמות חדשות, העתידות להיות בישראל. כמו שלומדים, אין משיח בן דוד בא, עד שיכלו כל הנשמות שהיו בגוף, כלומר נשמות הישנות, ואז יבאו נשמות החדשות. כי כל הנשמות שבעולם היו כלולים בנשמת אדה"ר, כמו שלומדים, איפה שלך באדה"ר, היכן הייתה. וכיוון שחטא בעצה"ד, נפגמו כל הנשמות, ומתגלגלים והולכים בכל הדורות, עד שיקבלו את תיקונם משלהם. ויהיה גמה"ת, ואז ימשכו ישראל נשמות חדשות, שעוד לא היו כלולים בגוף אדה"ר. ועל נשמות חדשות הללו כתוב, וניבאו בניכם ובנותיכם.

284. בעת ההיא יוסר הערב רב מהעולם. ואז נאמר בישראל ובמשה, כל אחד ואחד בבת זוגו, ויהיו שניהם ערומים, האדם ואשתו, ולא יתבוששו. כלומר, שלא יהיו צריכים ללבושים לכסות ערווה, כי הוסר הערווה מן העולם, שהם הערב רב, שגרמו הגלות בעולם.

צלע אחת ממדה"ר, וצלע השנייה ממדה"ד. וייבן ה' אלקים את הצלע, הנאמר בתיקון משה, צלע המשכן השנייה, הנמשך מנקודה דמדה"ד, בחינתה עצמה, מלכות דמלכות. אבל הצלע, הנאמר בתיקון עמוד האמצעי, הוא הצלע הנמשך מנקודה דמדה"ר, הכולל ט"ר שלה.

צלע שמצד המשכת החסד, לבן, ונקראת לבנה, על שם אור חסד שבה. ויסגור בשר תחתנה, בשר אדום, אור הגבורה, כי גבורה עליונה דבינה נבחן לאדום. והנוקבא נכללת משניהם, מלבן ומאדום, חו"ג. בעת ההוא נאמר במלכות, שמאלו תחת לראשי, כלומר בשר אדום, גבורה, וימינו תחבקני, אור החסד לבן, שנקרא צלע.

282. ויאמר האדם, זאת הפעם, עצם מעצמי ובשר מבשרי. נאמר על השכינה, שהייתה נערה המאורסת אל קו האמצעי, ז"א, נאמר בה, זאת הפעם, אני יודע שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרי. כי השכינה, מטרם שראויה לזיווג עם ז"א, נקראת נערה המאורסת, ואחר שנעשית ראויה לזיווג, נקראת אישה. וע"כ אחר שנבנית ע"י או"א ונעשית ראויה לזיווג, אמר, זאת הפעם. לזאת ייקרא אישה, להיותה נבנית מצד העליונה, אמא, ה"ר דהוי"ה. כי מאיש לוקחה זאת, מצד אבא, י' דהוי"ה.

ופירוש זה, הוא לפי תיקונה של הנוקבא ע"י עמוד אמצעי מטרם גמה"ת, שהוא ע"י בנין או"א. וכן מתבארים הכתובים כלפי תיקון משה, שהוא בצורת עמוד האמצעי דבחינת נשמות למטה בב"ע.

הבל משה

285. ועל הערב רב כתוב, והנחש היה ערום. כי הנחש היה ערום, לעשות רע יותר מכל החיות, שהם אוה"ע עכו"ם. והערב רב הם בניו של נחש הקדמוני, שפיתה את חוה בעצה"ד. והערב רב, הם היו הזוהמה, שהטיל נחש בחוה. הערב רב, שהתערבו בנשמות, שהוליד חוה, נבחנו לזוהמה כלפי הנשמות. ומאותו זוהמה, שהם בחינת ערב רב, יצא קין. וע"כ הרג את הבל רועה צאן, שכתוב בו, בשגם הוא בשר. בשגם זה הבל, בשגם הוא בוודאי משה, והרג אותו.

286. ועכ"ז, משום שרצה משה לכסות על ערוות אביו, לקח לו לאישה את בת יתרו, שכתוב בו, ובני קיני חותן משה. ונקרא יתרו קיני, משום שנפרד מקין, כמ"ש, וְחָבַר הַקִּינִי נִפְרָד מִקַּיִן. ועכ"ז אע"פ שקין הרג להבל, שהוא משה, מ"מ חזר משה לתקן את קין, שנדבק בו הערב רב, ערוות אדה"ר, מחמת החטא דעצה"ד. ורצה משה למחוק הזוהמה הזו, שהוא ערוות אביו, אדה"ר. וע"כ לקח לאישה את בת יתרו, שיתרו היה גלגול קין, שע"כ נקרא קיני. ובוזה שלקח את בתו, תיקן אותו, ודחה ממנו את הזוהמה, שהיא הערב רב. ולאחר שהפריד הערב רב מנשמת קין, רצה להחזירם בתשובה, כדי לכסות ערוות אביו, אדה"ר. שהקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, ואמר לו הקב"ה למשה, הישמר מפניהם מגזע

כלומר, בשגם הוא בגי' משה. ומשה הוא גלגול נשמת הבל. נמצא, בשגם, רומז על הבל ומשה. וע"כ היה הבל רועה צאן, כמו משה. וקין, שהרג אותו, נמצא שהרג את משה. ועשה זאת מכוח הערב רב, שהיה מעורב בנשמתו. והוא היה בן הבכור של אדם. ע"כ התערב הזוהמה בנשמת קין ולא בנשמת הבל, משום שקין היה בן הבכור,

וערום אשוב שמה, רומז על גלות האחרון. מה שהיה שמו משה, נהפך בעיני הערב רב לשמה ולשנינה. וזה שאמר איוב, אשוב שמה. ורומז כאן, שמה עתיד בגלות האחרון להתהפך בין הערב רב, מהשם משה לשמה. כלומר, שהולך ביניהם לשמה. ואיוב אמר ע"ז, ה' נתן, שנתן התורה, וה' לקח, שחזר ולקח אותה בגלות האחרון ונסתמה מישראל, יהי שם ה' מבורך.

289. ובשעה שנשברו ב' לוחות התורה, והתשבע"פ נסתמה, נאמר בישראל, ויתפרו עלי תאנה. שהתכסו בכמה קליפות של הערב רב, משום שנעשו עירומים מתורה, והתכסו שלא יתגלו ערוותם, שהם מקומות האחיזה לקליפות. והכיסוי שלהם הוא כנפי הציצית.

ועל רצועות התפילין כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם. אבל אצל ציצית נאמר, ויתפרו עלה תאנה. כי נאמר ב' מיני כיסויים לכסות ערוותם, שהגיע אליהם ע"י העצה"ד:

א. הם הכיסויים שעשו בעצמם, שהם עלה תאנה.

ב. הכיסויים שעשה להם הקב"ה, שהם כותנות עור.

ולפיכך כשהכתובים מרמזים של ישראל אחר שבירת הלוחות, אומר הזוהר, שהכיסוי של עלה תאנה, רומז על כיסוי של כנפי ציצית, שהם תשמישי מצווה, שנזרקים לאחר עשיית המצווה, כי אין בהם שום קדושה. והכיסוי של כותנות עור רומז על רצועות התפילין, שהם תשמישי קדושה שנגזרים. שיש בהם משום קדושה, אפילו אחר עשיית מצוותן.

ויעשו להם חגורות, כמ"ש, חגור חרבך על ירך, גיבור. וזהו ק"ש. כי ק"ש כחרב כלפי החיצוניים, שחוגרים אותה על ירך. שנאמר בו בק"ש, רוממות אל בגרונוס וחרב פיפיות בידם. שק"ש, שקוראים בגרון, כמו חרב. וע"כ אומר עליו, ויעשו להם חגורות.

הרע ההוא. ואת מחשבתך הטובה, שרצית להחזירם בתשובה, אצרף למעשה. ערב רב האלו, הם כוחות הפירוד, שהיו בעצה"ד, שבסיבתם הזהיר אותנו הקב"ה, כמ"ש, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. וכן הם כוחות הפירוד שבחטאים של משה וישראל.

287. ומחמת הערב רב נגלו ישראל בגלות, וגורשו מאדמתם. כמ"ש, ויגרש את האדם. אדם, רומז על ישראל. ומשה גורש ממקומו מחמת הערב רב. כי לא נשמר מהם, כמו שהזהיר אותו הקב"ה, אלא שרצה לקרבם לקדושה. ומשום זה לא זכה להיכנס לארץ ישראל, ונקבר בחוץ לארץ. כי בגללם עבר על מאמר הקב"ה, וחטא בסלע, שהיכה אותו. שהרי אמר לו, ודיברתם אל הסלע, והוא היכה בסלע. והערב רב גרמו לו את זה.

ועכ"ז, מחשבה טובה הקב"ה מצרף אותה למעשה. כי משה לא היה מקבל את הערב רב, לתת בהם אות ברית, אלא כדי לכסות ערוות אביו. וע"כ הקב"ה צירף מחשבתו הטובה למעשה. ובשכר זאת, אמר לו הקב"ה, ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו. שהתקיים במשה, שבני רחביה רבו למעלה, כלומר, שרבו והיו למעלה משישים ריבוא. ועל הערב רב אמר הקב"ה, מי אשר חטא לי, אֶמְחֶנּוּ מספרי, משום שהם מזרע עמלק, שכתוב בו, תמחה את זכר עמלק, והערב רב גרמו ג"כ, שיחטאו ישראל בעגל, ונשברו ב' לוחות העדות הראשונות.

288. הכתוב, ותיפקחנה עיני שניהם ויידעו כי עירומים הם, רומז ג"כ על ישראל. שידעו ישראל בשעבוד מצרים, שהם עירומים. שהיו שם בלי תורה. ונאמר בהם גם בגלות האחרון, ואת עירום וּפְרִיָהּ. כי מתורה וממצוות זוכים ישראל ללבושים לנשמתם. ובהיותם בגלות מצרים, וכן בגלות האחרון בלי תורה, נמצאים נשמותיהם בהכרח עירומים בלי לבושים.

ואיוב אמר משום זה פעמיים עָרוֹם, על ב' הגלויות. עָרוֹם יצאתי מבטן אימי, ועָרוֹם אשוב שמה. כי ערום יצאתי, רומז על גלות מצרים.

ערבובים רעים

[ערבובין בישין]

עמי הארץ, שכתוב בהם, ארור שוכב עם כל בהמה. משום שהם מצד הנחש, שנאמר בו, ארור אתה מכל הבהמה.

291. והרי יש כמה ערבובים רעים בישראל הנקראים בהמות וחיות. אבל יש ערב מצד הנחש, ויש ערב מצד אוה"ע עכו"ם, שהם דומים לחיות ולבהמות השדה. ויש ערב רב מצד המזיקים, שהם נשמות הרשעים, כי נשמות

290. וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן. רומז על ישראל, כשקרבו לקבלת התורה על הר סיני. כמ"ש, הִשְׁמַע עִם קול אלקים מדבר מתוך האש, כאשר שמעת אתה, ויחי. אבל הערב רב לא יכלו לשמוע קול אלקים ומתו, ואלו שנשארו מהערב רב, שלא מתו, אמרו אח"כ למשה, ואל ידבר עימנו אלקים, פן נמות. וגרמו שכחה בתורה ע"י שהחטאו ישראל בעגל. והערב רב הם אלו

אִיכָהּ. בכתוב, ויאמר לו, איכה, רמז הקב"ה לאדה"ר, שביהמ"ק עתיד להיחרב, ועתידיים לקונן עליו איכה, כמ"ש, אִיכָה ישבה בדד. כי איכה הוא אותיות א"י כ"ה. אשר כ"ה הוא שם השכינה, ששרתה בביהמ"ק, א"י פירושו איה, כמ"ש, אִי הבל אחיך. ולכן, אחר החורבן, אמר על השכינה, א"י כ"ה, איה עתה השכינה, הנקראת כ"ה.

ולעת"ל, עתיד הקב"ה לבער כל מיני הרע מהעולם, כמ"ש, בילע המוות לנצח. כי המוות הוא שורש כל הרע. וכשיתבטל המוות, יתבטל כל הרע. אז חוזר הכול למקומו, כמו שהיה לפני החטא של עצה"ד, שממנו היה המיתה וכל מיני הרע, ככתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

הרשעים הם ממש מזיקי העולם. ויש ערב רב של שדים ורוחות ולילית.

וכולם מעורבים בישראל. ואין בכולם ארור, כמו עמלק, שהוא נחש הרע, ואל אחר. הוא המגלה כל עריות שבעולם, כלומר, הוא שורש הקליפה, המביא גילוי עריות בעולם, הוא רוצח, שממנו נמשך הרציחה בעולם. ובת זוגו היא סם המוות של עבודה זרה. באופן, שג' עבירות החמורות: גילוי עריות, שפיכת דמים ועבודה זרה, נמשכים מקליפת עמלק, שהוא הנחש, והוא אל אחר. וכולם הם בחינת ס"מ. ויש הרבה בחינות ס"מ, ואין כולם שווים. אבל ס"מ זה, שמצד הנחש, הוא ארור מכולם.

292. ויקרא ה' אלקים אל אדם, ויאמר לו,

התיקון של עולם התחתון מעולם העליון

[תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה]

ובונה עולמות, ולא היה להם קיום ונחרבו. שהעולמות שיצאו מהמלכות בעת צ"א, הנקראים עולמות דתוהו, שבהם הייתה שבירת הכלים, שהם חורבן עולמות הללו.

ועליהם לומדים, שמתחילה נברא העולם במדה"ד, מלכות דצ"א, שנקראת מדה"ד, ראה שאין העולם מתקיים, שנחרבו, שיתף עימו מדה"ר, שהתעטף הקב"ה, בינה, בעיטוף אחד של אור, וברא את העולם, כלומר, שהעלה אליה את המלכות, ואורה התמעט משום זה לו"ק, הנקרא אור עטוף, שאז השתתפה מדה"ד, מלכות, עם מדה"ר, בינה, שע"י זה התקיים העולם.

295. והוציא מאור עטוף זה ארזים עליונים גדולים, מזוהר העליון ההוא. שאח"כ חזר והמשיך ג"ר לאור העטוף הנזכר. ושם מרכבה שלו על כ"ב (22) אותיות רשומות, שהם זו"ן. כי אותיות אל"ה דבינה, שבעת קטנות יורדות ממנה לזו"ן, ובעת גדלות הבינה מחזירה אותם אצלה. והן נבחנו כמו מרכבה, הנוסעת הנה והנה. ושם מרכבה שלו על כ"ב אותיות, על זו"ן בקטנות. ואח"כ בגדלות נחקקו הזו"ן בעשרה מאמרות, שפירושם מוחין דג"ר. ואז התיישבו, שבאו על תיקונם הנרצה.

וכתוב, אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. וכמ"ש, ארזי לבנון אשר נטע. כי חכמה נקרא לבן, ובינה נקרא לבנון. האפריון שעשה שלמה, הנוקבא, עשה לו מהכלים דבינה, לבנון. וכן ספירותיה ארזי לבנון, מארזים הללו נבנה הנוקבא.

296. עשה לו המלך שלמה. המילה, לו, מיותרת. והזוהר מפרש, לו לעצמו, שהמלך שלמה, ז"א במוחין דבינה, עשה את האפריון

293. כל שלמה, הנאמר בשה"ש, פירושו, המלך שהשלים שלו, ז"א. ואם נאמר, מלך סתם, ולא המלך שלמה, פירושו הנוקבא דז"א, מלכות. מלך התחתון נכלל במלך העליון, והעניין הוא, שהתחתון יורש את העליון, ושניהם נעשו כאחד. מה שמבדיל בין המלך שהשלים שלו, ובין הנוקבא מלך סתם, שמלך התחתון, הנוקבא, אין לה קיום אלא בעלייתה למלך עליון, בינה. כי הנוקבא מצד עצמה אינה יכולה לקבל מוחין.

אלא ע"י עלייתה של הנוקבא לבינה, יורשת התחתון, הנוקבא, לעליון, בינה. כי האמא משאילה בגדיה לבתה, ומקשטת אותה בקישוטיה. ולפיכך נקראת הבינה וכן הז"א, הנמשך מבינה, בשם מלך שהשלים שלו. שהרי כל השלום של הנוקבא, הכלים והמוחין שלה, נמשכים מבינה וז"א. כי ע"י עלייתה של הנוקבא אל הבינה, נעשו הבינה והנוקבא כמו אחד, והנוקבא יכולה לקבל אותם המוחין כמו הבינה.

ואז נקראת הנוקבא בית, כי ע"י שיורשת המוחין דהארת חכמה מבינה, היא נקראת בית, כמ"ש, בחכמה ייבנה בית. שזה רומז, שאין הנוקבא נקראת בית, אלא בזמן שיש לה חכמה. וכתוב, אִפְרָיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אפריון, דבר התיקון של עולם התחתון, הנוקבא, מעולם העליון, בינה. כלומר, כשהמדובר הוא בנוקבא בתיקונה ע"י הבינה, מכנים אותה בשם אפריון.

294. כי עד שלא ברא הקב"ה את העולם, היה שמו סתום בו, והיה הוא ושמו הסתום בתוכו, אחד. שמו, מלכות, שמטרם הבריאה הייתה כלולה וסתומה בא"ס, בלי שום גילוי והיכר. והיה אז הוא ושמו הסתום בו אחד. ולא נגלה דבר, עד שעלה ברצונו לברוא העולם. והיה רושם

מוציא א"א את הבינה לחוץ מראש, וכן ז"א מוציא את המלכות לחוץ מאצילות, ונעשית ו"ק בלי ראש, קו ימין. ושואב בתוכו, זה נקודת השורוק, שאז הבינה חוזרת לראש א"א, וכן המלכות חוזרת לאצילות, ומקבלת המוחין דחכמה, קו שמאל, שקבלת המוחין הללו מכונים שאיבה.

ומאירים זה בזה בדרכים הידועים, שזו נקודת החיריק, יציאת קומת החסדים, המלבישה ב' הקווים ימין ושמאל זה בזה, שהוא עניין קו האמצעי, שאז מאירים זה בזה. שקו ימין הנמשך מהחולם, מקבל בחינת הג"ר מקו שמאל, הנמשך מהשורוק, וכן קו שמאל מקבל החסדים מקו ימין. ויש חכמה וחסדים בקו ימין, וכן חכמה וחסדים בקו שמאל, שבוה נשלמים המוחין.

ואז כתוב עליהם, בחכמה ייבנה בית. וע"ז רומזת הב' דבראשית. כי אחר שהחכמה התלבשה בחסדים, נקראת הבינה בשם בית, וכן המלכות נקראת בשם בית, שעליהם רומזת ב' בראשית, כי ב' נקראת בית. בית העליון, בינה, נבנה בחכמה. וכן בית התחתון, מלכות, נבנה בחכמה. אמנם בית הגדול העליון, בינה, היא יישוב העולם, שהמוחין אינם לעצמה אלא בשביל יישוב הזו"ן, הנקרא עולם. ובית התחתון הוא מלך סתם, המלכות.

299. והמלך, מלכות, ישמח באלקים עליון, בינה, לאחוז בו תחת ראשו ולקרב אותו בחדווה, שיהיו שניהם אחד. כמ"ש, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, הנאמר על המוחין דבינה, המקובלים למלכות ע"י הז"א. ומבואר בזה הכתוב, והמלך ישמח באלקים, המלכות תשמח בבינה, באלקים עליון, להיותה אוהזת בה תחת ראשה, שמשפיעה לה מוחין, שנעשים למלכות בחינת ראש, וכן משפיעה לה חסדים, כדי לקרב אותה אליה, להתייחד עימה לאחד. כי אז המלכות עולה ומלבישה לבינה, ונעשות שתיהן אחד.

והמלך ישמח באלקים, השמחה באור שהוציא. כי מבאר הכתוב ע"פ סדר יציאת המוחין בשלוש נקודות חולם שורוק חיריק. והשמחה היא שמחת האור, שהוציא לחוץ בנקודת החולם. ואע"פ שע"י יציאה זו, נעשית רק ו"ק בלי ראש, מ"מ ע"י יציאה זו של הבינה, נעשית המלכות מוכשרת לקבל כל המוחין דבינה. ולולא יציאה זו, לא הייתה המלכות ראויה לקבל מוחין. וע"כ אומר הכתוב על יציאה זו, והמלך ישמח באלקים. שהשמחה היא משום שיצא דרך שביל אחד נסתר וגנוז, והכניס בו ב' שבילים, שניים שהם אחד.

כי אחר שנכללה ונמתקה המלכות בבינה, היא נוסדה בב' נקודות, בנקודה של עצמה ומנקודת הבינה, המכוונות מנעולא ומפתחא. אמנם בחינתה עצמה, מנעולא, שאין לה זיווג, נגזזה בה ואינו

לעצמו. לו לתיקונו. שתיקן עצמו תחילה עם האפריון. לו, להראות כבודו העליון, להשפיע מוחין שלו מכבוד העליון, בינה, אל האפריון, מלכות. לו, להודיע שהוא אחד ושמו אחד, להביא את גמ"ת, כמ"ש, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל הזמן ההוא כתוב, וידעו כי אתה שמך ה' לבדך.

297. בהגעת הזיווג דהכאה, במלכות דבינה, מושגים ההיכלות, המוחין. נוטף לצד זה שלמעלה הוא נוטף לימין. נוטה לשמאל, יורד למטה. כשממשיך המוחין מלמטה למעלה, ימין, נצח. וכשנוטה לשמאל, הוד, יורדת הארת המוחין מלמעלה למטה. אבל מנצח אין הארתם נמשך למטה. וכן ממשיך המוחין לד' הזוויות, שהם י"ב (12). כי כל זוויות כוללת ג' בחינות. המלכות דבינה מתפרש למעלה ולמטה ולד' זוויות, כדי להיות נהר אחד עליון.

כלומר, המלכות דבינה משפיע כל אלו המוחין, שיצאו בבינה, לז"א. שעל ידיהם נעשה ז"א נהר אחד עליון, כמ"ש, ונהר, ז"א, יוצא מעדן, בינה. ואלו המוחין הם כ"ד (24) בחינות. כי י"ב בחינות כלולים בד' זוויות, חו"ב תו"מ, מבחינת הנצח, כלומר י"ב בחינות מלמטה למעלה. ויש חו"ב תו"מ מבחינת ההוד, כלומר י"ב בחינות מלמעלה למטה. והם כ"ד בחינות. וכל אלו נעשים נהר אחד עליון, מוחין אל הז"א, שהוא, ונהר יוצא מעדן.

298. ז"א, נהר העליון, יורד ומשפיע המוחין למטה, למלכות, ועושה אותה ים הגדול, כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים. כי המלכות אוספת את הכול ושואב אותם בתוכה. כי אלו המוחין, שהם כ"ד בחינות, יוצאים בתוך הבינה, הנקראת נחל, כמ"ש, מנחל בדרך ישתה, הז"א, על כן ירום ראש. ג"ר, הנקראים ראש. וע"כ נבחנו כ"ד בחינות המוחין בשם נחלים. ואלו הנחלים ישתה הז"א, ומשפיע אותם אל המלכות, כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים. כי המלכות נעשית לים הגדול ע"י הנחלים שמקבלת מז"א.

כמ"ש, אני חבצלת השרון. ואינו נקרא שרון, אלא המקום הסמוך לים הגדול, שהוא שואב כל מימי העולם. פירוש, שרון הוא מלשון, יָשור על אנשים, כלומר ראייה, מוחין דחכמה. וע"כ כשיש למלכות מוחין דחכמה, היא נקראת חבצלת השרון. שאין המלכות נקראת שרון, אלא בעת שסמוכה לים הגדול. שיש לה הנחלים דבינה, המוחין דחכמה, כי אז היא שואבת בתוכה כל מימות הבינה, הנקראת עולם, שהם כל כ"ד הנחלים, שמוציא לחוץ, ושואב בתוכו. ומאירים זה בזה בדרכים הידועים.

יציאת המוחין היא בשלוש נקודות: חולם, שורוק, חיריק. מוציא לחוץ נקודת החולם. שאז

כלומר, עיקר הבית, החכמה, מתלבש בחסדים דנקודת החיריק. שבוז בונה בית לזו"ן ליישוב, שמלבישה החכמה בחסדים. ואח"כ היא משפיעה אותם לזו"ן, כשהם מלובשים זה בזה. ואז נבנים הזו"ן, הנקראים עולם, ליישוב הבית. והמוחין נשלמים בכל צורכם.

וזהו כמ"ש, בראשית ברא אלקים. אשר בראשית, אותיות בית ראשית. ראשית הוא חכמה, כשהמלכות אוספת כל המוחין לתוכה ונעשית ים הגדול, לשאוב כל המוחין, בנקודת השורוק, אז נקראת המלכות ראשית. וכאשר ראשית, חכמה, מתלבשת בחסדים, נקראת בית ראשית, כי עתה היא בית ליישוב. וזהו, בראשית ברא אלקים.

301. ים הקרוש, מלכות, שואבים מימיו את כל מימי העולם, ואוסף אותם לתוכו, והמים הולכים ומשוטטים בו לכאן ולכאן, ונשאבים בו. וזה יוצא ונעשה במלכות מתוך העליונה, מהבינה. כמ"ש, מבטן מי יצא הקרח. מהבינה, הנקראת מ"י, יצא הקרח, במלכות, ונעשית לים הקרוש. שמימיו נקרשים בו, כדי שישאב מים אחרים. שמטבע מים קרושים, שנעשה בהם נקבים חלולים מרובים. וע"כ, אם שופכים עליהם מים, הקרח בולע ומקבל אותם. ונמצאו שע"י הקרישה, נעשו המים לבית קיבול, לקבל מים אחרים.

הזוהר מבאר החיוב להתלבשות החכמה בחסדים. ואומר, ים הקרוש, שואבים מימיו את כל מימי העולם, ואוסף אותם לתוכו, והמים הולכים ומשוטטים בו לכאן ולכאן, ונשאבים בו. כי בעת שהמלכות מקבלת החכמה בנקודת השורוק, ונקראת ים, היא נעשית אז ים הקרוש. שהאורות נקרשים ונסתמים בתוכם, ואינם מושפעים ממנה ולחוץ, ונעשה בה תיקון זה, כל עוד שהחכמה בלי חסדים, שהיא מזיקה לתחתונים. וע"כ האורות קרושים בתוכה, ואינם מושפעים לתחתונים.

המלכות, היא ים הקרוש, בו בעת שאורותיה שואבים כל אורות העולם העליון, בינה, ואוספים אותם לתוכה, בעת שהבינה חוזרת לראש דא"א ונעשית חכמה. והמים הולכים ומשוטטים בו לכאן ולכאן, ונשאבים בו. מתוך שאינם מושפעים ממנה ולחוץ, נמצאים המים הולכים, ומשוטטים בה לכאן ולכאן. וע"י זה הם נשאבים בה.

כי להלן אומר, שע"י כוח הרוח הדרומית, שהוא החסדים, הנמשכים בכוח נקודת החיריק, נמס הקרח שבה, וחוזרת להיות נוזלים ומשפיעה לתחתונים. והנה אז, אחר שבאה בשליטת רוח דרומית, כבר אינה יכולה המלכות לקבל עוד חכמה, אלא אותו אור החכמה שקיבלה מכבר,

ניכר בה כלל. ורק נקודת הבינה, מפתחא, שעליה יוצאים כל המוחין, היא מגולה בה, וע"כ ראויה למוחין. וזהו שיצא דרך שביל אחד, במפתחא.

כי הכניס בה ב' שבילים, שביל דמפתחא ושביל דמנעולא. אבל ניתקנו בשניים שהם אחד, שאינו ניכר אלא אחד, המפתחא. ומשום זה נוסד העולם, מלכות, במוחין שלמים. כי על המפתחא, הנמשכת מבינה, יוצאים אח"כ כל המוחין דגדלות. ואם היה ניכר בה השביל השני, מנעולא, לא הייתה יכולה לקבל שום מוחין. ולפיכך נאמר על יציאה זו דרך שביל דמפתחא, והמלך ישמח באלקים.

300. והמלך ישמח באלקים. שעולם התחתון ישמח בעולם העליון הסתום. אותו העולם, הנותן חיים לכל, הנקרא ח"י המלך. בעת שבינה חוזרת לראש א"א, שאז נבחנת לנקודת השורוק, ואז נעשית בו לחכמה, ונקראת אז אלקים, עמוק וסתום בשם, ואור החכמה מכונה אור החיה, כמ"ש, והחכמה תחיה בעליה. וכתוב, והמלך ישמח באלקים. שעולם התחתון ישמח בעולם העליון הסתום, בעת שבינה נקראת עולם עמוק וסתום, בעת עלייתה לראש א"א, ונעשית לחכמה בנקודת השורוק, שאז הבינה שולחת חיים, מוחין דחכמה, לכל המדרגות. ומוחין אלו נקראים חיי המלך.

ואין הפירוש שהיא משפיעה עתה החיים לכל. כי עתה היא מחוסרת חסדים, והתחתונים אינם יכולים לקבל ממנה כלום בלי לבוש החסדים. כי ע"כ היא נקראת עתה עולם הסתום. אלא הפירוש הוא, שאח"כ היא מלבישה אור החכמה הזה באור דחסדים, בנקודת החיריק, ואז היא משפיעה מכאן החכמה, הנקראת חיים, לכל המדרגות.

המוחין דנקודת שורוק הם עיקר הבית, כי אין המלכות נקראת בית, אלא ע"ש מוחין דחכמה, כמ"ש, בחכמה ייבנה בית. וע"כ המוחין דשורוק, חכמה, הם עיקר הבית. אלא שעדיין המוחין סתומים, מטעם חיסרון של חסדים. ונבחן משום זה, שעוד אין יישוב הבית, אלא היא עיקר הבית, כי אח"כ יימשכו מכאן הארת החכמה, שהוא עיקרו של הבית.

הבית הזה בונה בית של העולם, זו"ן, ובונה העולם, שהם זו"ן. נקודת החיריק היא קומת החסדים, שהחכמה מתלבשת בהם, כדי שיוכלו להתלבש בתחתונים, זו"ן, הנקראים עולם. והבית הזה, עיקר הבית דנקודת השורוק, בונה בית של העולם, מתלבש בחסדים, הנבחן לבניין בית ביישוב, בשביל העולם, זו"ן. כי בכל מקום שנזכר בניין, פירושו, באור החסדים, הנמשכים מג"ר דבינה, שהם, כמ"ש, כי חפץ חסד הוא.

וכשמתקרבים זה בזה, שהנהר אל"ה חוזר ומתקרב אל אותיות מ"י שבמחשבה, וחוזר ונשלם בשם אלקים, ע"י שביל אחד, שאינו ידוע למעלה ולמטה, נעשה כאן ראשית אל הכול. בשעת גדלות, שהארת ע"ב ס"ג דא"ק חוזר ומוריד את המלכות מהמחשבה למקומה, אז חוזרים אותיות אל"ה אל המחשבה, ונשלם בה השם אלקים, כמקודם לכן.

ובראשית, אותיות ב' ראשית, אשר ב' רומז על מלך סתם, המלכות, שנוסדה והשתכללה מראשית, בינה, מחשבה. והמלכות והבינה דומות זו לזו. וע"כ באים יחד במילה בראשית, אשר ב' היא המלכות, ראשית היא הבינה.

304. ברא אלקים את השמיים. פירושו, שהוציא מתוכו קול. אלקים, בינה, האציל והוציא את השמיים, ז"א, קול. והוא נקרא קול השופר. השמיים, ז"א, שולטים על הארץ בכוח המוחין, הנקראים חיי המלך העליון. אור החכמה נקרא חיים. מלך העליון, הבינה, שהאצילה את השמיים. וע"כ נקראים מוחין אלו בשם חיי המלך העליון. כמ"ש, בן ישי חי על האדמה. כי הארת החכמה, הנקראת חיים, הם תלויים בבן ישי, במלכות דוד, ועל ידם משל על הכול. והארץ, המלכות, מקבלת מן השמיים, כמ"ש, ברא אלקים את השמיים ואת הארץ.

כי יש ב' בחינות מלכות אל הז"א:

- א. המלכות שמחזה ולמעלה דז"א, מלכות דוד,
- ב. מלכות שמחזה ולמטה, רחל, ארץ.

ואלו המוחין דחכמה, הנקראים חיי המלך העליון, הרי הז"א, שנקרא שמיים, משפיע אותם אל הארץ, הנוקבא שמחזה ולמטה. אמנם הם תלויים במלכות דוד, במלכות שמחזה ולמעלה. כי הזיווג דז"א לקבל המוחין עם מלכות דוד, ואחר שהתקבלו במלכות דוד, משפיע אותם אל הארץ, הנוקבא התחתונה.

והחיים תלויים בבן ישי, במלכות דוד, כי בה נעשה הזיווג, לקבל מוחין הללו מבינה. ואח"כ משפיע אותם לארץ. וזהו שמביא הכתוב, בן ישי חי על האדמה. להורות שהחיים המקובלים לאדמה, נוקבא תחתונה דז"א, באים מבן ישי, הנוקבא שמחזה ולמעלה. הו' שנוסף על המילה אַת, כמ"ש, ואת הארץ, הוא כדי לשלוט ולהשפיע מזונות על הארץ, אל הנוקבא התחתונה. כי ו' זו של ואת הארץ, הוא זכר שבנוקבא. והשפעת המזונות היא מקבלת מהזכר הזה.

305. כתוב, את השמיים. והיא כוח הכללות של כ"ב אותיות, המרומזים בא"ת, מא' עד ת', שהוציא אלקים, בינה, ונתן לשמיים, ז"א. א"ת רומז על נוקבא, כי א"ת הוא כללות כ"ב אותיות

בעת שהייתה קפואה, מתלבש עתה באור החסדים, שמקבלת מהדרום. וע"כ נבחן, כמו שאור החכמה הולך לכאן ולכאן. כלומר, שתחילה הולך ובא אל המלכות, ואח"כ, ע"י הרוח הדרומית, חוזר ויוצא מתוכה ובא אל שורשו. אמנם בינתיים שואבת המלכות את אור החכמה שעבר בתוכה.

ומימי החכמה הולכים ומשוטטים לכאן ולכאן. כי תחילה באים אליה וקופאים בה, ואח"כ יוצאים בחזרה ממנה בכוח רוח דרומית, ובינתיים נשאבים בה. כי נשאב בה אור החכמה. שקולטת אותו בתוכה ונשאר בה תמיד, מאותו העת שהייתה קפואה עימו.

ואומר, וזה יוצא ונעשה במלכות מתוך העליונה. שעניין הקרישה והקרח נמשך אל המלכות מן העליונה, מבינה, כמ"ש, מבטן מי, שהיא בינה, הנקראת מ"י, יצא הקרח.

302. קרח זה של ים הקרוש, לא ייזלו מימיו, אלא בשעה שכוחו של הדרום, הימין, מגיע אצלו, ולוקח אותו עימו. אז המים שהיו קרושים מצפון, השמאל, נמסים ונמשכים מכוח הדרום, ומשפיעים אל התחתונים. כוחו של הדרום נקודת החיריק, קומת החסדים, היוצאת על מסך דבחינה א'. ומתוך שהוא מכריע את החסדים דקו ימין, דרום, ומשליט אותו על השמאל, צפון, ע"כ נבחן לכוחו של הדרום. ואז כוחו של הדרום מגיע לקרח, הנמשך מצפון, מקו שמאל, ולוקח אותו עימו, שכולל אותו בתוכו. וכיוון שקו שמאל נכלל בימין, תכף נמס הקרח, והאורות נמשכים לתחתונים.

כי מבחינת הצפון, מקו שמאל, נקרשים המים. ומבחינת הדרום, מקו ימין, נמסים וניגרים לתחתונים. להשקות כל חיות השדה, את המדרגות שלחוץ מאצילות, בב"ע. ואלו שבב"ע נקראים קרי בְּתָר, הרי פירוד. כי על ב"ע כתוב, ומשם ייפרד. שכולם יושקו, בשעה שדרום מתחיל להתחבר עימו. ואז המים נמשכים, ובכוח עליון זה הנמשך מהדרום, יהיו כולם בתפארת ובשמחה.

303. כשהמחשבה עולה ובא ברצון מהנסתר שבכל הנסתרות, א"א, נמשך מתוך המחשבה נהר אחד. הבינה נקראת מחשבה. המלכות נקראת רצון. נהר הנמשך ויוצא מהמחשבה, הם ג' אותיות אל"ה, שיצאו לחוץ מהמחשבה, הנקראת אלקיים.

כשהבינה דא"א, המחשבה, קיבלה בתוכה את המלכות דא"א, הרצון, ונכללה בה, נמשך ונפרד מהבינה נהר אחד, כלומר ג' אותיות אל"ה דאלקים, נפרדו מבינה ונמשכו וירדו לזו"ן. ולא נשאר בבינה, כי אם ב' אותיות מ"י מהשם אלקים שבה.

לעולם תחתון, להאציל את עולם תחתון דזוין, זוין הקטנים. והוא מתמלא ע"י זיווג מאור העליון, באורח של מדרגה אחת השורה עליה, כעין השביל הסתום והנסתר והגנוז של מעלה.

כי מבי מלכויות, מנעולא ומפתחא, באו"א עילאין משמשת המלכות מנעולא, שנועלת שם את הזיווג דהארת חכמה, שהי לא תצא מאויר דאו"א, וע"כ נשארים או"א באוירא דכיא בחסדים מכוסים. ולפיכך מכונה המנעולא שביל הסתום והנסתר והגנוז.

ובישו"ת משמשת המפתחא, שפותחת בהם המוחין דהארת החכמה, והי יוצאת מאויר שלהם ונעשו אור. ולפיכך נקראת המלכות דישו"ת אורח או דרך, כי כל המוחין דהארת חכמה מתגלים בה. ונאמר, שהוא מתמלא ע"י זיווג מאור העליון, באורח של מדרגה אחת, מדרגת המפתחא, השורה על עולם תחתון, ישו"ת. השורה בישו"ת, כעין השביל הסתום והנסתר והגנוז של מעלה, באו"א.

כי אחד מהם שביל דק, באו"א, ואחד מהם אורח, בישו"ת. אותה שלמטה היא אורח, כמ"ש, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. אותה שלמעלה, או"א, היא שביל דק, כמ"ש, נתיב לא ידעו עיט. כלומר, שאין שם זיווג, המכונה ידיעה. וע"כ כתוב, נתיב לא ידעו עיט. כי הוא לא נודע.

כמ"ש, הנותן בים דרך. ישו"ת, שניתקנו במלכות דמפתחא, המכונה דרך. ובמים עזים נתיבה. או"א, ששם נתקנה מלכות דמנעולא, הנקראת שביל או נתיב. כי זכר דמנעולא נקרא שביל, ונוקבא נקראת נתיב. וכתוב, בים דרכך. ישו"ת, שתיקונם במלכות של דרך. ושבילך במים רבים. או"א, שתיקונם במלכות של שביל דק. שבעת שעולם עליון דבינה נכלל בעולם תחתון, והאצילה את עולם תחתון דזוין, זוין הקטנים, הנה נאצלו במפתחא, המכונה דרך או אורח. וע"כ מקבלים גם הם הארת חכמה, כמו עולם תחתון דבינה.

עולם העליון דבינה, או"א, שבמלכות דמנעולא, הנקראת שביל או נתיב, כשהתמלאו בזיווג דאור העליון על המלכות שלהם, והתעברו מהאור, כמו נוקבא המתעברת מן הזכר, הוציאו וילדו שני בנים כאחד, זכר ונקבה, זוין. והם שמיים וארץ, כעין עולם העליון דבינה, או"א. כי גם הם ניתקנו במלכות דמנעולא כמוהם. וע"כ נמצאים גם הם בחסדים מכוסים.

והתבאר ההפרש משמיים וארץ עליונים, שיצאו מעולם עליון דבינה, לשמיים וארץ תחתונים, שיצאו מעולם תחתון דבינה. שהעליונים הם רק בחסדים מכוסים, כי ניתקנו במלכות דמנעולא,

מאי עד ת'. ואותיות הן כלים, התלויים רק בנוקבא. כי זכר הוא האור, והנוקבא הוא כלים.

את השמיים, זוהי הנוקבא שמחזה ולמעלה בגופו של ז"א, שהבינה האצילה אותה ביחד עם ז"א. כמ"ש, בעטרה שעטרה לו אימו. והנוקבא הזו היא עטרה, שעטרה לו אמא, הבינה. ואת השמיים, זכר ונוקבא, להכליל אותם זה בזה, ולחברם זה בזה, שיתקיימו יחד במוחין הללו, הנקראים חיי המלך. והמלך סתם, שהיא הנוקבא, יהיה ניזון מז"א, הנקרא שמיים.

ואת הארץ, מורה על חיבור של זכר ונוקבא, שנחקקו באותיות רשומות. כי הנוקבא שמחזה ולמעלה המרומזת בכתוב, את השמיים, הוא רק כוח כללות כ"ב אותיות, ואינם עוד אותיות בפועל, להיותן מלמעלה מחזה. אבל הנוקבא המרומזת בכתוב, ואת הארץ, בחינת כ"ב אותיות רשומות בפועל ממש, להיותן מחזה ולמטה. ולכן נאמר, שנחקקו באותיות רשומות, בפועל ממש.

וחיי המלך, שהם המוחין דהארת חכמה, הנמשכים מן השמיים, ז"א. הרי השמיים ממשכים אותם רק כדי לקיים הארץ וכל ההמונים שלה. כלומר, שאין ז"א ממשיך מוחין הללו בשביל עצמו, להיותו מתוקן במוחין דחסדים מאוירא דכיא של או"א עילאין, אלא שממשיך אותם רק בשביל הנוקבא שמחזה ולמטה, ובשביל כל הנשמות הנמשכים ממנה.

306. אלקים העליון, בינה, עשה שמיים וארץ במוחין דקיום, חיי המלך, והוציא אותם כאחד בכוח שלמעלה, ג"ר דבינה, שהם או"א עילאין, הנקראים ראשית כל. כלומר, הג"ר דבינה, או"א עילאין, האצילו שמיים וארץ עליונים, זוין הגדולים, שמחזה ולמעלה דזוין. כעין זה ירד סוד העליון, בינה, למטה, לז"ת שלה, ישו"ת, שעשה שמיים וארץ התחתונים, זוין הקטנים, כלומר מחזה ולמטה של הזוין.

307. ועניין כל זה הוא ב' דבראשית, הרומזת על הבינה. ונקראת ב', כי ב' עולמות הם בבינה, או"א עילאין, המכונים עולם עליון, וישו"ת, המכונים עולם תחתון. והם בראו עולמות, שעולם עליון דבינה ברא עולם עליון דזוין. ועולם תחתון דבינה ברא עולם תחתון. זה כמו זה. או"א כמו ישו"ת. או"א ברא שמיים וארץ, זוין הגדולים. וישו"ת ברא שמיים וארץ, זוין הקטנים.

וע"כ ב' רומזת, שבי עולמות הם בבינה, או"א וישו"ת. זה הוציא ב' עולמות, זוין הגדולים, וזה הוציא ב' עולמות, זוין הקטנים. וכולם יצאו בכוח ראשית העליון, בינה, שחזרה לראש או"א, הנקרא ראשית העליון.

308. ההפרש מהזיווג דעולם עליון דבינה אל הזיווג דעולם תחתון דבינה, שעולם עליון יורד

אותיות אל"ה, ונשלם השם אלקים, אז התרשמו ונגמרו האותיות, שהן הכלים. ומכנה זה לרשימה, כי גילוי המוחין של עתה הוא לפי החקיקה שנעשתה מקודם. וע"כ נבחן, כמו שמתחילה נחקקו צורת האותיות. ואח"כ נעשו הרשימות תוך החקיקות שברשימות הללו, ונגמרו לתפקידם.

ונחקקו האותיות בכתוב, בראשית ברא. כלומר, באותיות ב' שבמילה ב'ראשית ובמילה ב'רא. ששתי אותיות ב' רומזות על זמן הקטנות והחקיקה שנעשתה בבניה. אות א' במילה א'לקים ובמילה א'ת, הוא בחינת התרשמות וגמר של האותיות.

ב' ראשית, הב' של בראשית ברא ודאי, שהוציאה לחוץ. הב' הוציאה אותיות אל"ה לחוץ בכוחה של עולם עליון, הבינה הנקראת אלקים, שהשאיר בה אותיות מ"י, ואותיות אל"ה שבה הוציאה לחוץ. אות ב' היא נקבה ואות א' הוא זכר. כלומר, שאות ב' מורה על קטנות, ו"ק בלי ראש, הנבחנת לנקבה. ואות א' מורה על גדלות, על השגת ג"ר, הנבחנת לזכר. כי זכר מורה על שלמות, והנקבה על בלתי שלמות. אשר אות ב' של ב'ראשית ב'רא, מורה על חקיקת האותיות. והאות א' של א'לקים א'ת, מורה על התרשמות וגמר האותיות.

כמו שהב' דבראשית הוציאה לחוץ בכוחה של העליונה, במדרגת הבינה, שנשארה בו"ק בלי ראש, מחמת שהוציאה אותיות אל"ה לחוץ, כן א' דאלקים, האצילה אותיות א"ת, שהן כלל כ"ב אותיות, במדרגת הבינה. כי יש במילה אַת, א' ת', המורה על כ"ב האותיות, מא' עד ת'. כי הב' של ב'ראשית ב'רא, מורה על חקיקת האותיות, על ירידת אותיות אל"ה לחוץ, שנשארה משום זה רק בב' אותיות מ"י, שהן ו"ק. והא' מורה על השלמת האותיות, על החזרת אותיות אל"ה למדרגה.

והצטרפו לאותיות מ"י, ונשלם השם אלקים. כמ"ש, אלקים את. שאחר שנשלם השם אלקים, הוא האציל כללות כ"ב אותיות, המרומזות במילה א"ת, מן א' עד ת'. שפירושם, כלים ומוחין דג"ר, כמו כ"ב האותיות, שהם הכלים, המספיקים לבאר על ידיהם השלמת החכמה. ואלו המוחין, שהאציל הבינה השלמה, הנקראת אלקים, שהם כללות כ"ב אותיות, הם נאצלו בתוך הבינה עצמה. כי כמו שהבריאה, החקיקה, הייתה בבניה, הנקראת ראשית, כן ההשלמה המרומזת בא' נעשתה ג"כ בבניה.

המילה, השמיים, עם אות ה' מורה, אשר ה', בינה, שנשלמה, האצילה את הז"א, הנקרא שמיים, להשפיע לו חיים ולהשריש אותו. חיים פירושו, המוחין דהארת חכמה. כי אור החכמה

שלא נודע. והתחתונים הם בחסדים המגולים בהארת חכמה, כי ניתקנו במלכות דמפתחא שנודעת, אורח, ועליה כתוב, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך נאור עד נכון היום.

309. ממימי השמיים ניזונה הארץ ומימיהם נזרקים בה. כלומר, גם המזונות לקיומה של הארץ, הנוקבא. וגם מים זכרים להולדת הנשמות, כזרע, היורה כחץ מוליד, היא מקבלת מהשמיים, ז"א. אלא זכר עליון ונקבה תחתונה. המים עליונים שבארץ, מה שקיבלה מהשמיים, הם זכרים. ומים תחתונים שבה עצמה, הם נקבות.

ומים התחתונים ניזונים ממים זכרים, ממים עליונים, שקיבלה מהשמיים. ומים התחתונים שבארץ, קוראים למים העליונים שבשמיים, שישפיעו להם צורכם. כמו נקבה, הפתוחה לקבל מהזכר, ויורה מים תחתונים כנגד מים העליונים, הזכרים, כדי להוליד נשמות. וכן הנוקבא ניזונה מן הזכר. כי לנקבה אין מעצמה כלום. וגם המזונות, השפע כדי קיומה, וגם הולדת הנשמות, היא מקבלת מהזכר.

וע"כ כתוב, ואת הארץ, בהוספת ו' על המילה את, שרומזת על הזכר שבארץ. שיש זכר ונקבה בשמיים, הנבחנים לשמיים וארץ העליונים. וכן יש זכר ונקבה בארץ, הנבחנים לשמיים וארץ תחתונים.

310. כתוב, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. אותיות נחקקו בכל מעשה בראשית, הן במעשה העליונה, בינה, והן במעשה התחתונה, מלכות. ואח"כ התרשמו האותיות ונגמרו. הבינה נקראת אלקים. שחמשת אותיותיו כח"ב תו"מ. וכשעלתה המלכות לבינה דבינה, תחת החכמה שבה, יצאו בינה ותו"מ שבה לחוץ ממנה, שנפלו לזו"ן, ונשאר בבינה ב"ס כו"ח, שהן ב' אותיות מ"י דאלקים. וג"ס בינה ותו"מ שלה, שנפלו ממנה, הם ג' אותיות אל"ה דאלקים. שזה, מ"י ברא אל"ה. כי ברא, פירושו הוציא לחוץ. ומ"י, הוציא אותיות אל"ה לחוץ מבינה. והוצאה זו נבחן לחקיקת האותיות, שפירושם כלים.

ואח"כ הורידה הבינה את המלכות למקומה כבתחילה, והחזירה את אותיות אל"ה למדרגתה, והצטרפו שוב עם האותיות מ"י שבה, ונשלם שוב השם הקדוש אלקים. והחזרת אותיות אל"ה לשם אלקים, נבחן להתרשמות האותיות, לגמר צורתם. כי עתה נעשו מוכשרים לקבל כל המוחין, כי ע"י עליית המלכות לבינה, ירדו אותיות אל"ה לחוץ מבינה, הנבחן לחקיקת האותיות.

חקיקה זו נעשתה הן בבניה והן במלכות. כי כמו שירדו אותיות אל"ה מבינה, כן ירדו מכל המדרגות שלמטה מבינה. ואח"כ התרשמו האותיות ונגמרו. אח"כ כשהחזירה הבינה את

השמיים, הרומז לז"א, שמיים, יש בו עצמו ז"א ונוקבא, המכונים שמיים וארץ, זו"ן הגדולים שמחזה ולמעלה.

312. והארץ קיבלה, וא"ת, כדי להיזון מהם. וע"כ יש בה בהכרח זכר ונוקבא, שהו' של וא"ת זכר, כי הגעת הדבר לקבלה, נמצא בהכאותיו של הזכר. מצודת העשן נמצא בארץ, שהיא הנוקבא. כאשר אש הלוהט נמשך ומתעורר מקו השמאל, הוא נאחז בנוקבא, והיא מעלה עשן. כמ"ש, והר סיני עשן כולו, מפני אשר ירד עליו ה' באש. זהו אש וזהו עשן. כלומר, אם היורד מלמעלה הוא אש, התחתון המקבל אותו נעשה לעשן.

וכתוב, ואת ההר עשן. משום כשירוד האש למטה, נמצאים העשן והאש נאחזים זה בזה. ואז נמצא הכול בשליטת צד השמאל. כמ"ש, אף ידי יסדה ארץ, וימיני טיפחה שמיים. אף ידי, יד שמאל, שהוא אש ועשן, יסדה ארץ, הנוקבא. וימיני טיפחה שמיים, ויד ימין, החסדים, מדד ועשה את השמיים, הז"א. בכוח ימין של מעלה, הבינה. כי הז"א, שמיים, מקבל החסדים מבינה. כעין זה נעשו השמיים, זכר, ז"א, מימין הבינה, ונוקבא נעשתה משמאל הבינה.

ולפיכך אי אפשר לנוקבא, שתימצא בלי זכר, להיותה אש ועשן מצד שמאל, וצריכה לחסדי הזכר. ומטעם זה היא נבחנת בבחינת זכר ונוקבא ביחד בענין, ואת הארץ. ובעת שנוקבא בלי זכר, נמשכים ממנה כל מיני עונשים שבעולם, להיותה אש ועשן מצד שמאל. וכל תיקונה הוא, שתהיה מחוברת כאחד עם הזכר, שהוא הימין. ואז נמשך ממנה כל טוב העולמות.

313. שאו מרום עיניכם. הבינה נקראת מרום, כי עד הבינה התעלו הדברים, באופן שאין שם שאלה. שאלה, פירושו העלאת מ"ן לזיווג, כמו שואלים על הגשמים. וזה מתחיל מבינה, להיותה בבחינת נודע, אבל למעלה ממנה, בחכמה, לא נודע, שהחכמה השתכללה מהכתר, הנקרא א"י, וע"כ אינה עומדת לשאלה כמוהו, שהוא סתום ועמוק, ואין מי שיעמוד עליו להשיגו.

כי המוחין נמשכים מהזיווג על מלכות דמפתחא, שמתקנת בבינה, בז"ת שלה, הנקראים ישו"ת. וע"כ משם מתחילה השאלה, העלאת מ"ן, לזיווג. שאז יוצאת ה' מאויר שלהם ונשאר אור. אבל למעלה ממנה, באו"א, המכונים חכמה, שהם ג"ר, כמו הכתר, אין שם שאלה, להיותם מתוקנים במלכות דמנעולא, שאין עליה זיווג, וע"כ הם בבחינת לא נודע, כמו הכתר דא"א, הנקרא אין, שמשם מקבלים או"א. והוא אוירא דכי, כי ה' אינה יוצאת מאויר שלהם.

והטעם שכתרא דא"א נקרא א"י, הוא משום שהוא דבוק בראש עתיק. כי ג' ראשים הם זה

נקרא אור החיה. ולהשריש אותו, פירושו, שז"א עצמו אינו צריך להארת חכמה, להיותו מתוקן בחסדים מכוסים, אלא שמוחין אלו מושרשים בו, כדי להשפיע אותם אל הנוקבא. וע"כ נאמר, ולהשריש אותו, לעשותו שורש אל הנוקבא.

311. ואת הארץ. הו' של ואת הארץ, שהוא ז"א, האציל הארץ, הנוקבא, להשפיע לה מזונות ולתקנה, ולתת לה כל צורכה הראוי לה. מזונות, פירושו, שפע, כדי קיומה. ולתקנה, תיקון פרצופה, שתהיה עימו פב"פ. ולתת לה כל צורכה הראוי לה, הארת חכמה.

הו' של ואת הארץ, מורה, שהו', ז"א, לקחה המילה את, שפירושה כלל כל כ"ב האותיות מא' עד ת', והשפיעה אותם לארץ, הנוקבא. כלומר, אותו כלל כל כ"ב אותיות, שז"א קיבל מבינה, כמ"ש, ואת השמיים, הוא השפיע אותם לנוקבא, ארץ. והארץ, הנוקבא, כללה אותם בתוכה, כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים. ולכן כתוב, ואת הארץ, שהארץ אספה הכול לתוכה, והארץ קיבלה אותם.

המוחין, המרומזים בא"ת, שז"א, שמיים, קיבל מבינה, מכונים נחלים. כמ"ש, מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש. פירושו, שז"א שותה מיסוד הבינה, הנקרא נחל, את המוחין, וע"כ הוא מרים ראש, משיג ג"ר. ועל שם זה מכונים מוחין הללו בשם נחלים. וכמ"ש, כל הנחלים, המוחין, המרומזים בא"ת, הולכים אל הים, אל הנוקבא. כי ז"א לא קיבל אותם מלכתחילה, אלא כדי להשפיע אותם אל הנוקבא. שנאמר, שה' האצילה שמיים, להשפיע לו חיים ולהשריש אותם, שיהיה שורש אל הנוקבא, ולא לצורכו עצמו.

ולכן כתוב, ואת הארץ. כי היה יכול לכתוב, והארץ, והיה הזכר מרומז בהו' והנוקבא בארץ, ללא המילה א"ת. ולכן נאמר, שהארץ אספה הכול לתוכה, והארץ קיבלה אותם, כי המילה א"ת מורה על כללות כל המוחין, מא' עד ת'. והמילה, ואת הארץ, מורה, שהארץ אספה אליה וקיבלה לתוכה כל המוחין המרומזים בא"ת, כלומר, שמיים וארץ ביחד. וכן, את השמיים, מורה על שמיים וארץ ביחד.

הזו"ן נחלקים על החזה, שמחזה ולמעלה זו"ן הגדולים, ומחזה ולמטה זו"ן הקטנים. גם עיקר ז"א הוא מחזה ולמעלה, אבל מחזה ולמטה שלו נבחן לנוקבא שלו. באופן, שזו"ן, שמחזה ולמעלה, נבחנים שניהם לז"א עצמו, וזו"ן שמחזה ולמטה נבחנים שניהם לנוקבא עצמה. אשר, ואת הארץ, הרומז לנוקבא לבדה, הנקראת ארץ. יש בה עצמה ז"א ונוקבא, המכונים שמיים וארץ, זו"ן הקטנים שמחזה ולמטה. וכן, את

באופן, שעת השאלה הוא בנקודת השורוק, ועת הקבלה הוא בנקודת החיריק.

315. בראשית מורה, ב'ראשית. שואל, בראשית, האם הכוונה על ראשית, שהוא מאמר, בלי הב', או בראשית, שהוא מאמר, עם הב'? אלא מטרים שיצאה המלכות מבינה והתפשט כוחה, והכול עוד סתום בבינה, הוא בראשית, והוא מאמר. כי הב' דבראשית הוא המלכות שעלתה לבינה. וכן הב' דבראשית היא עניין נקודה בהיכל שלו.

הרי שהב' דבראשית רומזת על עליית המלכות לבינה, שהיא כניסת הי' לאור הבינה ונעשית אור. וראשית מורה על הבינה. שמטרים יציאת הי', המלכות, מאור הבינה, נקראות שתיהן בראשית, ושתייהן יחד הן מאמר. בראשית עם הב' ביחד הוא מאמר. כי מאמר פירושו מדרגה, היוצאת על זיווג דהכאה, בהכאת שפה אל שפה. וכיוון שהזיווג דהכאה נעשה על הב' דבראשית, המלכות, אי אפשר לומר, שראשית לבדה, שהיא בינה לבדה, תהיה מאמר. שהרי הזיווג דהכאה, לא נעשה על המסך דבינה.

כיוון שיצאה הי', המלכות, מאור הבינה, והתפשטו כוחות הבינה, אז נקראת הבינה, ראשית, היא מאמר לבדה, בלי הב', המלכות. כי כבר יצאה ממנה. והיא נקראת עתה בשם מ"י, העומדת לשאלה. אותה שברא אל"ה. המדובר בהארת נקודת השורוק, שעוד לא נקראת אלקים, אלא מ"י. כי אותיות אל"ה, אע"פ שעלו לבינה, מ"מ הם סתומים. וכמו שהם מחוץ לבינה נחשבים. וברא, לשון סתום, הבינה, בעת שנקראת מ"י, שאז סותמת את האותיות אל"ה, מחמת חיסרון החסדים.

אח"כ, כאשר התפשטה הבינה והשתכללה, נעשית ים. כלומר, אחר שהתלבשה בחסדים של נקודת החיריק, שאז מתחברים אותיות אל"ה במ"י, ונשלם השם אלקים, נמצא שאותיות מ"י, כשבו בשם אלקים, הם נעשים שם אותיות י"ם. ואז הבינה בראה למטה, בנוקבא, ועשתה בה הכול, באותו הדרך ממש שלמעלה.

כלומר, כמו שסדר יציאת מוחין שלמעלה היה בשלושה מקומות, בשלוש נקודות חולם שורוק חיריק, כן הוציאה הבינה את המוחין בנוקבא, ע"פ סדר ג' נקודות הללו. זו כנגד זו, וזו כעין זו. ושתייהן הן נרמזות בב' דבראשית. זו כנגד זו, שכל בחינה שבנוקבא קיבלה מהבחינה שכנגדה בבינה. וזו כעין זו, שכל גובה המוחין שיצאו בבינה, יצאו ג"כ בנוקבא. וכן בעת היותם בקטנות, נרמזות שתיהן בב' דבראשית, נקודה בהיכל שלו.

316. עד שהמלך בְּמִסִּיבו נְרָדִי נתן ריחו. במסיבו פירושו, להתיישב במלכות התחתונה. המלך ישו"ת, במסיבו בעת שמתלבש במלכות,

למעלה מזה, וזה בתוך זה. זה למעלה מזה, ראש עתיק. וזה בתוך זה, חו"ס דא"א תוך כתר א שלו. באופן, שהם ג' ראשים זה למטה מזה:

ראש האי ראש עתיק,

ראש הב' כתר דא"א, הנקרא אין, אמצעי בין ראש עתיק לחו"ס,

ראש הג' חו"ס דא"א, הנקרא א"א סתם.

כיוון שהתפשט אור העמוק, בינה, כמ"ש, עמוק עמוק מי ימצאנו. הרי אור שלה עומד לשאלה, כי הוא נודע, ואע"פ שעוד נשארה נעלמה, יותר מכל התחתונים שממנה ולמטה. וע"ש השאלה, קוראים לה מ"י, כמ"ש, מי ברא אלה.

314. וכמ"ש, ומבטן מי יצא הקרח. מבטן מ"י, שהיא בינה, שעומדת לשאלה. וזה יוצא ונעשה במלכות מתוך העליונה, מבינה. ש"ם הקרוש יוצא מהעליון. כמ"ש, מבטן מ"י יצא הקרח, שהכוונה היא על ז"ת דבינה, ישו"ת, הנקראים מ"י, בעת שהם משפיעים חכמה בלי חסדים, שהוא נקודת השורוק. שמשום חוסר החסדים, נקרשים וקופאים התחתונים. וע"כ, אע"פ שאותיות אל"ה כבר עלו למעלה לבינה, מ"מ מחמת שהשפע קפואה, אינם מצטרפים לגלות שם האלקים בבינה, ועדיין נקראת מ"י.

אמנם אחר שיוצאים החסדים ומלבישים החכמה, אז התחברו אותיות מ"י באותיות אל"ה, ונשלם השם אלקים. ואינה נקראת עוד מ"י. וכמ"ש, מבטן מי יצא הקרח, להורות, שרק בעת שמשפיעה חכמה בלי חסדים בעניין נקודת השורוק, אז היא נקראת מ"י, ולא בעת השלמות, כשמקבלה נקודת החיריק, והחכמה מתלבשת בחסדים. כי אז נקראת אלקים ולא מ"י.

ואין לשאול, מה למעלה ומה למטה, אלא לשאול מקום שיוצאים, לדעת. כי ג' נקודות נבחנות ביציאת המוחין מבינה, חולם שורוק חיריק. בנקודות החולם והחיריק אין שאלה, שאסור בהם להעלות מ"י להמשיך חכמה. אלא רק בנקודת השורוק, ששם מקום יציאת החכמה. ואין לשאול מה למעלה, בנקודת החולם, ומה למטה, בנקודת החיריק. אלא לשאול מקום שיוצאים, בנקודת השורוק. כי אז הבינה בראש א"א ומשפיעה החכמה, ונבחן למקום יציאת החכמה.

ואין הכוונה להמשיך החכמה בנקודת השורוק, שהרי אינם יכולים להמשיכו. כי הכול נקרא ונעשה לקרח. אלא שאז עומד לשאלה, ולא לדעת אותו. שאז בנקודת השורוק, הוא הזמן להעלות מ"י, ולשאול על הארת החכמה. אבל אי אפשר אז לקבל כלום, מפני הקיפאון. אלא אח"כ בנקודת החיריק, שאז מתלבשת החכמה בחסדים של החיריק, אז העת לקבל הארת החכמה.

כלומר, בחינת השמאל של ששת ימים דאמא, שכל אחד כלול מעשר. וע"כ חפרו בה שישים נקבים, וכולם נכללו ביסוד דאמא. ושישים נקבים אלו, הם להביא מי הנחלים לתוך התהום, ליסוד הנוקבא דז"א, הנקרא תהום סתם. ובזה מקבלים הזו"ן בחינת השמאל משישה ימים דאמא, המכונה מי הנחלים, כמ"ש, מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש.

מתוך שהעולם, זו"ן, שותים מנחל העליון, שמאל דאמא, דרך שישים נקבים אלו שביסוד שלה, הנקרא תהום הגדול, על כן ירים ראש, שמשגיג ג"ר דאמא, המכונה ראש. כי השמאל דאמא הוא הכלים שזו"ן משיגים, שבכלים הללו מקבלים האורות דג"ר מאמא. ולולא היה להם הכלים דאמא, היה העולם נשאר בו"ק בלי ראש. וע"כ נאמר, ששישים הנקבים שבתהום נבראו מששת ימי בראשית, משישה ימים העליונים דאמא, והם נעשו שלום העולם. כלומר, שבהם קיבלו המוחין דג"ר מאמא, שהוא שלום העולם.

ומשפיע לה מחיבור והעונג של החביבות שבעדן העליון, או"א עילאין. שמקבלים מאו"א עילאין באותו שביל הסתום והגנוז ולא נודע, כמ"ש, נתיב לא ידעו עיט, ומתמלאים מהם. והשפע באה בנחלים הידועים של ישו"ת, אורח או דרך.

ואז, נרדי נתן ריחו. מלכות התחתונה. כי ברא העולם למטה, המלכות, כעין עולם של מעלה, עולם הבינה, ישו"ת, בכל מה שקיבלו מעדן העליון, ועולה ריח טוב העליון מעולם התחתון לשלוט, ולפעול. והמלכות יכולה ושולטת ומאירה באור העליון.

317. בבי בחינות נברא העולם, הזו"ן, בימין ובשמאל של שישה ימים העליונים, חג"ת נה"י דאמא. שישה ימים, חג"ת נה"י דאמא, נעשו להאיר לזו"ן, בימין שבהם. כמ"ש, כי ששת ימים, חג"ת נה"י דאמא, עשה ה' את השמיים ואת הארץ, זו"ן. ובזה קיבלו הזו"ן את הימין שבהם. ואלו ששת ימים העליונים חפרו דרכים ועשו שישים נקבים בתהום הגדול, יסוד דאמא.